

သီသံဉ်တီအူပူထူလံဖိကရုာ် အတၢ်ဘျုးမိၢ်ပှ်

လိမံးပထုဘၢၣ် ၂၀၂၄ နံၣ်

တၢ်ဂ့ၢ်အကံၢ်ထံးစါပီၢ်ဒီး တၢ်အိၣ်သးဘၣ်ထွဲဒီးသီသံၣ်တီၢ်အူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်.....	၂
အဆၢဒိၣ် (၁) တၢ်ကွၢ်ဒီးတခါ.....	၅
အကူၣ် (၁.၁) တၢ်ပညိၣ်တိၢ်ဟံၣ်တဖၣ်.....	၅
အကူၣ် (၁.၂) တၢ်ဘျၢမိၢ်ပုၤအန့ဆၢၣ်ဒီးအတၢ်မတက့ၢ်.....	၈
အဆၢဒိၣ် (၂) သီသံၣ်တီၢ်အူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်အတၢ်ပတၢ်ပြးကွၢ်ဂီၤ.....	၁၀
အကူၣ် (၂.၁) တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢနီၢ်ကစၢ်တၢ်စံၣ်ညိၣ်ဟလီၤသးအဂီၢ်.....	၁၁
အကူၣ် (၂.၂) တၢ်ပတၢ်ပြးအတၢ်သိၣ်တၢ်သီမိၢ်ပုၤသ့ၣ်တဖၣ်.....	၁၃
အကူၣ် (၂.၃) သီသံၣ်တီၢ်အူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ် တၢ်ကရၢကရိတၢ်မတက့ၢ်.....	၁၅
အကူၣ် (၂.၄) တၢ်ဘျၢမိၢ်ပုၤလၢတၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျၢသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်.....	၂၅
အဆၢဒိၣ် (၃) တၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်ဒီးတၢ်တီၢ်တြၢ်.....	၂၈
အကူၣ် (၃.၁) တၢ်သုၣ်ထီၣ်တၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်ဒီးတၢ်မၤယူမၤဖိးလိာ်က့ၤတၢ်.....	၂၈
အဆၢဒိၣ် (၄) ခိၣ်ယၢၤန့ဆၢၣ်ကံၢ်စီတၢ်လၢတၢ်ပျဲးဒီးတၢ်သုၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံၢ်.....	၃၁
အကူၣ် (၄.၁) တၢ်ဘျၢမိၢ်ပုၤထီၣ်လၢခိၣ်ယၢၤန့ဆၢၣ်အဂီၢ်.....	၃၁
အကူၣ် (၄.၂) တၢ်သုၣ်တၢ်ဖျး.....	၃၃
အကူၣ် (၄.၃) သ့ၣ်ပုၤ.....	၃၅
အကူၣ် (၄.၄) တၢ်မံၤလၢဆၢၣ်ဖိကီၢ်ဖိ.....	၃၇
အကူၣ် (၄.၅) ထံၣ်နီၢ်.....	၃၈
အကူၣ် (၄.၆) ဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်သုၣ်ထီၣ်ဘျီထီၣ်ဒီးမုၢ်ကျိၤဝဲကွၢ်တၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်.....	၄၀
အဆၢဒိၣ် (၅) ဟီၣ်ခိၣ်ကပံၢ်ဒီးတၢ်ဆဲးတၢ်လၢအတၢ်န့ၢ်သါ.....	၄၄
အကူၣ် (၅.၁) တၢ်ဘျၢမိၢ်ပုၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢတၢ်န့ၢ်သုၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံၢ်ခွဲးယၢ်.....	၄၄
အကူၣ် (၅.၂) တၢ်ဟံးယၢ်ဟံးယၢ်ဒီးတၢ်မၤမူမၤဝဲထီၣ်က့ၤတၢ်ဆဲးတၢ်လၢအတၢ်န့ၢ်ညါ.....	၄၇
လံာ်ဘျးစဲ-ဝီၢ်ညြးဒီးတၢ်ကတိၤအိၣ်ပညိၣ်တဖၣ်.....	၅၀

တၢ်ဂ့ၢ်အကံၢ်ထံးစၢ်ပီၤဒီး တၢ်အိၣ်သးဘၣ်ထွဲဒီးသီသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်

ကစၢ်ခံကလိလိၤဖဲတီအူကီၢ်ရၢၢ်အံၤ မ့ၢ်ကညီအဖျၢၣ်အထာလီၤဆီယုၣ်အိၣ်ဆိးအလီၢ်အကျဲဒီးမ့ၢ်ပုၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢအိၣ်လၢပျဲဒီးလုၢ်လုၢ်ထူသန့တၢ်ဆဲးတၢ်လၢ, တၢ်လုၢ်တၢ်လၢ, တၢ်စူၢ်တၢ်န့ၣ်ဒီးတၢ်ဖံးတၢ်မၤအလုၢ်အလၢလၢအလီၤဆီလိာ်သးသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. လီၢ်ကဝီၤပုၤထူလံၤဖိဒီးပုၤတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လၢ တၢ်မၤမူမၤဂဲၤဒီးတၢ်စိၣ်မူစိၣ်ဂဲၤက့ၤအဝဲသ့ၣ်တၢ်အိၣ်မူအိၣ်ဂဲၤအကျိၤအကျဲအံၤ မ့ၢ်တၢ်အရ့ဒိၣ်နီၢ်နီၢ်တခါလၢတၢ်ဟ့ၣ်သၢယုၤက့ၤဖိလံၤလၢခံတစၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. သီသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်အံၤ အိၣ်သ့ၣ်လီၤအသးဖဲကညီကီၢ်စၢ်မုၢ်န့ၣ်ကလံၤစိးဒီးမ့ၢ်ဟီၣ်ကဝီၤတတီၤလၢအိၣ်လၢအိၣ်ပျဲဒီးတၢ်ဆဲးတၢ်လၢတၢ်န့ၣ်သၢအလီၢ်အကျဲ, တၢ်မံၤလၢဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိအကလုာ်ကလုာ်လၢတၢ်ဒီသအအီၤ, န့ၣ်ဆၢတၢ်မူတၢ်, ဒီးတၢ်စူၢ်တၢ်န့ၣ်ဒီးတၢ်ဘျီတၢ်ဘါအလီၢ်အကျဲအကါဒိၣ် လၢလီၢ်ကဝီၤပုၤထူလံၤဖိဒီးပုၤတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဒ်ဟီၣ်ခိၣ်မဲၣ်ဖံးခိၣ်ဒီးတၢ်စူၢ်တၢ်န့ၣ်အတၢ်ဘျးစဲလိာ်သးအိၣ်ဝဲအသိး, သီသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်လၢအအိၣ်စဲဘျးလိာ်အသးဒီး သီသံၣ်ပျီၤဂီၢ်တၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်ကရၢၢ်လၢကရၢၢ်န့ၣ်ကီၢ်ဒီးယိၣ်လိာ်တၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်ကရၢၢ်လၢမုၢ်တြီၢ်ကီၢ်ရၢၢ်အံၤ မ့ၢ်ဟီၣ်ကဝီၤတတီၤလၢအဆိၣ်သုထီၣ်က့ၤခုၣ်အဲၣ်ယုၣ်ထံဖိကီၢ်ဖိကမျၢၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အသးသဟီၣ်လၢတၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲဒၣ်တၢ်ကဟုၤကယၢ်ဟီၣ်ခိၣ်မဲၣ်ဖံးခိၣ်ကျိၢ်ဘၢဒီတခါဖဲတီအူကီၢ်ရၢၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်သုတၢ်ပျီၤကစၢ်လၢအမံၤဟူသ့ၣ်ပျီၤအမ့ၢ်သီသံၣ်ခိၣ်အံၤ မ့ၢ်တၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲတခါလၢအဒုးစဲဘျးဒီးဒုးသကါက့ၤပုၤထူလံၤဖိဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်တၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲယုၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်တၢ်ဘျီတၢ်ဘါ, တၢ်စံၣ်စိၤတဲၤစိၤ, တၢ်ဆဲးတၢ်လၢဒီးတၢ်စူၢ်တၢ်န့ၣ်လၢပုၤထူလံၤဖိဒီးလီၢ်ကဝီၤပုၤတတၢ်ဖဲတီအူကီၢ်ရၢၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ပုၤထူလံၤဖိဒီးလီၢ်ကဝီၤပုၤတတၢ်ဖဲသီသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ဟံၣ်ကဖၢလၢအသးဒိၣ်မးလၢအကျိးသုဒီးစိၣ်မူစိၣ်ဂဲၤဘၣ်က့ၤဒီးအဝဲသ့ၣ်လုၢ်လုၢ်ထူသန့ဒီးတၢ်ဆဲးတၢ်လၢသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဘျီတၢ်ဘါဒီးတၢ်ဆဲးတၢ်လၢတၢ်မၤအလုၢ်အလၢသ့ၣ်တဖၣ် မ့ၢ်တၢ်အရ့ဒိၣ်အဂံၢ်ခိၣ်သ့ၣ်လၢကညီအဖျၢၣ်အထာလီၤအမ့ၢ်ကညီဝါ, က့ၤဘါ, မိၢ်ပုၤ, ပကူ, မိၢ်န့ၣ်ပုၤ, ဒီးဘျဲ သ့ၣ်တဖၣ်အသိးအကျိၤန့ၣ်လီၤ. ဟီၣ်ကဝီၤတၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲအါတီၤဖဲသီသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်ပူၤအံၤ ဘၣ်တၢ်ပၤဆုၤအီၤဒ်မိၢ်လုၢ်ပၢ်လၢ်ကီၢ်သန့အိၣ်ဝဲအသိး, ဒ်ပစံးတၢ်အသိးတၢ်ပၤတၢ်ပြးဒီးတၢ်ပၤလီၤတၢ်ဆၢတဲာ်အက့ၢ်အဂီၤသ့ၣ်တဖၣ် လၢအဟံၣ်တီၤလီၤဒီးပၤကံၢ်ပၤကျၢၤက့ၤထံဖိကီၢ်ဖိကမျၢၢ်အါဂၤအတၢ်ဘၣ်သးဒီးတၢ်ကဟုၤကယၢ်က့ၤန့ၣ်ဆၢတၢ်အိၣ်ယၢၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ခုၣ်အဲၣ်ယုၣ်ပဒိၣ်ပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါဒီးထံဖိကီၢ်ဖိကမျၢၢ်ဖဲတီအူကီၢ်ရၢၢ်သ့ၣ်တဖၣ် သ့ၣ်ညါန့ၣ်ဟံၣ်ဒီးစိၣ်မဲၣ်စိၣ်နီၤထံဆးလၢတၢ်ဒီသအက့ၤအဝဲသ့ၣ်မိၢ်ပၢ်ဖဲဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်တၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲ ခီဖျိ

ယုဂ်ကာတၢ်ပၤဆၢရဲၣ်ကျဲၤဒီးတၢ်ပတၢ်ပြးက့ၤဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်ဒီးန့ၣ်ဆၢၣ်တၢ်အိၣ်ယၤလၢအတုၤလီၤတီၤလီၤအံၤ မ့ၢ်ခိၣ်တယၢ်ခိၣ်ခါတခါလၢတၢ်ကမၤလၢထီၣ်ပွဲၤထီၣ်က့ၤအဝဲသ့ၣ်ထံၣ်ရၢၢ်ကီၢ်သးတၢ်မိၣ်န့ၢ်သးလီၤလၢနီၢ်ကစၢ်တၢ်စံၣ်ညီၣ်ပၤလီၤသးခွဲးယၢ်အဂီၢ်န့ၢ်လီၤ. ဒ်လီၢ်ကဝီၤပုၤတတၢ်ဒီးတီၢ်အူၤကီၢ်ရၢၢ်ခိၣ်န့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်လဲၤခီဖျိလၢအအိၣ်ဒီးတၢ်အုၣ်သးအမိၢ်လံၤမိၢ်ပှၢ်အိၣ်ဝဲအသိး, ပယီၤသးပဒိၣ်ဒီးအသးမ့ၢ်သံၣ်ဘိသ့ၣ်တဖၣ်ဆဲးဆိၣ်တၢ်မၤန့ၤ, မၤပျံၤမၤဖုး, ဒီးဂုၢ်ကျဲးစးမၤစၢ်လီၤဒီးမၤလီၤမၢ်ကွံာ်ကညီၣ်ပုၤထူလံၤဖိသ့ၣ်တဖၣ်တၢ်ပတၢ်ပြး ဒီးတၢ်ပၤဆၢရဲၣ်ကျဲၤက့ၤအမိၢ်ပၢ်ဖဲဖုဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်တၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲသ့ၣ်တဖၣ်န့ၢ်လီၤ. တၢ်မၤန့ၤအိၣ်ယီၣ်ဒီးတၢ်ဆိၣ်တၢ်မၤန့ၤလၢကညီၣ်ပုၤထူလံၤဖိသ့ၣ်တဖၣ်အဖီခိၣ်ဟဲအသးလၢကျဲၤအါမံၤအါဘိ, ဒ်ပစံးတၢ်အသိးတၢ်လၢအပၣ်ယုၣ်ဒ်အမ့ၢ် တၢ်ဆိၣ်တၢ်မၤန့ၤလၢဖိလံၤစံၣ်ကျဲသန့ဒီးတၢ်ဘျၢသဲးလၢဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်, သ့ၣ်ပှၢ်, ဒီးန့ၣ်ဆၢၣ်တၢ်အိၣ်ယၤအဖီခိၣ်, ခီဖျိတၢ်ဒုးလိၣ်ထီၣ်ဖးထီၣ်တက့ၢ်ဒိၣ်တၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်တၢ်တိာ်ကျဲသ့ၣ်တဖၣ်, ပုၤလၢတၢ်ချၢသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်ဟဲန့ၢ်လီၤဂုၢ်န့ၢ်ဆူၣ်တၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲလၢအတဖိးသဲးစး, တက့ၢ်ဒိၣ်တၢ်ဟဲန့ၢ်လီၤဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်တၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲလၢပယီၤသးမ့ၢ်သံၣ်ဘိတၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်, ဒီးကူၣ်ပနံာ်ကရၢပာ်ဖျိၣ်မၤသကိးတၢ် အတၢ်ဟဲန့ၢ်ဒီးဘျၢလီၤကျိၣ်စ့ဒီးတၢ်အိၣ်ယၤ, ဒီးလီၢ်ခါၣ်သးပယီၤပဒိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်ဆဲးမၤလဲၢ်ထီၣ်အဝဲသ့ၣ်ထံၣ်ရၢၢ်ကီၢ်သးတၢ်ပတၢ်ပြးဟီၣ်ကဝီၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၢ်လီၤ.

ခီဖျိပယီၤကလုာ်ဒိၣ်စိသန့အတၢ်ဆိၣ်တၢ်မၤန့ၤ, တၢ်ဆိၣ်ဘၣ်ဆိၣ်ဘၢကညီၣ်ပုၤထူလံၤဖိဒီးတၢ်ဟဲန့ၢ်လီၤအိၣ်တူၢ်အိၣ်ကလီၤကွံာ်န့ၣ်ဆၢၣ်တၢ်အိၣ်ယၤတဘျုးစိတဘျုးယၣ်ဖဲတီၢ်အူၤကီၢ်ရၢၢ်အယိ, ပုၤထူလံၤဖိဒီးလီၢ်ကဝီၤပုၤတတၢ်တဖၣ်ရိၣ်ဖျိၣ်ထီၣ်သးဒီးပာ်ဖျိၣ်မၤသကိးတၢ်တပူၤယီၤလၢတၢ်ဒိသအက့ၤအဝဲသ့ၣ်လုာ်လၢထူသန့ဒီးတၢ်ဆဲးတၢ်လၢခွဲးယၢ်အဂီၢ်န့ၢ်လီၤ.

လီၢ်ကဝီၤပုၤတတၢ်ဖဲတီၢ်အူၤကီၢ်ရၢၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်ထံၣ်စိမ့ၢ်ဒ်သိးဒီးပုၤကူၤပုၤကညီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ကအိၣ်မူသကိးတပူၤယီၤဒီးန့ၣ်ဆၢၣ်လၢတၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ်အပူၤ, ကဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်အုၣ်ကီၤလၢယုၣ်ကတၢ်လုာ်အိၣ်သးသမူအဂီၢ်, ဟံးယၢ်ဟံးယၢ်က့ၤတၢ်သဘျုးဒီးဆိးကါဒီးစိာ်မူစိာ်ဂဲၤဘၣ်က့ၤအဝဲသ့ၣ်လုာ်လၢထူသန့ဒီးတၢ်ဆဲးတၢ်လၢ, ဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ပတၢ်ပြးခွဲးယၢ်လၢလၢပွဲၤပွဲၤလၢမိၢ်ပၢ်ဖဲဖုဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်ဒီးန့ၣ်ဆၢၣ်တၢ်အိၣ်ယၤအဖီခိၣ်, ဒီးဂဲၤလိာ်သကိးတပူၤယီၤလၢတၢ်မၤလၢထီၣ်ပွဲၤထီၣ်က့ၤပုၤတတၢ်အတၢ်တီခိၣ်ရိၣ်ဒီးမဲလၢယုၣ်ကတၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲသ့ၣ်တဖၣ်န့ၢ်လီၤ. ခီဖျိတၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်သီသံၣ်တီၢ်အူၤပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်အယိ, တၢ်ပာ်လုာ်ပာ်ပွၤဒ်အံၤသ့ၣ်တဖၣ် တၢ်ကဒုးဖျါထီၣ်အမိၢ်လံၤမိၢ်ပှၢ် ဒ်အမ့ၢ်ခိၣ်ခါအခိၣ်သ့ၣ်တခါ လၢတၢ်မၤလၢထီၣ်ပွဲၤထီၣ်က့ၤပုၤထူလံၤဖိဒီးလီၢ်ကဝီၤပုၤတတၢ်ဖဲတီၢ်အူၤကီၢ်ရၢၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်ထံၣ်စိအဂီၢ်န့ၢ်လီၤ.

သီသံၣ်တီၢ်အူၤပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်တၢ်ဘျၢမိၢ်ပှၢ်တဘျုးအံၤ ဘၣ်တၢ်ကွဲးဒုးအိၣ်ထီၣ်ဒီးဘီဘၣ်မၤဂုၤထီၣ်အီၤခီဖျိတၢ်ကူၣ်လိာ်တၢ်ပိာ်ဒီးတၢ်ပာ်ဖျိၣ်မၤသကိးတၢ်တပူၤယီၤဒီးလီၢ်ကဝီၤပုၤတတၢ်ဖဲတီၢ်အူၤကီၢ်ရၢၢ်. ကညီၣ်ကီၢ်စဲၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဒီးမ့ၢ်တၢ်ဘျၢမိၢ်ပှၢ်တဘျုးလၢအပွဲၤထံဆိမိၣ်ဒီးခီဆၢက့ၤအဝဲသ့ၣ်တၢ်မိၣ်န့ၢ်သးလီၤဒီးတၢ်ဆၢန့ၢ်ဘၣ်က့ၤတၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ်, တၢ်အိၣ်မူသတြၢယုၣ်ဒီးခိၣ်ယၤန့ၣ်ဆၢၣ် လၢအ

ယုဂ်ကဒီးတၢ်အိၣ်မူအိၣ်ဂဲၤအကျိၤအကျဲၤလၢအအိၣ်စံၣ်အိၣ်ကျၢၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်အမ့ၢ်တၢ်ဖံး
တၢ်မၤအအိၣ်ထံးခိၣ်ဘိတခါလၢအပံးန့ၢ်ခိၣ်တယၢ်လၢပုၤထူလံၤဖိဒီးလီၤကဝီၤပုၤတတၢ်လၢတၢ်
ဖံးတၢ်မၤဒီးတၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျၢလၢအဂ့ၤဒီးတၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိမိၣ်သန့အိၣ်ဝဲအသိး, မ့ၢ်တၢ်ဘျၢမိၢ်
ပုၤတဘျုးလၢအဆၢထၢၣ်ခၢၣ်စးတၢ်လၢကညီပုၤထူလံၤဖိဖဲတီအူကီၢ်ရၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်စ့ၢ်တၢ်န့ၢ်
ဒီးတၢ်ပၢ်လၢ်ပၢ်ပုၤလၢတၢ်စိၣ်မူစိၣ်ဂဲၤတၢ်လံၤအီၤအစိၣ်တဖၣ်အစိၣ်. လၢတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်က့ၤတၢ်ပၢ်တၢ်ပြး
ဒီးတၢ်ပၢ်ဆၢရဲၣ်ကျဲၤက့ၢ်ဂီၤသန့ယံးယီၣ်ဒီၣ်တခါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်သ့ၣ်ခဲလၢၢ်အကျါ, တၢ်ဘျၢမိၢ်ပုၤတဘျုးအံၤ ပၢ်တီၢ်လိၤဒီးပၢ်ကၢ်ပၢ်
ကျၢၤက့ၤကညီပုၤထူလံၤဖိအနီၢ်ကစၢ်တၢ်စံၣ်ညီၣ်ပၤလီၤသးခွဲးယၢ် လၢတၢ်ပၢ်တၢ်ပြးဒီးတၢ်ပၢ်ဆၢရဲၣ်ကျဲၤ
က့ၤအဝဲသ့ၣ်န့ၣ်ဆၢၣ်တၢ်အိၣ်ယၢၤဒီးဟီၣ်ခိၣ်ကပံၢ်အဖီခိၣ်, ဒီးတၢ်လၢအပၣ်ယုၢ်ဒ်အမ့ၢ်တၢ်မၤကျိၤ
ကျဲၤလၢအထုးစုန့ၣ်ကျဲၤက့ၤပုၤတတၢ်လၢထီၣ်ပသီထီၣ်လၢအယုၢ်ကသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်
ပုၤထူလံၤဖိအတၢ်သုးဘူးယီၤသးတၢ်မၤအကျိၤအကျဲၤ လၢအဆိမိၣ်ပၢ်ဒီၣ်မၤဆိက့ၤပုၤတတၢ်တီခိၣ်
ရိၣ်မဲဒီးတၢ်ဒီသအကဟုကယၢ်က့ၤန့ၣ်ဆၢၣ်အတၢ်ဖံးတၢ်မၤ, ဒ်ပစံးတၢ်အသိးတၢ်ရဲၣ်ကျဲၤပၢ်ဖျိၣ်က့ၤ
ယုၢ်ကတၢ်လၢအိၣ်သးသမူ, တၢ်ဒီသအက့ၤန့ၣ်ဆၢၣ်ခိၣ်ယၢၤ, ဒီးဒီၣ်မိၣ်ခြံၣ်စံၣ်တၢ်ပၢ်တၢ်ပြးသန့
သ့ၣ်တဖၣ်တပူၤယီၤဒ်အမ့ၢ် တၢ်ဖံးတၢ်မၤခိၣ်ခါအဆိကတၢ်တခါ လၢတၢ်မၤလၢထီၣ်ပုၤထီၣ်က့ၤတၢ်
ပညိၣ်ဖိတၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

အဆာဒိန် (၁) တာ်ကွါဒီတခါ

အကူင် (၁.၁) တာ်ပညိင်တိာ်ပာ်တဖၣ်

အဆာဒိ (၁)

လာ်တၢ်ဒုးလိာ်ထီၣ်ဖးထီၣ်ကွါသီသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢ်တာ်ဘျၢမိာ်ပုၤတဘျီအံၤအဂီၢ်, ထံဖိကီၢ်ဖိကမုၢ်လၢအအိၣ်ဆိးဖဲသီသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ကျဲးစးဂဲၤလိာ်သကိး တပူၤလီၤလာ်တၢ်စိာ်ကမီထီၣ်ကွါပုၤထူလံၤဖိ ဃုာ်ဒီးပုၤတတၢ်လၢအအိၣ်လီၤထၢၣ်ယံာ်တ့ၢ်လံသ့ၣ်တဖၣ် အတၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ် လၢအလၢပုၤဒီးတၢ်မုာ်တၢ်န့ၣ်ဒီးတၢ်ယူလိာ်ထဲသိးလိာ်သး, ဒီးတကတီၢ်ပသီ ဒီသဒါကွါသ့ၣ်ပုၤ, န့ဆၢၣ်တၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးကျိကျဲ, ဒီးပုၤဂ့ၢ်ဝီဒီးထူသန့တၢ်ဆဲးတၢ်လၢသန့သ့ၣ်တဖၣ် ဖဲသီသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢ်ဒီတဘျီညါအပူၤန့ၣ်လီၤ.

တာ်ဘျၢမိာ်ပုၤအတၢ်ပညိင်လီၤတၢ်လီၤဆဲးဘၣ်ထွဲဒီးဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်, သ့ၣ်ပုၤ, ဒုၣ်ဖိညၣ်ဖိအ လီၤအကျဲ, ထံနိဒီးန့ဆၢၣ်တၢ်အိၣ်ယၢၤဘၣ်ထွဲသ့ၣ်တဖၣ်တခါ ဘၣ်တၢ်ကွဲးဖျါထီၣ်အီၤလံာ်အံၤအ သိးန့ၣ်လီၤ.

အဆာဒိ (၂)

တာ်ကဘၣ်ဟံပနီၣ်, ဒီသဒါ, ဟံဒိၣ်မၤဆိဒီးစိာ်ကမီထီၣ်ကွါပုၤထူလံၤဖိ ဃုာ်ဒီးပုၤတတၢ် လၢအအိၣ်လီၤထၢၣ်ယံာ်တ့ၢ်လံဖဲသီသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်သ့ၣ်မံသးမုာ်အလၢ အပုၤ လၢတၢ်န့ၣ်သ့ၣ်န့ၣ်ပာ်ဘၣ်သ့ၣ်ပုၤဒီးဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်ခွဲးယာ်သ့ၣ်တဖၣ်.

လာ်တၢ်စိာ်ကမီထီၣ်ကွါပုၤတတၢ်အတၢ်အိၣ်မုာ်ဆိးဟးဒီးတၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ် လၢအလၢပုၤဒီး တၢ်မုာ်တၢ်န့ၣ်ဒီးတၢ်ယူလိာ်ထဲသိးအဂီၢ်, တၢ်ကဘၣ်ရဲၣ်ကျဲၤမၤဘၣ်လိာ်ကွါလီၢ်ကဝီၤပုၤတတၢ်အ တၢ်ပတၢ်ပြးလၢတၢ်န့ၣ်သ့ၣ်န့ၣ်ပာ်ဘၣ်သ့ၣ်ပုၤဒီးစုလီၤဃုာ်တၢ်စံၣ်ညီၣ်ဆၢတဲာ်ဘၣ်ထွဲဒီးအဝဲသ့ၣ် တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်, တၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျၢ, မူဒါဒီးတၢ်မၤ, တၢ်ဂ့ၢ်တြီယာ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢတၢ်န့ၣ်ပာ်ဘၣ် တၢ်, တၢ်အိၣ်တၢ်ဆိး, တၢ်ဆိးကါ, ဒီးတၢ်ပဆုၤရဲၣ်ကျဲၤတၢ်ဖဲးတၢ်မၤအလုာ်အလၢသ့ၣ်တဖၣ်အဖီခိၣ်.

အဆာဒိ (၃)

တာ်ကဘၣ်ဟံပနီၣ်, စိာ်ကမီထီၣ်, ဒီးဟံကဲကွါဒီဂုၤထူလံၤတၢ်အိၣ်မူအိၣ်ဂဲၤအကျိအ ကျဲ, ဒီးတၢ်လၢအပၣ်ဃုာ်ဒ်အမုာ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢလီၢ်ကဝီၤပုၤထူလံၤဖိဒီး ပုၤတတၢ်နီၢ်ကစၢ်တၢ်ပာ်

လီသးဒီးထံရှ်ကီသဲးသန့သ့တဖန်န့လီ၊ တၢ်ဘျၢမိၢ်ပှၢ်တဘျီအံၤအတၢ်ပညိၣ်အိၣ်လၢတၢ်ဟ့ၣ်သဆၣ်ထီၣ်ဒီးရဲၣ်ကျဲၤမၤဘၣ်လိာ်က့ၤတၢ်မၤစုၤလီၤကွၢ်ထံရှ်ကီသဲးတၢ်န့ၢ်စိန့ၢ်ကမီၤ၊ တၢ်ဟတၢ်ပြးဒီးတၢ်ဟဆၢရဲၣ်ကျဲၤဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်တၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲၤ၊ န့ဆၢတၢ်အိၣ်ယၤဒီးမုၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်အတၢ်ဟူးတၢ်ဝဲၤသီသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ။

တၢ်ကဘၣ်အုၣ်ကီၤမၤလီၤတၢ်က့ၤတၢ်ဟဆၢရဲၣ်ကျဲၤသကိးန့ဆၢတၢ်အိၣ်ယၤတပူၤယီၤလၢလီၢ်ကဝီၤပုၤတတၢ်၊ ပုၤထူလံၤဖိဒီးခ့ၣ်အဲၣ်ယုၣ်တီအူကီၢ်ရၣ်ပဒိၣ်သ့တဖန်အဘၣ်စၢၤ ဒ်ဖဲၣ်ဒရၢၣ်ကီၢ်စၢၤဖျိၣ်တၢ်သုၣ်ထီၣ်ဆီလီၤအက့ၢ်အဂီၢ်လၢအဟံးန့ၢ်ခိၣ်တယၢ်လၢထံရှ်ကီသဲး၊ မုၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်ဒီးထံဖိကီၢ်ဖိကမုၢ်တၢ်စံၣ်ညီၣ်ဟလီၤသးခွဲးယၢ်သ့တဖန်အိၣ်ဝဲအသိးန့ၣ်လီၤ။ သီသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်အတၢ်ဘျၢမိၢ်ပှၢ် ယုၣ်ဒီးခ့ၣ်အဲၣ်ယုၣ်-ကညီဒီးကလုာ်စၢၤဖျိၣ်ကရၢၢ်ဖိလံၤစံၣ်တၢ်မၤကျဲၤသန့တဖန် ကဘၣ်ကျဲးစးၤဝဲၤလိာ်သကိးလၢတၢ်စိာ်ကဖိထီၣ်က့ၤယုၣ်ကတၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ်လၢအအိၣ်စံၣ်အိၣ်ကျၢၤဝဲၤကီၢ်သုၣ်လုၤပူၤဒီးဖဲၣ်ဒရၢၣ်ကီၢ်စၢၤဖျိၣ် (ကီၢ်ဝဲၣ်စၢၤဖျိၣ်ကီၢ်စၢၤဖျိၣ်) လၢအမၤစုၤလီၤကွၢ်လီၢ်ခါၣ်သးပဒိၣ်တၢ်ဖိၣ်ပျံၤသန့ဖဲကီၢ်ပယီၤပူၤန့ၣ်လီၤ။

အဆၢဖိ (၄)

တၢ်ကဘၣ်ဟ်ပနီၣ်, ဟ်ဒိၣ်မၤဆိဒီးစိာ်ကဖိထီၣ်က့ၤမိၢ်လုာ်ပာ်လၢတၢ်န့ၢ်သုတၢ်ဟဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်ခွဲးယၢ်ဒီးတၢ်ဖဲးတၢ်မၤအလုာ်အလၢသ့တဖန်, ဒ်ပစံးတၢ်အသိးတၢ်လၢအပၣ်ယုၣ်ဒ်အမ့ၢ် ပုၤတတၢ်န့ၢ်သုန့ၢ်ဟခွဲးယၢ်သ့တဖန်လၢသ့ၣ်ပှၢ်, ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်, ထံနီၢ်, ဒီးန့ဆၢတၢ်အိၣ်ယၤဘၣ်ထွဲသ့တဖန်အဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ။ ဒ်န့ၣ်အသိး, တၢ်ဘျၢမိၢ်ပှၢ်တဘျီအံၤအုၣ်ကီၤမၤလီၤတၢ်စ့ၢ်ကိးလၢမိၢ်ပာ်ဖဲဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်တၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲၤခွဲးယၢ်သ့တဖန် တၢ်တဘၣ်ဟဲန့ၣ်လီၤဂုၢ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်, ဟဲန့ၣ်လီၤအိၣ်ဆိးလၢအတဖိးသဲးစး, ဟဲန့ၣ်လီၤအိၣ်တူၣ်အိၣ်ကလီၤဒီးဆိးကါအီၤလၢပုၤလၢအဂုၤအဂၤသ့တဖန်ဘၣ်။

အဆၢဖိ (၅)

တၢ်ကဘၣ်ဟ်ပနီၣ်, ဟ်ဒိၣ်မၤဆိဒီးစိာ်ကဖိထီၣ်က့ၤပုၤဘၣ်ကီဘၣ်ခဲဒီးပုၤလီၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်လၢအဘၣ်တၢ်သုးဆူၣ်အလီၢ်အကျဲဒီးဘၣ်ဟ်တုာ်ကွၢ်အဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်, တၢ်လုာ်အိၣ်သးသမူဒီးဟံၣ်ယီၤတၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲၤသ့တဖန် ဒ်သိးတၢ်ဒီးန့ၢ်ခါၣ်စးကဒါက့ၤဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်တၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲၤ ဒီးတၢ်လုာ်အိၣ်သးသမူခွဲးယၢ်သ့တဖန်န့ၣ်လီၤ။

အဆၢဖိ (၆)

တၢ်ကဘၣ်စိာ်ကဖိထီၣ်ဒီးမၤဂုၤထီၣ်က့ၤယုၣ်ကပုၤတတၢ်ဟဆၢရဲၣ်ကျဲၤတၢ်ဖဲးတၢ်မၤအလုာ်အလၢသ့တဖန်န့ၣ်လီၤ။ လၢတၢ်န့ၢ်အယီၤ, တၢ်ဘျၢမိၢ်ပှၢ်တဘျီအံၤပညိၣ်စ့ၢ်ကိးလၢတၢ်ကဘၣ်ဟ်ကဲဒီးဟ်ပနီၣ်က့ၤလီၢ်ကဝီၤပုၤတတၢ်ဒီးပုၤထူလံၤဖိလၢအအိၣ်ဆိးဖဲသီသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိက

ရၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်ကျဲးစးဟ့ၣ်လီၤသးလၢတၢ်ဟံးယၢ်ယၢ်က့ၤသ့ၣ်ပှၢ်တၢ်မူတတၢ်ကံၢ်စီတၢ်လၢတၢ်ပျဲး ဦးတၢ်ဟဆူရဲၣ်ကျဲးဟီၣ်ခိၣ်ကပံၣ်လၢအဆိၣ်ထွဲမၤစးဦးမၤလၢထီၣ်ပျဲးထီၣ်က့ၤပျၢ်ဝီဦးန့ၣ်ဆၢၣ်တၢ်မူတတၢ်အတၢ်အိၣ်မုၢ်ဆိးဟံး လၢပျၢ်က့ၤပျၢ်ကညီခဲလၢၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

အဆၢဖိ (၇)

လၢတၢ်ဒုးလိၣ်ထီၣ်ဖးထီၣ်က့ၤတၢ်ဖံးတၢ်မၤကျိၤကျဲးသန့လၢတၢ်ဒုးန့ၣ်ဆိးကါအိၣ်ညီ, တုၤလီၤတီၤလီၤဦးကၢကီၣ်ဖိးမံလိၣ်သးဖဲ တၢ်ယုၣ်လီၤဘျါလီၤကွံာ်တၢ်တသ့ၣ်မံသးမံဦးတၢ်ဂ့ၢ်လိၣ်ဘျီလိၣ် ဘၣ်ထွဲဦးတၢ်န့ၣ်သ့ၣ်ပှၢ်, ဟီၣ်ခိၣ်ကပံၣ်ဦးန့ၣ်ဆၢၣ်တၢ်အိၣ်ယၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အဆၢကတီၢ်, အလီၢ်အိၣ်လၢတၢ်ကဘၣ်ဆိမိၣ်ထီၣ်ထံဦးပၣ်သ့ၣ်ပၣ်သးအါထီၣ်လၢပျၢ်ထူလံၤဖိဦးလီၢ်ကဝီၤပျၢ်တတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ် ယုၣ်ဦးဖိးသဲစးတၢ်န့ၣ်သ့ၣ်ပှၢ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံၣ်ခွဲးယၢ်သန့သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဆၢဖိ (၈)

တၢ်ကဘၣ်စိၣ်ကဖိထီၣ်ဦး ရဲၣ်ကျဲးမၤဘၣ်လိၣ်က့ၤပျၢ်တတၢ်လၢအအိၣ်ဆိးဖဲသီသံၣ်တီအူပျၢ်ထူလံၤဖိကရၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်ဟံးဖျိၣ်မၤသကိးတၢ်တပျၢ်ယီၤ ဦးဟ့ၣ်သဆၣ်ထီၣ်က့ၤလီၢ်ကဝီၤပျၢ်တတၢ်စုလီၤဃုာ်တၢ်မၤကျဲးခိၣ်သ့ၣ် လၢတၢ်ဒုးလိၣ်ထီၣ်ဖးထီၣ်က့ၤတၢ်ဖံးတၢ်မၤအမိၢ်လံၤမိၢ်ပျၢ် ခိဖျိတၢ်မၤဆူၣ်ထီၣ်ဦးမၤယီၢ်ထီၣ်က့ၤအဝဲသ့ၣ် (ပျၢ်တတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်) အတၢ်နၢ်ဟံးလိၣ်သးကဒဲကဒဲ ဦးတၢ်ရီၢ်ဖျိၣ်ယူဖိးသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဆၢဖိ (၉)

တၢ်ကဘၣ်ဒီသအိးစိၣ်မူစိၣ်ဂဲၤက့ၤထံကျိထံကွၢ်တၢ်မူတတၢ်န့ၣ်ဆၢၣ်ကံၢ်စီတၢ်လၢတၢ်ပျဲးဒီတခါ, နီပစံးတၢ်အသိးထံကျိထံကွၢ်ဒ်အမ့ၢ်လဲလိၣ်ကျိ, ကဲလိၣ်ကျိဦးဘဲသီလိၣ်ကျိယုၣ်ဦးန့ၣ်ဆၢၣ်တၢ်မူတတၢ်အိၣ်ဝးတရံး, သ့ၣ်ပှၢ်ဝၣ်ပှၢ်, ဦးကစၢ်ကလိသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်အုၣ်ကီၤမၤလီၤတၢ်ဒုးဟံးယၢ်ယၢ်က့ၤသီသံၣ်တီအူပျၢ်ထူလံၤဖိကရၢ်တၢ်မူတၢ်မဲအါကလုာ်အတၢ်လီၤဆိဦးတၢ်အိၣ်လၢအိၣ်ပျဲးလၢအဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ဘျုးတၢ်ဖျိၣ်လၢလီၢ်ကဝီၤပျၢ်တတၢ်ဃုာ်ဦးပျၢ်လၢအအိၣ်ဆိးဖဲကီၢ်သုလၢဟီၣ်ကဝီၤချာသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်, တၢ်ဘျုးမိၢ်ပျၢ်တဘျုးအံၤဆိၣ်ထွဲက့ၤတၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ပျၢ်ထူလံၤဖိတၢ်တီခိၣ်ရဲၣ်မဲ တၢ်ကဟုကယၢ်ဟီၣ်ကဝီၤလၢအအုၣ်ကီၤက့ၤပျၢ်က့ၤပျၢ်ကညီတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢတၢ်အိၣ်မူသတြဲယုၣ်ဦးန့ၣ်ဆၢၣ် လၢတၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

အဆာဖိ (၁၀)

တၢ်ကဘၣ်အုၣ်ကီၤမၤလီၤတၢ်လၢပုၤထူလံၤဖိဒီးလီၤကဝီၤပုၤတတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်ဆဲးတၢ်လၢ, အဝဲသ့ၣ်တၢ်ဟံၣ်လုၢ်ဟံၣ်ပွၤ, ထူသန့, တၢ်စုၢ်တၢ်နၢ်, ဒီးတၢ်ဖံးတၢ်မၤအလုၢ်အလၢ်သ့ၣ်တဖၣ် တၢ်ကဘၣ်ဟံးယၢ်ယၢ်ဒီးမၤမူမၤလဲၤထီၣ်က့ၤအိၣ်ဒီးသိးဖိလံၤလၢခံတစၢ် ကသ့ပၣ်ယုၣ်ပၣ်ဂီၢ်ဒီးမၤဘၣ်ထွဲအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်အိၣ်မူအိၣ်ဂဲၤအကျိၤအကျဲၤဘူးဘူးတၢ်ဒီးဟီၣ်ခိၣ်ကပံၣ်တၢ်လီၤတၢ်ကျဲၤ, သ့ၣ်ပှၢ်ဝၣ်ပှၢ်ဒီးထံကျိၤထံကွၢ်ဖဲကီၢ်သူလုၤပုၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

အကူၣ် (၁.၂) တၢ်ဘျၢမိၢ်ပှၢ်အန့ဆၢၣ်ဒီးအတၢ်မၤတက့ၢ်

အဆာဖိ (၁၁)

တၢ်ဘျၢမိၢ်ပှၢ်တဘျီအံၤဒုးအိၣ်ထီၣ်ခိၣ်တယၢ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီမိၢ်ပှၢ်လၢတၢ်ပၤဆုၤရဲၣ်ကျဲၤ ဒီးတၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျၢသ့ၣ်တဖၣ်လၢအဆိၣ်ထွဲက့ၤ တၢ်ပၤပြးဟီၣ်ခိၣ်ကပံၣ်, သ့ၣ်ပှၢ်, ဒုၣ်ဖိညၣ်ဖိအလီၢ်အကျဲၤ, ထံနိ, ဒီးန့ဆၢၣ်တၢ်အိၣ်ယၢၤဘၣ်ထွဲဖဲသိသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်ပုၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢတၢ်တီတၢ်တြၢ်, နီၤပုၤဂီၢ်တၢ်ဟံၣ်ပနီၣ်သဲးသန့အိၣ်ဝဲအသိး, လၢတၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်ဒီးနီၤယုၣ်ကန့ဆၢၣ်တၢ်မူတတၢ်ကံၢ်စီတၢ်လၢတၢ်ပုၤဒီတခါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

အဆာဖိ (၁၂)

တၢ်ဘျၢမိၢ်ပှၢ်တဘျီအံၤ ဟံၣ်ပနီၣ်ဒီးဟံၣ်ဂၢ်ဟံၣ်ကျၢက့ၤပုၤထူလံၤဖိ, လီၤကဝီၤပုၤတတၢ်ဒီးပုၤလၢအဟဲန့ၣ်လီၤအိၣ်လီၤထၢၣ်သးယံၣ်တၢ်လဲၤတီအူကီၢ်ရၢၢ်, ကီၢ်သူလုၤပုၤသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်အိၣ်ဆိး, တၢ်သူတၢ်စွဲဒီးတၢ်အံးထွဲကွၢ်ထွဲက့ၤဟီၣ်ခိၣ်ကပံၣ်, သ့ၣ်ပှၢ်ဝၣ်ပှၢ်, ထံနိဒီးန့ဆၢၣ်တၢ်အိၣ်ယၢၤဘၣ်ထွဲဒ်မိၢ်လုၢ်ပၢ်လၢတၢ်မၤကျိၤကျဲၤသန့အိၣ်တၢ်ဟံၣ်ဝဲအသိးသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဆာဖိ (၁၃)

တၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျၢအဆာဖိလၢအဘၣ်တၢ်ကွဲးဟံၣ်လီၤအီၤဖဲတၢ်ဘျၢမိၢ်ပှၢ်တဘျီအံၤအပုၤသ့ၣ်တဖၣ် တၢ်ကဘၣ်လုၢ်ပိၢ်မၤထွဲအီၤလၢသိသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်အထံဖိကီၢ်ဖိခဲလၢၢ်, နီၤပဲးတၢ်အသိး ပုၤတဂၤလၢ်လၢအဟဲန့ၣ်လီၤဟးတစၢ်တလီၢ်, ပုၤလၢအဟဲန့ၣ်လီၤယုၣ်ဖဲယုၣ်မၤတၢ်, မ့တမ့ၢ်ဘၣ်တခီ ပုၤလၢအဟဲန့ၣ်လီၤအိၣ်ဆိးဖဲသိသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်ပုၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဆာဖိ (၁၄)

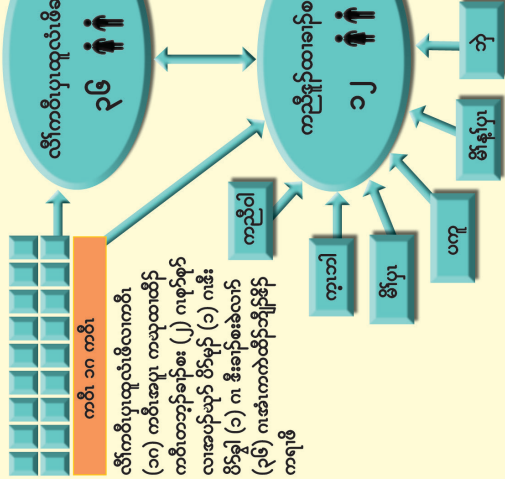
သိသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်မ့ၢ်ဟီၣ်ခိၣ်မဲၣ်ဖံးခိၣ်တၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲၤတတီၤလၢအအိၣ်ဒီးတၢ်ထံၣ်စီလၢအမူ လၢအဘၣ်တၢ်ပၤအိၣ်ပြးအီၤခီဖျိတၢ်မၤစုၤလီၤကွၢ်လီၢ်ခါသးတၢ်ဖိၣ်ပျံၤသန့ လၢအဒုး

နံၣ်ဖျါထီၣ်က့ၤပုၤထူလံၤဖိဒီးလီၤကဝီၤပုၤတတဖဲတီၤအူကီၤရၢၣ်ပုၤသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်မုၢ်လၢကွၢ်စိ ဒီး
နီၢ်ကစၢ်တၢ်စံၣ်ညီၣ်ပၤလီၤသးခွဲးယၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပုၤထူလံၤဖိဒီးလီၤကဝီၤပုၤတတအထံၣ်ကီၤသဲးတၢ်မုၢ်လၢကွၢ်စိဒီးတၢ်မိၣ်န့ၣ်သးလိၣ်
အံၤသ့ၣ်တဖၣ် ဒုးအိၣ်ထီၣ်ခိၣ်တယၢ်တၢ်န့ၣ်စိန့ၣ်ကမီၤတခါဖဲသီသံၣ်တီၤအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်ပုၤန့ၣ်
လီၤ. ခီဖျိတၢ်ပၣ်ယုၣ်ပၣ်ဂီၢ်လိၤလိၤလၢတၢ်ပတၢ်ပြးအက့ၢ်အဂီၢ်အပူၤအယိ, ထံဖိကီၤဖိကမျၢၢ်လၢအ
အိၣ်ဆိးဖဲသီသံၣ်တီၤအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်ပုၤတဖၣ် ကွဲးဒုးအိၣ်ထီၣ်အဝဲသ့ၣ်ထံၣ်ကီၤသဲးတၢ်ပၤလီၤ
သးဒီးနီၢ်ကစၢ်တၢ်စံၣ်ညီၣ်ပၤလီၤသးခွဲးယၢ် ၁၂ လီၤကဝီၤပုၤတတတၢ်ပတၢ်ပြးအက့ၢ်အဂီၢ်အိၣ်ဝဲအ
သိးသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဆင့် (၂) သီသံတီအူပုထူလံဖိကရုဂ်တၢ်ပၤတၢ်ပြးကုဂ်ဂီၤ

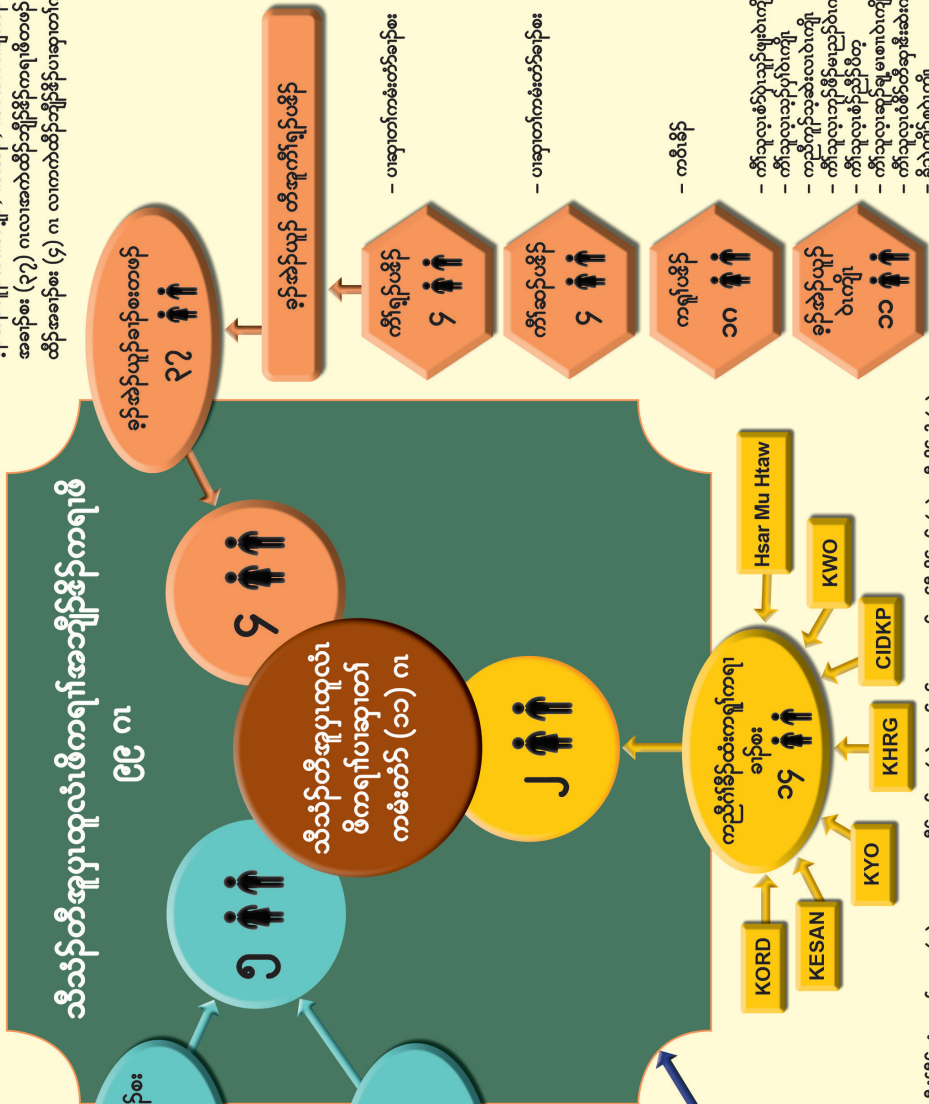
လိာ်ကဝီထူလံဖိခၢ်စး (၃၆) ဂၤ နီကညီၣ်ထၢခၢ်စးလၢ (၁၂) ဂၤ ကတဲထီၣ်သီၣ်ခၢ်စးကရၢဖိ, ကယုထၢထီၣ်ကစီၤပု (၅) ဂၤလၢကတဲထီၣ် သီၣ်ခၢ်စးပၤဆၢတၢ်ကမံတၢ်, အစ့ကတၢ်ပိၣ်ခၢ်စးကပုၣ်ယုၣ် (၂) ဂၤ

ကညီၣ်ထၢ (၆) ပုဆံၤ ကယုထၢထီၣ်ခၢ်စး (၂) ဂၤစ့ၣ်စ့ၣ် လၢအပုၣ်ယုၣ်ခၢ်စး (၁) ဂၤစီၤပိၣ်ခၢ်စး (၁) ဂၤ နီခၢ်စးလၢ (၁၂) ဂၤအံၤ ကတဲထီၣ်သီၣ်ခၢ်စးကရၢဖိ

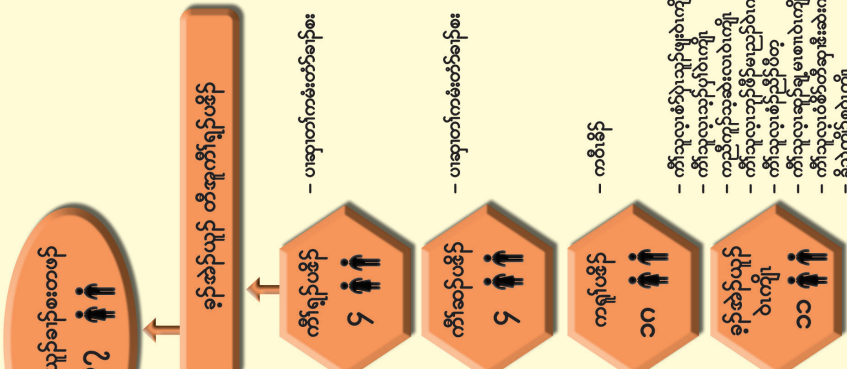
ပုယုၣ်ကုၣ်ပုၣ်တၢ်ကရၢ

ပုယုၣ်ကုၣ်ပုၣ်တၢ်ကရၢတဖၣ်, ကစီၣ်သ့ၤ စၢၤနီၣ်ပုၣ်ပုၣ်တၢ်စးသီၣ်တီၣ်အူပုထူလံဖိကရုဂ် အသီၣ်ခၢ်စးပၤဆၢတၢ်ကမံတၢ်သီၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ကညီၣ်ထၢခၢ်စးကရၢ (၇) ပုဆံၤ ကယုထၢထီၣ်ခၢ်စး (၂) ဂၤစ့ၣ်စ့ၣ် လၢအပုၣ်ယုၣ်ခၢ်စး (၁) ဂၤစီၤပိၣ်ခၢ်စး (၁) ဂၤ နီခၢ်စးလၢ (၁၅) ဂၤအံၤ ကတဲထီၣ်သီၣ်ခၢ်စးကရၢဖိန့ၣ်လီၤ. ခၢ်စး (၁၅) ဂၤအကျါတၢ်ကယုထၢထီၣ်ကစီၤပု (၁) ဂၤ လၢအပုၣ်ယုၣ်ခၢ်စး (၁) ဂၤ နီခၢ်စးလၢ (၁၅) ဂၤအံၤ ကတဲထီၣ်သီၣ်ခၢ်စးကရၢဖိန့ၣ်လီၤ.

ခၢ်ဆၢယုၣ်လၢကစီၤပု, ကစီၤဆၢ, ကစီၤဆၢလၢကစီၤပုသီၣ်တဖၣ် အခၢ်စး (၃၇) ဂၤလၢအကဲထီၣ်သီၣ်ခၢ်စးကရၢဖိတဖၣ် ကယုထၢ ထီၣ်အခၢ်စး (၄) ဂၤ လၢကတဲထီၣ်သီၣ်ခၢ်စးပၤဆၢတၢ်ကမံတၢ်

ကညီၣ်ထၢခၢ်စးကရၢ (၇) ပုဆံၤ ကယုထၢထီၣ်ခၢ်စး (၂) ဂၤစ့ၣ်စ့ၣ် လၢအပုၣ်ယုၣ်ခၢ်စး (၁) ဂၤစီၤပိၣ်ခၢ်စး (၁) ဂၤ နီခၢ်စးလၢ (၁၅) ဂၤအံၤ ကတဲထီၣ်သီၣ်ခၢ်စးကရၢဖိန့ၣ်လီၤ. ခၢ်စး (၁၅) ဂၤအကျါတၢ်ကယုထၢထီၣ်ကစီၤပု (၁) ဂၤ လၢအပုၣ်ယုၣ်ခၢ်စး (၁) ဂၤ နီခၢ်စးလၢ (၁၅) ဂၤအံၤ ကတဲထီၣ်သီၣ်ခၢ်စးကရၢဖိန့ၣ်လီၤ.

အကုန် (၂.၁) တစ်ခွဲတစ်ယာလ်လ်နီကစာတစ်စုံညီပာလီသးအဂီ

အဆာဖိ (၁၅)

ပုထူလံဖိဒီးလီကဝီပုတဝါလအအိဉ်ဆိးဖဲသိသံတီအူပုထူလံဖိကရါပုသုဉ်တဖဉ် ကဘဉ်ဟံးထီဉ်ဖိဉ်ထီဉ်ကူအနီကစာတစ်ဝဲဂုဝီ, ကွဲးဒုးအိဉ်ထီဉ်အဝဲသုဉ်တဘျဲသဲးဒီး တာ်သိဉ်တာ်သီတာ်ဘျဲသုဉ်တဖဉ်, ဒီးယုထာထီဉ်အဝဲသုဉ်တပတ်ပြးခိဉ်နာ်သုဉ်တဖဉ်န့ဉ်လီ. န် သိးလီကဝီပုတဝါသုဉ်တဖဉ်ကသုစိဉ်မူစိဉ်ဂဲကူအဝဲသုဉ်တဆဲးတာ်လအတာ်န့ဉ်သါ (ဆဲးလအ တာ်န့ဉ်သါလအတာ်ထံဉ်အမိလံမိဉ်ပုတသ့) ဒီးမိလုာ်ပာ်လ်တာ်မကျိကျဲလအဘဉ်ထွဲလိာ်အသးဘူး ဘူးတံာ်တံာ်ဒီးဟီဉ်ခိဉ်ကပံာ်ဒီးန့ဆာဉ်ခိဉ်ယာသုဉ်တဖဉ်အဂီ, အဝဲသုဉ်တခွဲတစ်ယာလ်အိဉ်လက ပာဆျာရဲဉ်ကျဲဒီးပပြးကူအဟီဉ်ခိဉ်ကပံာ်ဒီးန့ဆာဉ်တာ်အိဉ်ယာလအအိဉ်စဲဘူးလိာ်အသးနီနီ ဒီးအမိပာ်ဖဲဖုဟီဉ်ခိဉ်ကပံာ်တာ်လီတာ်ကျဲသုဉ်တဖဉ်န့ဉ်လီ.

ပုထူလံဖိခွဲယာလ်မိဉ်ပာ်ဖဲဖုဟီဉ်ခိဉ်ကပံာ်တာ်လီတာ်ကျဲသုဉ်တဖဉ်အံ, အိဉ်ထီဉ်တုာ်လံ အသးတချုးဒီးလအတာ်ပတ်ပြးသန့လအကွာ်ကပာ်ကွံာ်ထံဖိကီဖိကမျါလအအိဉ်ဆိးဖဲတီအူ ကီရဲဉ်သုဉ်တဖဉ်အကလုာ် ဒီးတာ်ထံဉ်တာ်ဆိမိဉ်သုဉ်တဖဉ်န့ဉ်လီ.

အဆာဖိ (၁၆)

တာ်ယုထာထီဉ်ဘျီဉ်ဒိဉ်ကရုဖိခာဉ်စးဖဲသိသံတီအူပုထူလံဖိကရါအံ, ကဘဉ်ဒီးသ န့ထီဉ်အသးလအနီတဂုပုဒီးပုတဝါဒီတဖုအတာ်ကရုကရိဒီးရိဖိဉ်ထီဉ်အသးလအသဘျဲ, စုလီယုဉ်တာ်သးစဲတမံဃီလအတာ်ဆိဉ်ထွဲမစာကွဲဒိပုထူလံတာ်အိဉ်မူအိဉ်ဂဲအကျိအကျဲ, တာ် ဒီသအကဟုကယာ်ဒီးဟံးယာ်ပာ်ကူန့ဆာဉ်တာ်အိဉ်ယာ, ဒီးဟီဉ်ခိဉ်ကပံာ်တာ်အိဉ်ဆူဉ်အိဉ် ချုဒီးကံာ်စိတာ်လအတာ်ပုသုဉ်တဖဉ်အဂီန့ဉ်လီ.

အဆာဖိ (၁၇)

ထံဖိကီဖိဒီးလီကဝီကမျါလအအိဉ်ဆိးဖဲသိသံတီအူပုထူလံဖိကရါပုသုဉ်တဖဉ် ကြးဒီးန့ဘဉ်တာ်ထဲသိးတုးသိးခွဲယာ် ဒီးတကတီဃီ ကဘဉ်အိဉ်ဒီးတာ်ခွဲတစ်ယာလ်အိဉ်ထွဲမစာဒီးပဉ်ယုဉ်ပဉ်ဂီလါ သိသံတီအူပုထူလံဖိကရါအတာ်ပတ်ပြး, တာ်ပာဆျာရဲဉ်ကျဲဒီး တာ်ဂုထီဉ်ပသီထီဉ်တာ်ဖဲတာ်မသုဉ်တဖဉ်အပူန့ဉ်လီ.

အဆာဖိ (၁၈)

တၢ်ကွၢ်တလီၤလိာ်သး, တၢ်မၤပျံၤမၤဖုးလိာ်သး, မ့တမ့ၢ် တၢ်ကွၢ်ကဟံၣ်ကွံာ်လိာ်သးလၢလီၤ ကဝီၤပုၤတတၢ်ဖဲသီသံၣ်တီၤအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အဘၢၣ်စၤ, ဒ်ပစံးတၢ်အသိးခီဖျိလၢသး နံၣ်, ကလုာ်န့ၣ်, တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့, တၢ်စုၢ်တၢ်န့ၣ်, ထူထံးတၢ်လီၤစၤလီၤသ့ၣ်ဒီးဂ့ၢ်ထံးစိပီၢ်, မုၢ်ခွါ, တၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘါ, မ့တမ့ၢ် ပုၤဂ့ၢ်ဝီဒီးမုၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်တၢ်အိၣ်မူအတီၤပတီၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤတၢ် တူၢ်လိာ်အီၤတသ့လုၤတက့ၤဘၣ်. ထံဖိကီၢ်ဖိကမုၢ်လၢအအိၣ်ဆိးဖဲသီသံၣ်တီၤအူပုၤထူလံၤဖိက ရၢၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ကဘၣ်ပာ်ဖျါထီၣ်တၢ်ပာ်လုၢ်ပာ်ပွၤဒ်အမ့ၢ်တၢ်ယုၤယီၣ်ထဲသိးလိာ်သး, တၢ်တီတၢ် တြၢ်, ဒီးတၢ်ရီၢ်ဖျိၣ်ယုၤဖိးဒီးတၢ်မၤသကိးတၢ်လၢတဂၤဒီးတဂၤအဘၢၣ်စၤန့ၣ်လီၤ.

မိၢ်အ (မ့တမ့ၢ်) မိၢ်လၢအဖိဆံး, မုၢ်လိၣ်ဘိခွါလိၣ်ဘိ, ပုၤသ့ၣ်ကုသးပျံၤ, ပုၤဆိးကုဆါဘီ (မ့တမ့ၢ်) ပုၤက့ပုၤကွဲၣ်, မ့တမ့ၢ် ပုၤလၢတၢ်မၤဆူးမၤဆါအီၤညီသ့ၣ်တဖၣ် အလီၢ်အိၣ်လၢလီၤကဝီၤ ပုၤတတၢ် မ့တမ့ၢ် သီသံၣ်တီၤအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်ပၤဆုၢ်တၢ်ကမံးတံာ်သ့ၣ်တဖၣ်ကဘၣ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၤ အီၤ ဒ်အဝဲသ့ၣ်တၢ်လိၣ်ဘၣ်အိၣ်ဝဲအသိးလိၤလိၤန့ၣ်လီၤ.

အဆာဖိ (၁၉)

ထံဖိကီၢ်ဖိကမုၢ်ဖဲသီသံၣ်တီၤအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်တဖၣ် တဘၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ် (မ့တမ့ၢ်) န့ၣ်လီၤပာ်ယုာ်ပာ်ဂီၢ်မၤသကိးတၢ်လၢတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤဒီးတၢ်ဖဲးတၢ်မၤလၢအကဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ် ထံးလၢကမုၢ်အါဂၤအတၢ်အိၣ်မုၢ်ဆိးပၤအဂီၢ်ဘၣ်.

ဒ်သိးဒီးတၢ်သုတမၤဟးဂီၤ (မ့တမ့ၢ်) မၤတံာ်တၢ်အီၤလၢပုၤနီၢ်တဂၤ (မ့တမ့ၢ်) ပုၤတဖုလၢ လၢလၢအအိၣ်ဆိးဖဲသီသံၣ်တီၤအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်ပုၤဒီးဟီၣ်ကဝီၤချၢတဂ့ၤအဂီၢ်, အလီၢ်အိၣ်လၢထံ ဖိကီၢ်ဖိကမုၢ်ဖဲသီသံၣ်တီၤအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်ပုၤသ့ၣ်တဖၣ် ကဘၣ်ကျဲးစးဂဲၤလိာ်သကိးတပူၤယီ လၢတၢ်အုၣ်ကီၤက့ၤအဝဲသ့ၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ် (တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်စၤကဒိၣ်) လၢတၢ်မူသတြၢယုာ်ဒီးန့ ဆၢၣ်ခိၣ်ယၤလၢတၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်အပူၤ, တီခိၣ်ရိၣ်မဲဒီးစိၣ်မူစိၣ်ဂဲၤက့ၤယုာ်ကတၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူ, ဒီးဟံးယာ်ပၤယာ်က့ၤထူသန့တၢ်ဆဲးတၢ်လၢသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

အကူ (၂.၂) တ်ပတတ်ပြးအတတ်ဘျုမိ်ပှ်တဖ်

အဆာဖိ (၂၀)

လတတ်မလထီၣ်ပျဲထီၣ်ကုပုထူလံၤဖိဒီးလီၤကဝီပုတတဖ် သီသံၣ်တီအူပုထူလံၤဖိက ရါအတတ်မိၣ်န့ၣ်သးလီၤဒီးတတ်မုၢ်လၢကွၢ်စီသ့ၣ်တဖ်အဂီၢ်, တ်ဘျုမိ်ပှ်အဆာဖိလအဘၣ်တၢ်ကွဲး ဟ်လီၤအီၤလၢလၢသ့ၣ်တဖ်အံၤ အတတ်ပညိၣ်အိၣ်လၢကဆိၣ်ထွဲကတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ပတတ်ပြးရိၢ် ဖျိၣ်သန့တခါလၢအဖိးသဲးဒီး လၢအအိၣ်ဒီးတၢ်ခိၣ်ခိၣ်ဟံးမူၤလၢထံဖိကီၢ်ဖိကမုၢ်လၢသီသံၣ်တီ အူပုထူလံၤဖိကရါအတတ်ဂ့ၢ်တၢ်ဝီသ့ၣ်တဖ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

အဆာဖိ (၂၁)

ခိဖျိသီသံၣ်တီအူပုထူလံၤဖိကရါမ့ၢ်ဟီၣ်ကဝီဒီးတၢ်လီၤတၢ်ကျဲတတီၤလၢအထံဖိကီၢ်ဖိ ကမုၢ်သ့ၣ်တဖ်အဂီၢ်အယိ, အလီၤတအိၣ်လၢအထံဖိကီၢ်ဖိကမုၢ်တဖ်ကဘၣ်လူပိၣ်မၤထွဲဒွဲချာက ရၢ (တၢ်ကရၢကရိလၢတၢ်ချၢ) မ့တမ့ၢ် ပုလၢတၢ်ချၢလၢအတဖိးသဲးသ့ၣ်တဖ်အတတ်ဘျုသဲးဒီး တၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျုသ့ၣ်တဖ်ဘၣ်. ဒ်န့ၣ်အသိး, ဖိးသဲးပဒိၣ်လၢတၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်အီၤလၢအတ အိၣ်ဒီးသီသံၣ်တီအူပုထူလံၤဖိကရါအထံဖိကီၢ်ဖိ (မ့တမ့ၢ်) အဝဲသ့ၣ်အခၢၣ်စးသ့ၣ်တဖ်အ တၢ်ပၣ်ဃုၣ်မၤသကိးတၢ် (မ့တမ့ၢ်) တၢ်ဘၣ်သးသ့ၣ်တဖ်ဘၣ်တခီ, အလီၤတအိၣ်လၢတၢ်ကဘၣ် ဆိမိၣ်ဒီးဘၢရါဃုၣ်အီၤလၢအဂ့ၢ်ဘၣ်.

အခိၣ်တလိၣ်, ဖိးသဲးတၢ်ဟ်ပနီၣ်တၢ်ပတတ်ပြးဒီးတၢ်မၤတၢ်ဆၢတၢ်ကျိၤကျဲအက့ၢ်အဂီၢ် သ့ၣ်တဖ် တၢ်ကဘၣ်ဆၢတၢ်အီၤတပူၤဃီလၢပုထူလံၤဖိဒီးလီၤကဝီပုတတဖ်သီသံၣ်တီအူပုထူ လံၤဖိကရါသ့ၣ်တဖ်ဒ်အဝဲသ့ၣ်တၢ်စုၢ်တၢ်န့ၣ်, တၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်ဟ်လုၢ်ဟ်ပူၤအီၤဒီးတၢ်ဖဲးတၢ်မၤ အလုၢ်အလၢသ့ၣ်တဖ်အိၣ်ဝဲအသိးန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဃုထၢဟ်ပနီၣ်ခၢၣ်စးဒီးထံၣ်ကီၢ်သဲးတၢ်ဆၢတၢ် သ့ၣ်တဖ် အလီၤအိၣ်လၢတၢ်ကဘၣ်မၤအီၤဒ်မိၣ်ခြံၣ်စံၣ်အကျဲ (ကမုၢ်အါဂၤတၢ်ဘၣ်သးအကျိၤ အကျဲ) မ့တမ့ၢ် တၢ်ဃုထၢအကျိၤအကျဲအိၣ်ဝဲအသိး, ဒ်ပစံးတၢ်အသိး တၢ်မၤအကျိၤအကျဲလၢအ အိၣ်ဒီးတၢ်တီၤဖါအိၣ်မး (fair), အိးထီၣ်အကျဲလၢပုကိးဂၤဒဲးအဂီၢ်, လၢအတကွၢ်မဲၣ်တၢ်ဘၣ်, လၢတၢ်ထံၣ်အီၤဖျိဖျိဖျါဖျါသ့, ဒီးအသုတမ့ၢ်ခ့ၣ်အဲၣ်ယုၣ်ပဒိၣ်လၢတီအူကီၢ်ရၢၣ် (မ့တမ့ၢ်) သီသံၣ် တီအူပုထူလံၤဖိကရါပဆုတၢ်ကမံးသ့ၣ်တဖ်အတၢ်လုၢ်ဘၢဒိၣ်စိ (မ့တမ့ၢ်) ဆၢတၢ်အီၤတကပၤ ဒုတဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ.

အဆာဖိ (၂၂)

ဒ်နီတဂပုအသိးမုဂု၊ ဒီးဒ်ပုတဖုဉ်ယီတထာယီအသိးမုဂု၊ ထံဖိကီဖိကမျာ်လအအိဉ်ဆိးဖဲသိသံတီအုပုထုလံဖိကရါအံ၊ မုဂုနီဉ်ဝံခံ (ပုလအကါဒ်) သုတဖုဉ်လကဘဉ်ပဉ်ယုဉ်ပဉ်ဂီလအတံဆိလိတံဖဲတံမအတံရဲဉ်တံကျဲ၊ တံပအုရဲဉ်ကျဲ၊ တံလိကွံဉ်ကယံ၊ ဒီးတံပလိတံဆာတံတပုယီဘဉ်ထွဲဒီးကမျာ်အါဒ်အါဂအတံဂုတံဝီ ဖဲသိသံတီအုပုထုလံဖိကရါပုန့ဉ်လိ။

ထံဖိကီဖိကမျာ်အတံပဉ်ယုဉ်ပဉ်ဂီလထံရုကီသဲးအသနာဉ်ဒီးတံဆိဉ်ထွဲမစလကမျာ်ဒီးပုအါဂုဝီသုတဖုဉ်အဖိခိဉ် ကဒီးသနုထီဉ်အသးလဂံခိဉ်ထံးကမျာ်တံမအကျိအကွံဒီးဒ်မိဉ်ခြံဉ်တံမကျဲသနုလိလိဖဲလိကဝီ ယုဉ်ဒီးသိသံတီအုပုထုလံဖိကရါဟီဉ်ကဝီဒိတခါအပတီန့ဉ်လိ။

ထံဖိကီဖိကမျာ်အတံပဉ်ယုဉ်ပဉ်ဂီဒ်အံသုတဖုဉ် ကဘဉ်ဟံးနီဉ်တယံလအတံဘျာမိပုဒ်အမုတံထဲသိးတုသိး၊ တံပဖျါထီဉ်တံထံဉ်ဒီးတံဆိမိဉ်ဆိမးလအသဘျာ၊ တံရိဖျိဉ်ဟံဖျိဉ်မသကိးတံဒီးတံဟုဉ်ထီဉ်တံစီဉ်၊ ကမျာ်တံကုဉ်လိတံပိဉ်ဒီးတံဒီးန့ဉ်ကမျာ်တံဘဉ်သး၊ ဒီးတံပကဲကုတံလိဆိလိသးသုတဖုဉ်န့ဉ်လိ။

အဆာဖိ (၂၃)

သိသံတီအုပုထုလံဖိကရါအတံပတံပြးဒီးတံပအုရဲဉ်ကျဲသုတဖုဉ် ကဘဉ်မုတံလအဟံကဲကုလိကဝီပုထုလံဖိဒီးပုတတသုတဖုဉ်အရုအသးတံလိဆိလိသးသုတဖုဉ်န့ဉ်လိ။ တံပတံပြးဒီးတံပအုရဲဉ်ကျဲသုတဖုဉ်ကဘဉ်မုတံလအဖိးမံလိအသးဒီးပုထုလံဖိဒီးလိကဝီပုတတသုတဖုဉ်အလုလံထုသနုတံဆဲးတံလ၊ ပုတတတံသုဉ်ထီဉ်ဆိလိအကွံအဂီ၊ သဲးတံမကျိကျဲသနု၊ ဒီးကဘဉ်မုတံလအဟုဉ်စိဟုဉ်ကမိလိကဝီပုတတခီဖျိတံမစုလိကွံလိခါသးတံဖိဉ်ပျံသနုအကွံအဂီသုတဖုဉ်န့ဉ်လိ။

လအတံရဲဉ်ကျဲဒုးအိဉ်ထီဉ်ကမျာ်တံထံဉ်လိအိဉ်သကိးအပျဲစိတခါလအဝဲသုဉ်ကုဉ်လိတံပိဉ်၊ ဟုဉ်ခီဟုဉ်နီလိသးတံဂုတံကျိ၊ ဟံဖျါထီဉ်သကိးတံထံဉ်ဒီးတံလဲခီဖျိဒီးမလိန့ဉ်သကိးတံလပုတတတဖုဒီးတဖုအဘဉ်စအဂီ၊ တံကဘဉ်မဝဲဒ်သိသံတီအုပုထုလံဖိကရါဘျီဉ်ဒ်တံအိဉ်ဖျိ (ခိကရဲး)လအဟုဉ်တံခွဲးတံယံဒီးအိးထီဉ်န့ဉ်ကျဲလထံဖိကီဖိကမျာ်လအအိဉ်ဆိးဖဲကရါတဘုဉ်အံအပုလဲလိအဂီတနံတဘျီ ဒ်တံဘျာမိပုလထးသုတဖုဉ်အိဉ်ဝဲအသိးန့ဉ်လိ။

တၢ်ယုထၢဟ်ပနီၣ်လၢကဝီၤပုၤတၢ်ခၢၣ်စးလၢဘျီၣ်ဒိၣ်တၢ်အိၣ်ဖျိၣ်, ဘျီၣ်ဒိၣ်ကရၢဖိဒီးပၤဆှၢတၢ်ကမံးတံၣ်သ့ၣ်တဖၣ်တခါ ဘၣ်တၢ်ကွဲးဟ်လီၤအိၣ်လၢလၢအံၤအသိးန့ၣ်လီၤ.

အဆၢဖိ (၂၄)

ပုၤထူလံၤဖိဒီးလၢကဝီၤပုၤတၢ်အတၢ်ဘၣ်သးသ့ၣ်တဖၣ် တၢ်ဒုးပၣ်ဃုာ်ဒီးအၢၣ်လီၤတူၢ်လိာ်ကွဲးန့ၣ်ဃုာ်အိၣ်ဖျိၣ် သီသံၣ်တီၢ်အူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်အတၢ်သိၣ်တၢ်သိတၢ်ဘျီဒီးတၢ်မၤကျဲးသန့ (ဖိလံၣ်စံၣ်) လၢအဟံးန့ၣ်ခိၣ်တယၢ်လၢအိၣ်မိၣ်ခြံၣ်စံၣ်တၢ်ဟ်လုာ်ဟ်ပုၤ, တၢ်မၤကျိၤကျဲးလၢအအိၣ်ဒီးတၢ်တီၤဖၤအိၣ်မး, တၢ်ပၣ်ဃုာ်ပၣ်ဂီၢ်ကိးကပၤ, ဒီးလၢအအိၣ်ဒီးတၢ်ထံၣ်ဖျိဖျိဖျါသ့ၣ်တဖၣ်အကျါန့ၣ်လီၤ.

အကူာ် (၂.၃) သီသံၣ်တီၢ်အူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ် တၢ်ကရၢကရိတၢ်မၤတက့ၢ်ဒိ

အဆၢဖိ (၂၅)

လၢတၢ်အုၣ်ကီၤကွၢ်လၢကဝီၤပုၤတၢ်အတၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်လၢအအိၣ်ဒီးတၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ်ဒီးတၢ်ယုဃီၣ်ထဲသိးလိာ်သး, ဒီးတကတီၢ်ဃီလၢတၢ်ဒုးလိာ်ထီၣ်ဖးထီၣ်ကုၤပုၤထူလံၤဖိဒီးလၢကဝီၤပုၤတၢ်အတၢ်ဆဲးတၢ်လၢ, န့ဆၢၣ်ခိၣ်ဃၢၤ, ဒီးလုာ်လၢထူသန့ဗွဲးယၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢလၢပျဲးအဂီၢ်, ဘျီၣ်ဒိၣ်တၢ်အိၣ်ဖျိၣ်လၢတၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်အိၣ်တဖုအံၤ ကဘၣ်မုာ်ခၢၣ်စးတဖုလၢအကဘၣ်တၢ်ပိၣ်ရဲၣ်ကျဲးမၤသကိးတၢ်ဒီးလၢကဝီၤကမုာ်ဖဲသီသံၣ်တီၢ်အူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်, ခုၣ်အဲၣ်ယုၣ်တီၢ်အူကီၢ်ရဲၣ်ပဒိၣ်ပပုၤ, ဒီးကညီၣ်ဂံၢ်ခိၣ်ထံးကမုာ်ကရၢသ့ၣ်တဖၣ်အဘၢၣ်စၢၤန့ၣ်လီၤ.

အဆၢဖိ (၂၆)

ဒ်သိးတၢ်ကသုဃုာ်လီၤဘျီလီၤကွၢ်ဂ့ၢ်ဝီဘၣ်ထွဲဒီးသီသံၣ်တီၢ်အူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်တုၤလီၤတီၤကသုအဂီၢ်, တၢ်ကဘၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ပၤဆှၢတၢ်ကမံးတံၣ်တဖုလၢသီသံၣ်တီၢ်အူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်အဂီၢ်လၢတၢ်တီၢ်ခိၣ်ရဲၣ်မဲးတၢ်ပိၣ်ရဲၣ်ကျဲးမၤဘၣ်လိာ်ကွၢ်လၢကဝီၤပုၤတၢ်အိၣ်ဒီးခုၣ်အဲၣ်ယုၣ်တီၢ်အူကီၢ်ရဲၣ်ပဒိၣ်ပပုၤသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်ဟ်ဖျိၣ်မၤသကိးတၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပၤဆှၢတၢ်ကမံးတံၣ်တဖုအံၤကဘၣ်န့ၣ်လီၤကျဲးဘၣ်လိာ်ဒီးဘျီလီၤကွၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ဝီၣ်အမ့ၢ် တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်လၢအအိၣ်ထီၣ်လၢခိၣ်ဃၢၤန့ဆၢၣ်အဖိခိၣ်, ယုၣ်ကတၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်, မုာ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်တၢ်ဖဲးတၢ်မၤ, ဒီးဒွဲးချၢတၢ်ရူလိာ်မုာ်လိာ်လၢအအိၣ်ထီၣ်ဖဲသီသံၣ်တီၢ်အူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်ပုၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဆာဖိ (၂၇)

ဒ်အလီအိဉ်ဝဲအသိး, တၢ်ကဘဉ်ဒုးပဉ်ယုဉ်ပဉ်ဂီၢ်လီၢ်ကဝီၤပုၤတတၢ်သ့သ့တဖဉ်ဖဲ သီသံဉ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်ပၤဆၢတၢ်ကမံးတံာ်ဒီးဘျီဉ်ဒိဉ်ကရၢဖိသ့တဖဉ် ဖဲတၢ်ပာ်လီၤသကိး တၢ်ဖံးတၢ်မၤဒီးတၢ်ရဲဉ်တၢ်ကျဲၤသ့တဖဉ်အဆၢကတီၢ်န့ဉ်လီၤ. ဘျီဉ်ဒိဉ်ကရၢဖိခၢဉ်စးလၢတၢ်ယုထီဉ် ပာ်ပနီဉ်အီၤသ့တဖဉ် ကဘဉ်ဟဲထီဉ်ဒီးပဉ်ယုဉ်ပဉ်ဂီၢ်လၢတၢ်အိဉ်ဖျိဉ် (မ့တမ့ၢ်) တၢ်ထံဉ် အိဉ်သ ကိးတၢ်ကူဉ်လိာ်တၢ်ပီဉ်အတၢ်ရဲဉ်တၢ်ကျဲၤသ့တဖဉ်ကိးဘျီဒီး ဘဉ်ဆဉ်မ့မ့ၢ်လၢသီသံဉ်တီအူပုၤထူ လံၤဖိကရၢၢ်အထံဖိကီၢ်ဖိသ့တဖဉ်တခါ ဟဲထီဉ်ဒိဉ်ကန့ဉ်အီၤသ့ဒ်ပုၤဟ့ဉ်ကူဉ်ဟ့ဉ်ဖးအသိးသ့ဝဲ ဒ်န့ဉ်လီၤ.

အဆာဖိ (၂၈)

သီသံဉ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်ပၤဆၢတၢ်ကမံးတံာ် ဒီးဘျီဉ်ဒိဉ်ကရၢဖိတၢ်သ့ဉ်ထီဉ်ဆီလီၤ အက့ၢ်အဂီၤဒီးတၢ်ကဲထီဉ်ကရၢဖိသ့တဖဉ်တခါ တၢ်ကဘဉ်ဆၢတံာ်အီၤလၢပုၤထူလံၤဖိဒီးလီၢ်ကဝီၤ ပုၤတတၢ်သ့တဖဉ်ဒ်ကမ့ၢ်အါဂၤတၢ်ဘဉ်သး ဒ်မိဉ်ခြံဉ်စံဉ်တၢ်ကဲထီဉ်ခၢဉ်စးသန့အိဉ်ဝဲအသိး လၢ အဖိးမံလိာ်အသးဒီးလီၢ်ကဝီၤထူသန့ဒီးတၢ်ဆဲးတၢ်လၢ, ထံရူၢ်ကီၢ်သဲးတၢ်ပတၢ်ပြးသန့, တၢ်စုၢ်တၢ် နၢ်ဒီးတၢ်ဖံးတၢ်မၤအလုၢ်အလၢဘဉ်ထွဲဒီးတၢ်ပၤဆၢရဲဉ်ကျဲၤခိဉ်ယၤန့ဆၢဉ်အိဉ်ဝဲဒ်အသိးန့ဉ်လီၤ.

ပုၤထူလံၤဖိဒီးလီၢ်ကဝီၤပုၤတတၢ်ဖဲသီသံဉ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်သ့တဖဉ်ကဘဉ်မ့ၢ်ပုၤမၤ တၢ်ဆၢတံာ်ပၤအခိဉ်သ့ဉ် သ့တဖဉ်န့ဉ်လီၤ. လၢတၢ်ဂ့ၢ်ဒ်အံၤအယီ, အဝဲသ့ဉ်အမူအဒါအိဉ်လၢတၢ် ကဘဉ်နီၤဖးတၢ်ပတၢ်ဆၢဒီးတၢ်ပၤဆၢရဲဉ်ကျဲၤမူဒီးတၢ်ဖံးတၢ်မၤသ့တဖဉ်လၢပၤဆၢတၢ်ကမံးတံာ် ဒီးဘျီဉ်ဒိဉ်ကရၢဖိသ့တဖဉ်အဂီၢ်, ဒ်ပစံးတၢ်အသိးတၢ်လၢအပဉ်ယုဉ်ဒ်အမ့ၢ် တၢ်ကွဲးဒုးအိဉ်ထီဉ် သီသံဉ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်အတၢ်သိဉ်တၢ်သီဒီးတၢ်ဘျၢ, တၢ်ဆီလီၤပာ်လီၤမူဒါဒီးတၢ်လီၢ်တၢ်လၢ အက့ၢ်အဂီၤ, ဒီးတၢ်ကွဲးပာ်လီၤပၤဆၢတၢ်ကမံးတံာ်ဒီးဘျီဉ်ဒိဉ်ကရၢဖိတၢ်မၤပစိကမိၤခွဲးယာ်သ့တဖဉ် န့ဉ်လီၤ.

အဆာဖိ (၂၉)

သီသံဉ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်ပၤဆၢတၢ်ကမံးတံာ်ဒီးဘျီဉ်ဒိဉ်ကရၢဖိတၢ်သ့ဉ်ထီဉ်ဆီလီၤသး အက့ၢ်အဂီၤဒီးတၢ်ကဲထီဉ်ကရၢဖိသ့တဖဉ် ကဘဉ်မ့ၢ်တၢ်လၢအဒုးပဉ်ယုဉ်ပဉ်ဂီၢ်တၢ်ကိးမံကိးက ပၤဒီးတကတီၢ်ယီ ကဘဉ်ဟ့ဉ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢပုၤကိးဂၤဒီးကသ့ပဉ်ယုဉ်ပဉ်ဂီၢ် လၢတၢ်ပတၢ်ပြးဒီး တၢ်မၤတၢ်ဆၢတံာ်ကျိကျဲသ့တဖဉ်အပူၤန့ဉ်လီၤ.

ဒီန့ၣ်အသိး, သီသံၣ်တီအူပုထူလံၤဖိကရၢၢ်ပၤဆုၤတၢ်ကမံးတံၣ်ဒီးဘျီၣ်ဒိၣ်ကရၢၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ကဘၣ်ပၣ်ယုၣ်ဒီးခၢၣ်စးဒ်အမ့ၢ် ပုထူလံၤဖိဒီးလီၢ်ကဝီၤပုၤတတၢ်သီသံၣ်တီအူပုထူလံၤဖိကရၢၢ်ပုၤ, ခုၣ်အဲၣ်ယုၣ်တီအူကီၢ်ရၢၢ်ပဒိၣ်ပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါဒီးကညီၣ်ခိၣ်ထံးကမၢၢ်တၢ်ကရၢၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဆၢဖိ (၃၀)

လၢတၢ်အုၣ်ကီၤကွၢ်ပုထူလံၤဖိဒီးလီၢ်ကဝီၤပုၤတတၢ်ခၢၣ်စးအတၢ်ပၣ်ယုၣ်ပၣ်ဂီၢ်ဖဲသီသံၣ်တီအူပုထူလံၤဖိကရၢၢ်ဘျီၣ်ဒိၣ်ပုၤကသ့အဂီၢ်, ကဝီၤတဘျီၣ်စုၣ်စုၣ်ကဘၣ်ယုၣ်ထၢထီၣ်ကမၢၢ်ခၢၣ်စး (၂) ဂၤဒ်ဒိၣ်မိၣ်ခြံၣ်စံၣ်ဒီးတၢ်မၤကျိၤကျဲၤလၢတၢ်ထံၣ်အီၤဖျိဖျိဖျါဖျါအိၣ်ဝဲအသိးန့ၣ်လီၤ. ကမၢၢ်ခၢၣ်စး (၂) ဂၤလၢတၢ်ယုၣ်ထၢထီၣ်အီၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ကကဲထီၣ်ဝဲဒၣ်သီသံၣ်တီအူပုထူလံၤဖိကရၢၢ်ဘျီၣ်ဒိၣ်ကရၢၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်မၤဆူၣ်ထီၣ်ဒီးစိၣ်ကဖိထီၣ်ကွၢ်မုၢ်ခွါတၢ်ထဲသိးတုၤသိး ဒီးတကတီၢ်ယီၤ တၢ်အုၣ်ကီၤကွၢ်ပိၣ်မုၢ်ပိၣ်မၤအတၢ်ပၣ်ယုၣ်ပၣ်ဂီၢ်လၢသီသံၣ်တီအူပုထူလံၤဖိကရၢၢ်အတၢ်ပၤတၢ်ပြးပုၤအိၣ်ထီၣ်အဂီၢ်, ပုၤတတၢ်ခၢၣ်စး (၂) ဂၤလၢတၢ်ယုၣ်ထၢထီၣ်အီၤဖဲကဝီၤတဘျီၣ်စုၣ်စုၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ကဘၣ်မ့ၢ်ဝဲဒၣ် ပိၣ်မုၢ် (၁) ဒီး ပိၣ်ခွါ (၁) ဂၤန့ၣ်လီၤ.

ဘျီၣ်ဒိၣ်ကရၢၢ်လၢအဟဲလၢပုၤတတၢ်ခၢၣ်စးသ့ၣ်တဖၣ် မ့ၢ်ဒုသဝီယုၣ်ထၢထီၣ်ခၢၣ်စးဒီးပုၤကတီၢ်တၢ်ပၤသ့ၣ်တဖၣ်အယီၤ အမူအဒါအိၣ်လၢကဘၣ်ဆဲးကျိးဆဲးကျိးဒီးဟ့ၣ်ခိၣ်ဟ့ၣ်နီၤတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢသီသံၣ်တီအူပုထူလံၤဖိကရၢၢ်ပၤဆုၤတၢ်ကမံးတံၣ်ဒီးလီၢ်ကဝီၤပုၤတတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အဘၣ်စၢန့ၣ်လီၤ. ဘျီၣ်ဒိၣ်ကရၢၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ကဘၣ်ဂဲၤလိၣ်ဟ့ၣ်လီၤသး လၢတၢ်စိၣ်ခိၣ်ကွၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဘၣ်ထွဲဒီးသီသံၣ်တီအူပုထူလံၤဖိကရၢၢ်အတၢ်ဆၢတဲၣ်ဒီးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ လၢတၢ်ဒူးလိၣ်ထီၣ်ဖးထီၣ်တုၤအီၤသ့ၣ်တဖၣ်ဆူအဝဲသ့ၣ်အနီၢ်ကစၢ်အဟီၣ်ကဝီၤဒၣ်ဝဲစုၣ်စုၣ်အပူၤချးဆၢချးကတီၢ် ဒီးဒ်အလီၢ်အိၣ်ဝဲအသိးန့ၣ်လီၤ.

ဒ်အလီၢ်အိၣ်ဝဲအသိး, ဖဲတၢ်ယုၣ်ထၢထီၣ်ပုၤတတၢ်ခၢၣ်စး (၂) ဂၤဖဲကဝီၤတဘျီၣ်စုၣ်စုၣ်အမဲၣ်ညါ, ဒ်သိးတၢ်ကသ့အုၣ်ကီၤမၤလီၤတၢ်ကွၢ်ကလုၢ်ဒုၣ်အတၢ်ပၣ်ယုၣ်ပၣ်ဂီၢ်အဂီၢ်, တၢ်ကဘၣ်ကွၢ်ထံဆိကမိၣ်မၤအါထီၣ်ခၢၣ်စးအနီၣ်ဂံၢ်နီၣ်ဒွးဖဲဘျီၣ်ဒိၣ်ပုၤ ဖဲတၢ်မၤပုၤတတၢ်ယုၣ်ထၢထီၣ်အလီၢ်ခံ ဒီးဒ်တၢ်ယုၣ်ထၢထီၣ်ခိၣ်မံၣ်ရၢၢ်တၢ်ပျီၣ်ထံသမံးမံးကွၢ်တၢ်ယုၣ်ထၢထီၣ်အစၢအိၣ်ဝဲအသိးန့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤပျဲၤအါထီၣ်ဘျီၣ်ဒိၣ်ကရၢၢ်လၢပုၤတတၢ်ခၢၣ်စးသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်, တၢ်ယုၣ်ထၢထီၣ်ခိၣ်မံၣ်ရၢၢ်ဒီးသီသံၣ်တီအူပုထူလံၤဖိကရၢၢ်ပုၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ကရူၢ်ကရဲၣ်ကျဲၤမၤသကိးအီၤတပူၤယီၤန့ၣ်လီၤ.

အဆာဖိ (၃၁)

ဒ်တံၢ်မၤကျဲလၢအအိၣ်ဒီးတံၢ်တၢ်ဖၢအိၣ်မး, ဒ်မိၣ်ခြံၣ်စံၣ်ဒီးတံၢ်မၤကျဲလၢတံၢ်ထံၣ်အိၣ်ဖျိဖျိဖျါသ့အိၣ်ဝဲအသိး, သီသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်ဘျီၣ်ဒိၣ်ကယုထာထီၣ်ဝဲဒ်ပုၤတတၢ်ခၢၣ်စး (၅) ဂၤ လၢကပၣ်ယုၣ်ဒီးဟံးသကိးမူဒါဖဲပၤဆုၢ်တၢ်ကမံးတံၢ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

လၢတံၢ်မၤဆူၣ်ထီၣ်ဒီးစိၣ်ကဖိထီၣ်က့ၤမုၢ်ခွါတၢ်ထဲသိးတုၤသိးဒီးတကတီၢ်ယီတၢ်အုၣ်ကီၤက့ၤပိၣ်မုၢ်ပိၣ်မၤအတၢ်ပၣ်ယုၣ်ပၣ်ဂီၢ်လၢသီသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်အတၢ်ပၤတၢ်ပြးပူၤကအိၣ်ထီၣ်အဂီၢ်, ပၤဆုၢ်တၢ်ကမံးတံၢ်လၢအမ့ၢ်ပုၤတတၢ်ခၢၣ်စးသ့ၣ်တဖၣ် ကဘၣ်ပၣ်ယုၣ်ဒီးပိၣ်မုၢ်အစ့ၤကတၢ် (၂) ဂၤန့ၣ်လီၤ.

အဆာဖိ (၃၂)

ခ့ၣ်အဲၣ်ယုၣ်-တီအူကီၢ်ရၢၢ်ခၢၣ်စးလၢကပၣ်ယုၣ်လၢသီသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်ဘျီၣ်ဒိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်တခီ ကမ့ၢ်ပုၤခဲလၢၣ် (၃၅) ဂၤလၢအမ့ၢ် ခ့ၣ်အဲၣ်ယုၣ်ခၢၣ်စး လၢအဘၣ်တၢ်ယုထာဟံပနီၣ်အိၣ်ခီဖျိဝဲၤကျိၤ, ကဝီၤ, ကီၢ်ဆၣ်, ဒီးကီၢ်ရၢၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ခ့ၣ်အဲၣ်ယုၣ်ပဒိၣ်ခၢၣ်စးလၢအမ့ၢ်ဘျီၣ်ဒိၣ်ကရၢၢ်သ့ၣ်တဖၣ် အမူအဒါအိၣ်လၢကဘၣ်ဟ့ၣ်ခီဟ့ၣ်နီၤတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢသီသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်ပၤဆုၢ်တၢ်ကမံးတံၢ်ဒီးခ့ၣ်အဲၣ်ယုၣ်-တီအူကီၢ်ရၢၢ်ပဒိၣ်ပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါလၢအပၤအပြးတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အဘၣ်စၢၤန့ၣ်လီၤ. ခ့ၣ်အဲၣ်ယုၣ်ခၢၣ်စးလၢအမ့ၢ်ဘျီၣ်ဒိၣ်ကရၢၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ကဘၣ်ဂဲၤလိၣ်ဟ့ၣ်လီၤသးလၢတၢ်စိၣ်ခီက့ၤတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ ဘၣ်ထွဲဒီးသီသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်အတၢ်ဆၢတံၢ်ဒီးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢတၢ်ဒုးလိၣ်ထီၣ်ဖးထီၣ်တ့ၢ်အိၣ်တဖၣ်ဆူအဝဲသ့ၣ်အနီၢ်ကစၢ်ဒ်ဝဲအဝဲအးဝဲလီၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ချုးဆၢချုးကတီၢ်ဒီးဒ်အလီၢ်အိၣ်ဝဲအသိးန့ၣ်လီၤ.

အဆာဖိ (၃၃)

ခ့ၣ်အဲၣ်ယုၣ်ဘျီၣ်ဒိၣ်ကရၢၢ်ကယုထာထီၣ်အဝဲသ့ၣ်အခၢၣ်စး (၄) ဂၤဒ်တံၢ်မၤကျဲလၢအအိၣ်ဒီးတံၢ်တၢ်ဖၢအိၣ်မး, တံၢ်မၤလၢတံၢ်ထံၣ်အိၣ်ဖျိဖျိဖျါသ့, ဒီးဒ်မိၣ်ခြံၣ်စံၣ်တံၢ်ယုထာအကျဲအိၣ်ဝဲအသိး လၢကကဲထီၣ်ဘၣ်သီသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်ပၤဆုၢ်တၢ်ကမံးတံၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢတံၢ်မၤဆူၣ်ထီၣ်ဒီးစိၣ်ကဖိထီၣ်က့ၤမုၢ်ခွါတၢ်ထဲသိးတုၤသိး ဒီးတကတီၢ်ယီတၢ်အုၣ်ကီၤက့ၤပိၣ်မုၢ်ပိၣ်မၤအတၢ်ပၣ်ယုၣ်ပၣ်ဂီၢ်လၢသီသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်အတၢ်ပၤတၢ်ပြးပူၤကအိၣ်ထီၣ်အဂီၢ်, ပၤဆုၢ်တၢ်ကမံးတံၢ်လၢခ့ၣ်အဲၣ်ယုၣ်ဘျီၣ်ဒိၣ်ကရၢၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အကျါကဘၣ်ပၣ်ယုၣ်ဒီးပိၣ်မုၢ်အစ့ၤကတၢ် (၂) ဂၤန့ၣ်လီၤ.

အဆာဖိ (၃၄)

လာစုလီယုတ်တံပာဆွာရဲဂ်ကျဲဒီးတံကရကရိထီၣ်သီသံၣ်တီအူပုထူလံဖိကရါဟီၣ်ကဝီဒီတခါအဂီၢ်, အလီၢ်အိၣ်လၢခွၢ်အဲၣ်ယုၣ်ခါၣ်စးလၢတီအူကီၢ်ရၣ်သ့ၣ်တဖၣ် ကဘၣ်ပၣ်ယုၣ်မၤသကိးတံတပူၤယီၤန့ၣ်လီၤ. လၢခွၢ်အဲၣ်ယုၣ်ဘျီၣ်ဒိၣ်ကရၢဖိခါၣ်စးတဖၣ်ကဘၣ်ဟ့ၣ်ခီဟ့ၣ်နီၤအဲၣ်သ့ၣ်တံသ့တံဘၣ်ဒီးဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤက့ၤဂီၢ်ဝီဘၣ်ထွဲဒ်အမ့ၢ်တံပာဆွာရဲဂ်ကျဲဒီးတံဆိးကါန့ၣ်ဆၢၣ်တံအိၣ်ယၢၤဒ်အမ့ၢ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံၤ, ထံနီၢ်, ဒီးသ့ၣ်ပုၤဖဲသီသံၣ်တီအူပုထူလံဖိကရါပူၤန့ၣ်လီၤ.

အဆာဖိ (၃၅)

တံကဘၣ်အုၣ်ကီၤမၤလီၤတံက့ၤ ဖိးသဲးတံပၣ်ပနီၣ်ကညီၣ်ခိၣ်ထံးကမ့ၢ်တံကရကရိလၢအဟဲန့ၣ်လီၤဟူးဂဲၤဖဲသီသံၣ်တီအူပုထူလံဖိကရါပူၤသ့ၣ်တဖၣ် လၢကသ့ပၣ်ယုၣ်ပၣ်ဂီၢ်လၢသီသံၣ်တီအူပုထူလံဖိကရါဘျီၣ်ဒိၣ်ပူၤ ခီဖျိတံယုထၢပၣ်ပနီၣ်က့ၤအဲၣ်သ့ၣ်ခါၣ်စး (၂) ဂၤ (ပိၣ်မုၣ်တဂၤဒီးပိၣ်ခွါတဂၤ) လၢတံကရကရိတဘျီၣ်စ့ၣ်စ့ၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

အဆာဖိ (၃၆)

ဒ်တံမၤကျဲလၢအအိၣ်ဒီးတံတီၤဖၢအိၣ်မး, ဒ်မိၣ်ခြံၣ်စံၣ်ဒီးတံမၤကျဲလၢတံထံၣ်အီၤဖျိဖျိဖျါသ့အိၣ်ဝဲအသိး, သီသံၣ်တီအူပုထူလံဖိကရါဘျီၣ်ဒိၣ်ပူၤ တံကယုထၢထီၣ်ဝဲဒ်ကညီၣ်ခိၣ်ထံးကမ့ၢ်တံကရကရိခါၣ်စး (၂) ဂၤလၢကပၣ်ယုၣ်ဒီးဟံးန့ၣ်သကိးမူဒါဖဲပာဆွာတံကမံးတံအပူၤန့ၣ်လီၤ.

လၢတံမၤဆူၣ်ထီၣ်ဒီးစိၣ်ကဖိထီၣ်က့ၤမုၣ်ခွါတံထံးတုၤသိးဒီးတကတီၢ်ယီၤ တံအုၣ်ကီၤက့ၤပိၣ်မုၣ်ပိၣ်မၤအတံပၣ်ယုၣ်ပၣ်ဂီၢ်လၢသီသံၣ်တီအူပုထူလံဖိကရါအတံပတံပြးပူၤကအိၣ်ထီၣ်အဂီၢ်, ပာဆွာတံကမံးတံလၢကညီၣ်ခိၣ်ထံးကမ့ၢ်တံကရကရိခါၣ်စးသ့ၣ်တဖၣ်အကျါ ကဘၣ်ပၣ်ယုၣ်ဒီးပိၣ်မုၣ် (၁) ဂၤန့ၣ်လီၤ.

အဆာဖိ (၃၇)

ကညီၣ်ခိၣ်ထံးကမ့ၢ်တံကရကရိခါၣ်စးဖဲဘျီၣ်ဒိၣ်သ့ၣ်တဖၣ် ကဘၣ်အုၣ်ကီၤမၤလီၤတံလၢသီသံၣ်တီအူပုထူလံဖိကရါပာဆွာတံကမံးတံအတံဟူးတံဂဲၤဒီးတံဆၢတံသ့ၣ်တဖၣ် ကဘၣ်မ့ၢ်တံလၢအဖိးမံလိာ်အသးဒီးထံကီၢ်ဘီမုၢ် (မ့တမ့ၢ်) လီၢ်ကဝီၤပုတတံတံခွဲးတံယာ်နီၣ်ထီၣ်လၢတံပၣ်ပနီၣ်အီၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တံကရကရိခါၣ်စးသ့ၣ်တဖၣ်ကဘၣ်မၤလီၤတံလၢတံဂ့ၢ်တံဝီဘၣ်ထွဲဒီးပုၤဂီၢ်ဝီတံတယူၤယီၤထံးလိာ်သး, တံကွၢ်တလီၤလၢတံဆဲးတံလၢတကပၤ,

ဒီးတၢ်တဘၢရၢ်ကနဉ်ယုာ် (ကွၢ်ကဟ်ကွၢ်) လၢတၢ်ဒီသအကဟုကယၢ်ခိၣ်ယၢၤန့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ အလီၤအိၣ်လၢတၢ်ကဘၣ်ကွၢ်ထံဆိကမိၣ်ဒီးဟ်သ့ၣ်ပၣ်သးစီၣ်ဝဲၤကဲၤဒ်အမ့ၢ်တၢ်အရ့ၣ်ထံသးဒီးမုၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်တၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်ဂ့ၢ်ဝိသ့ၣ်တဖၣ်အသးန့ၣ်လီၤ.

အဆၢဖိ (၃၈)

သီသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢ်ပၤဆၢတၢ်ကမံးတံၢ်ဒီးဘျီၣ်ဒိၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်မိတၢ်ကမီၤလၢတၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်မၤကရၢ်, မုၢ်ဒါလီၤဆိကရၢ် (Task Forces), ဒီးကမံးတံၢ်အဒုသ့ၣ်တဖၣ်လၢတၢ်ဆိၣ်ထွဲက့ၤတၢ်ဖံးတၢ်မၤဒီးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်ပၤတၢ်ဆၢ, တၢ်ကရၢ်ကရိဒီးတၢ်ပၤဆၢရဲၣ်ကျဲၤသီသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်မၤကရၢ်, မုၢ်ဒါလီၤဆိကရၢ်, ဒီးကမံးတံၢ်အဒုအံၤသ့ၣ်တဖၣ် ကဘၣ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲဒီးဟံးန့ၣ်သကိးမုၢ်ဒါဒီးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤဒ်အမ့ၢ်တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်တၢ်မုာ်တၢ်စုၣ်, တၢ်ယုၣ်လီၤဘျါလီၤကွၢ်တၢ်သဘၣ်သဘၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီ, တၢ်မၤယုၤလိာ်ဖိးလိာ်က့ၤတၢ်, ဖွဲချၢတၢ်ရုၤလိာ်မုာ်လိာ်, တၢ်ဆိလီၤဟ်လီၤက့ၤပုၤဘၣ်ကီဘၣ်ခဲ, တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဒီးတၢ်ဝံၢ်ထီၣ်က့ၤထံလီၤကီၢ်ပုၤပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ, ယုာ်ကတၢ်ပၤဆၢရဲၣ်ကျဲၤန့ၣ်ဆၢတၢ်အိၣ်ယၢၤ, ခိၣ်တယၢ်တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဘျီထီၣ်ဒီးမုၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်တၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်, တၢ်ပၤဆၢရဲၣ်ကျဲၤဟီၣ်ခိၣ်ကပံၢ်, ဒီးတၢ်ဟံးယၢ်ယၢ်ဒီးတၢ်မၤမူမၤလဲၤထီၣ်က့ၤတၢ်ဆဲးတၢ်လၢတၢ်န့ၣ်သါသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဆၢဖိ (၃၉)

တၢ်ကဘၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ပုၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ကရၢ်တဖု လၢကဟ့ၣ်ခိၣ်ဟ့ၣ်နီၤအဝဲသ့ၣ်တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်, တၢ်ထံၣ်တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်, ဒီးတၢ်သ့ၣ်ညါနီၤဟံၤသ့ၣ်တဖၣ်ဆူသီသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢ်ပၤဆၢတၢ်ကမံးတံၢ်ဒီးဘျီၣ်ဒိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အအိၣ်, ဖိပစံးတၢ်အသးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ဝီလၢအပၣ်ယုာ်ဘၣ်ဆၢတၢ်ဟ်ပနီၣ်အီၤတအိၣ်ဒ်အမ့ၢ်ပုၤထူလံၤဖိတၢ်ဆဲးတၢ်လၢ, တၢ်သ့ၣ်ညါထူလံၤလၢန့ၣ်ဆၢတၢ်မူတတၢ်အဖီခိၣ်, တၢ်ပၤဆၢရဲၣ်ကျဲၤန့ၣ်ဆၢတၢ်အိၣ်ယၢၤ, တၢ်စူၢ်တၢ်နၢ်, တၢ်ဘျီတၢ်ဘါ, ပုၤဂ့ၢ်ဝီအလုၢ်အလၢ်, ဒီးပုၤဂ့ၢ်ဝီဒီးမုၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်တၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဘၣ်ထွဲဒီးပုၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ကရၢ်တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဆိလီၤအက့ၢ်အဂီၢ်, ကရၢ်ဖိဒီးမုၢ်ဒါဒီးတၢ်မၤသ့ၣ်တဖၣ်တခီ ကဘၣ်တၢ်ဆၢတဲၢ်အီၤတပုၤယီၤလၢပုၤထူလံၤဖိဒီးလီၤကဝီၤပုၤတတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖိပစံးတၢ်အသး, ဖဲပုၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ကရၢ်အပုၤ ပုၤလၢအကြးပၣ်ယုာ်သ့ၣ်တဖၣ်ကမ့ၢ်ဝဲ ပုၤမဲအံၤပျၢသွဲး, ပုၤသ့ပုၤဘၣ်ဒီးပုၤမဲနီၤလၢန့ၣ်ဆၢတၢ်အိၣ်ယၢၤအဖီခိၣ်, တၢ်ဘျီတၢ်ဘါခိၣ်န့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်, ဒီးပုၤထူလံၤဖိအထံဖိကီၢ်ကစၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဆာဖိ (၄၀)

ဒ်သီးတၢ်ကဲထီၣ်ခၢၣ်စးမ့ၢ်ဂ့ၤ ဒီးတကတီၢ်ဃီတၢ်မၤလၢထီၣ်ပျဲထီၣ်က့ၤထံဖိကီၢ်ဖိကမ္ဗါလၢ အအိၣ်ဆိးဖဲသီသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်မုၢ်လၢကွၢ်စိ, တၢ်သးဖဲဒီးတၢ်လိၣ်ဘၣ်နီၢ် နီၢ်သ့ၣ်တဖၣ်, လီၤဆီဖၣ်တၢ်ပုၤလၢအဘၣ်တၢ်ကွၢ်ကဟံၣ်ကွၢ်အီၤသ့ၣ်တဖၣ်တုၤလီၤတီၤလီၤကသ့အ ကီၢ်, သီသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်ပၤဆုၤတၢ်ကမံးတံၢ်ကဘၣ်ကျဲးစးအုၣ်ကီၢ်မၤလီၤတၢ်ဒီးထီၣ်ယူ ထီၣ်ယီၤက့ၤမုၢ်ခွၢ်တၢ်ပၣ်ယုၣ်ဒီးတၢ်ကဲထီၣ်ခၢၣ်စးလၢအဂ့ၤကတၢ်န့ၣ်လီၤ.

အဆာဖိ (၄၁)

သီသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်တၢ်ပၤတၢ်ပြးအံၤ တၢ်ကဘၣ်မၤလီၤမၤယီၤအီၤဒီးကဘၣ်မ့ၢ် တၢ်လၢအဖိးမံလိာ်အသးဒီးခွၢ်အဲၣ်ယုၣ်-တီအူကီၢ်ရၢၢ်အတၢ်ပၤတၢ်ပြးအက့ၢ်အဂီၢ် ဒီးဒ်တၢ်မၤတၢ် ဆၢတဲာ်အကျိၤအကျဲသ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ဝဲဒ်အသီးန့ၣ်လီၤ. သီသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်အထံဖိကီၢ် ဖိသ့ၣ်တဖၣ် မ့ၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢနီၢ်ကစၢ်တၢ်စံၣ်ညီၣ်ပၤလီၤသးဘၣ်ဆၣ်, ပုၤတတၢ်ပၤတၢ် ပြးဒီးခွၢ်အဲၣ်ယုၣ်ပဒိၣ်တၢ်ပၤတၢ်ပြးသန့သ့ၣ်တဖၣ် မ့ၢ်ဘၣ်ကံၢ်ဂူၢ်ဒီးချၢၣ်လိာ်သးဘၣ်ဖုးတခီ, မိၢ်လုၢ်ပၢ်လၢတၢ်ပၤတၢ်ပြးဒ်အမ့ၢ်ထံဖိကီၢ်ကစၢ်သ့ၣ်တဖၣ် အိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢကမၤတၢ်ဆၢ တဲာ်လၢခံကတၢ် ဒ်တၢ်အိၣ်သးအိၣ်ဝဲအသီးန့ၣ်လီၤ.

မိၢ်လုၢ်ပၢ်လၢတၢ်ပၤတၢ်ပြးသန့လၢအမ့ၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဘၣ်ဖုးတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံး, တၢ်ကွၢ်က ဟံၣ်ကွၢ်တၢ်, မ့တမ့ၢ် မၤတံာ်တံာ်ဘၣ်ဖုးပုၤနီၢ်တဂၤအတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ် (မ့တမ့ၢ်) ပုၤတတၢ်ဒိတဖုအတၢ် အိၣ်မုၢ်ဆိးဖဲတခီ, သီသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်ပၤဆုၤတၢ်ကမံးတံၢ်ကဘၣ်န့ၣ်လီၤကျဲးဘၣ်လိာ် ဒီးဘျါလီၤကွၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢပုၤနီၢ်တဂၤ (မ့တမ့ၢ်) ပုၤတတၢ်ဒိတဖုအခၢၣ်စးန့ၣ်လီၤ.

အဆာဖိ (၄၂)

တၢ်အိၣ်သးမ့ၢ်အိၣ်ထီၣ်ဘၣ်ဖုးအသးဖဲသီသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်ပၤဆုၤတၢ်ကမံးတံၢ် ဒီးဘျီၣ်ဒိၣ်ကရၢၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အသးမ့ၢ်တလီၤပလိာ် (မ့တမ့ၢ်) တၢ်မ့ၢ်တဒီးန့ၢ်တၢ်အၢၣ်လီၤဘၣ်ထွဲဒီး တၢ်ဆၢတဲာ်လၢအဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဒိဘၣ်သလၣ်ဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ်လၢသီသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်ထံဖိ ကီၢ်ဖိကမ္ဗါအါဂၤအဖိခိၣ်ဘၣ်တခီ, အလီၢ်အိၣ်လၢတၢ်ကဘၣ်ကိးဂ့ၢ်ဂီၢ်အူဘျီၣ်ဒိၣ်တၢ်အိၣ်ဖျိၣ်လၢ တၢ်ကယုၤသကိးတၢ်ဘျါရဲအကျိၤအကျဲဒီးအစၢသ့ၣ်တဖၣ်တပူၤယီၤကသ့အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

အဆာဖိ (၄၃)

သီသံဉ်တီအူပုထူလံဖိကရုာ်ပာဆုတ်ကမံးတံာ်ကဘဉ်ဟံးန့ၣ်မူဒါလီလီလၢတၢ်လီသမံသမိးက့ၤပုၤဂ့ၢ်ဝီ, တၢ်ဆဲးတၢ်လၢဒီးခိၣ်ယၢန့ၣ်ဆၢၣ်အတၢ်ဘဉ်ဒိဘဉ်ထံးခိဖျိတၢ်တိာ်ကျဲလၢတၢ်ကဟဲန့ၣ်လီၤမၤအီၤဆူညါသ့ၣ်တဖၣ်, ဒ်ပစံးတၢ်အသိးတၢ်တိာ်ကျဲလၢအကဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဘဉ်ဒိဘဉ်ထံးန့ၣ်ဆၢၣ်တၢ်အိၣ်ယၢဒ်အမ့ၢ်ကလံၤ, ဟီၣ်ခိၣ်ညါထ့ၣ်, ဒီးထံနိသ့ၣ်တဖၣ်လၢအကဲထီၣ်အသးတလၢကွံာ်တၢ်ဟံးပနီၣ်တၢ်န့ၢ်သူန့ၢ်ပာဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်ခွဲးယၢအဆၢသလီၤအဖိခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပုၤလၢအဘဉ်ဒိဘဉ်ထံး ဒ်အမ့ၢ်လီၤကဝီပုၤထူလံဖိဒီးပုၤတတၢ်လၢအဟဲအိၣ်လီၤထၢၣ်ယံာ်တၢ်လဲၤသီသံဉ်တီအူပုထူလံဖိကရုာ်ပုၤသ့ၣ်တဖၣ် အိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢလၢကပာ်ဖျါထီၣ်အဝဲသ့ၣ်တၢ်ထံၣ်ဖျိဖျါဖျါလၢတၢ်သဘျုးအပူၤဒီးတကတီၢ်ဃီ ကပာ်ဃုာ်ပာ်ဂီၢ်လၢတၢ်မၤတၢ်ဆၢတံာ်အကျိၤကျဲ (မ့တမ့ၢ်) ဝဲတၢ်ဒုးလိၣ်ထီၣ်ဖးထီၣ်တၢ်တိာ်ကျဲတၢ်ဖဲးတၢ်မၤအမိၢ်လံၤမိၢ်ပုၤအဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. တချုးဒီးလၢတၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်တိာ်ကျဲဒ်အံၤသ့ၣ်တဖၣ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ်, တၢ်ဆၢတံာ်တမံၤလၢလၢလၢအဘဉ်ထွဲဒီးသီသံဉ်တီအူပုထူလံဖိကရုာ်သ့ၣ်တဖၣ် အလီၤအိၣ်လၢတၢ်ကဘဉ်ဒီးန့ၢ်ဆိလီၤကဝီပုၤတတၢ်ဝဲဟီၣ်ကဝီလၢတၢ်ကမၤတၢ်တိာ်ကျဲသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်ပျဲဒီးတၢ်ဘဉ်သးသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဆာဖိ (၄၄)

ပုၤထူလံဖိဒီးလီၤကဝီပုၤတတၢ်ဝဲသီသံဉ်တီအူပုထူလံဖိကရုာ်သ့ၣ်တဖၣ် ကဘဉ်ဟံးဖျိၣ်မၤသကိးတၢ်တပူၤဃီဒီးခ့ၣ်အဲၣ်ယုာ်-တီအူကီၢ်ရၢၣ်ပဒိၣ်ပုၤဘဉ်မူဘဉ်ဒါသ့ၣ်တဖၣ်လၢတၢ်ပာဆုာ်ရဲၣ်ကျဲဒီးတၢ်ပာ်ပြးက့ၤကမ့ၢ်အါဒ်အါဂၤတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ဝီသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဆာဖိ (၄၅)

လီၤကဝီပုၤတတၢ်လၢအအိၣ်ဝဲသီသံဉ်တီအူပုထူလံဖိကရုာ်ကိးန့ၣ်ဒဲး ကဘဉ်ဃုထၢထီၣ်အဝဲသ့ၣ်တၢ်ပာဆုာ်ရဲၣ်ကျဲန့ၣ်ဆၢၣ်တၢ်အိၣ်ယၢကမံးတံာ်ဒ်ခိၣ်မိၣ်ခြံၣ်စံာ်ဃုထၢအကျိၤအကျဲ လၢအအိၣ်ဒီးတၢ်ထံၣ်ဖျိဖျါဖျါ ဒီးလၢအဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢလၢပုၤကိးဂၤဒဲးအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ကမံးတံာ်လၢတၢ်ဃုထၢဟံးပနီၣ်အီၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ကဘဉ်တၢ်ပိၣ်ရဲၣ်ကျဲဒီးဟံးဖျိၣ်မၤသကိးတၢ်ဒီးသီသံဉ်တီအူပုထူလံဖိကရုာ်ပာဆုတ်ကမံးတံာ် ဃုာ်ဒီးပုၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ကရုာ်သ့ၣ်တဖၣ်ဘူးဘူးတံာ်တၢ်န့ၣ်လီၤ.

အဆာဖိ (၄၆)

သီသံဉ်တီအူပုထူလံဖိကရုၢ်ပာဆုတၢ်ကမံးတံာ်အံၤ ကဘၣ်ဟ့ၣ်နီၤလီၤတၢ်ပာဆုရဲၣ်ကျဲၤ မူဒါဒီးတၢ်ဖံးတၢ်မၤသ့ၣ်တဖၣ်ဆူလီၢ်ကဝီၤပုတတၢ်ကမံးတံာ်လၢတၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်အီၤသ့ၣ်တဖၣ်အ အိၣ် ဒ်သိးအဝဲသ့ၣ်ကတီၢ်ခိၣ်ရိၣ်မဲဒီးဒုးလိၣ်ထီၣ်ဖးထီၣ်က့ၤတနံၤဘၣ်တနံၤတၢ်ပာဆုရဲၣ်ကျဲၤတၢ်ဖံး တၢ်မၤ ဘၣ်ထွဲဒီထံဖိကီၢ်ဖိကမုၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ဝီသ့ၣ်တဖၣ်ဖဲသီသံဉ်တီအူပုထူလံဖိကရုၢ်ပုတပူၤလီၤ ကသ့အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ကမံးတံာ်လၢအဘၣ်တၢ်ယုထၢဟ်ပနီၣ်အီၤလၢပုထူလံဖိဒီးလီၢ်ကဝီၤပုတတၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ကဘၣ်ဆၢတံာ်သကိးတၢ်ပာဆုရဲၣ်ကျဲၤကမံးတံာ်တဖုစုၣ်စုၣ်ဟီၣ်ကဝီၤလၢအဝဲသ့ၣ်ကကဲထီၣ်ခါစး ဒီးတကတီၢ်ယီၤအဝဲသ့ၣ်တၢ်မၤပစိကမိၤခွဲးယၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ကမုၢ်ဒီးလီၢ်ကဝီၤပုတတၢ်လၢ တၢ်ယုထၢဟ်ပနီၣ်အီၤလၢတၢ်ကဒုးအိၣ်ထီၣ်ကမံးတံာ်ဒ်အံၤသ့ၣ်တဖၣ်ကဘၣ်ဆၢတံာ်သကိးတပူၤ လီၤလၢ မ့ၢ်အဝဲသ့ၣ်သးအိၣ်ဟ်ဖျိၣ်မၤသကိးတၢ်လၢတၢ်ပာတၢ်ပြးဟီၣ်ကဝီၤတခါယီၤအပူၤ လၢတၢ်ပာ ဆုရဲၣ်ကျဲၤကမံးတံာ်တခါယီၤအတၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲအဖီလၢစ့ၢ်ကိးဒါန့ၣ်လီၤ. တၢ်ပာဆုရဲၣ်ကျဲၤကမံး တံာ်တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဆိလီၤအက့ၢ်အဂီၤဒီးအတက့ၢ်အံၤ တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်အီၤဖဲဒုသဝီတဖျါၣ်ဒၣ်စုၣ် စုၣ်အပူၤသ့ၣ်အသိး, တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်အီၤလၢ “ကီၢ်” ဒီတဘျီအပူၤသ့ၣ် ဒ်လီၢ်ကဝီၤပုတတၢ်သ့ၣ် တဖၣ်အတၢ်မိၣ်န့ၢ်သးလီၤဒီးတၢ်ဘၣ်သးအိၣ်ဝဲအသိးန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂ့ၢ်လိာ်ဘျီလိာ်ဒီးတၢ်ထံၣ်တလီၤပလိာ်ခီဖျိတၢ်ဆိးကါန့ၣ်ဆၢတၢ်အိၣ်ယၤဒီးဟီၣ်ခိၣ်က ပံာ်မ့ၢ်အိၣ်ထီၣ်လၢတၢ်ပာတၢ်ပြးဟီၣ်ကဝီၤအါဖုအဘၣ်စၢ (အဒိ, လၢတၢ်ပာဆုရဲၣ်ကျဲၤကမံးတံာ်အါ ဖုအဘၣ်စၢ) တခါ, အလီၢ်အိၣ်လၢသီသံဉ်တီအူပုထူလံဖိကရုၢ်ပာဆုတၢ်ကမံးတံာ်ကဘၣ်ယုၣ် လီၤဘျါလီၤဒီးရဲၣ်ကျဲၤမၤဘၣ်လိာ်က့ၤအီၤန့ၣ်လီၤ.

အဆာဖိ (၄၇)

တၢ်မၤကျဲၤသနူ (ဖိလံစံၣ်) ယုၣ်ဒီးတၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျါတမံၤလၢလၢအဘၣ်တၢ်ဆိး ကါဒီးဒုးလိၣ်ထီၣ်ဖးထီၣ်အီၤဖဲသီသံဉ်တီအူပုထူလံဖိကရုၢ်ပုသ့ၣ်တဖၣ် အလီၢ်အိၣ်လၢတၢ်က ဘၣ်ခံကွၢ်စီၤကွၢ်ဒီးဆိကမိၣ်ယုၣ်ပုထူလံဖိဒီးလီၢ်ကဝီၤပုတတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အလုၢ်လၢတၢ်ဘျါလၢအ ဂုၤ, တၢ်ဘျါသဲစး, တၢ်ဘၣ်သးဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်မၤကျဲၤသနူ (ဖိလံစံၣ်) သ့ၣ်တဖၣ် မ့ၢ်မၤဟးဂီၤဒီးလုၢ်သ့ၣ်ခါပတ်ဘၣ်ဖုးပုၤအါဂၤအ တၢ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်ဒီးတၢ်အိၣ်မုၢ်ဆိးပၤသ့ၣ်တဖၣ်တခါ, အလီၢ်အိၣ်လၢတၢ်ကဘၣ်ဘျီဘၣ်မၤဂုၤ ထီၣ်က့ၤတၢ်မၤအကျိၤအကွၢ်ဒီးတၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျါသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဆာဖိ (၄၈)

လာတာမလထိုင်ပွဲထိုင်ကွာနိုင်ကစာတံစံညိုပလီသးခွဲယာ်ဒီးနီကစာတံပလီကွာသးအဂီ၊ အလီအိဉ်လာထံဖိကီဖိကမျာ်ဒီးပုတတလအအိဉ်ဆိးဖဲသံတီအူပုထူလံဖိကရါသ့တဖဉ် ကဘဉ်ဒုးလိဉ်ထီဉ်ဖးထီဉ်တံဖဲတံမလလာ်သ့တဖဉ်အံန့ဉ်လီ၊

- ကဘဉ်ဒုးအိဉ်ထီဉ်ပုတတတသ့ထီဉ်ဆိလီအကွာအဂီလီလီဆိဆိ (မ့တမ့) ပုဂံဝိတံကရကရိ၊
- ကဘဉ်ပဉ်ယုဉ်ပဉ်ဂီဒီးဆိဉ်ထွဲမစကွာထံဖိကီဖိကမျာ်အါဂအတံဆာတံသ့တဖဉ်၊
- ကဘဉ်လီကွာ်စုဉ်ကယာ်ဒီးဟ့ဉ်ကုဉ်ဟ့ဉ်ဖးသီသံတီအူပုထူလံဖိကရါ ပာဆုတံကမံးတံဒီးခုဉ်အဲဉ်ယုဉ်တီအူကီရုဉ်ပဒိဉ်ပုဘဉ်မုဘဉ်ဒါသ့တဖဉ်အတံဖဲတံမလ၊ လီဆိဒ်တံ တံဖဲတံမဘဉ်ထွဲဒီးတံမဆုရုဉ်ကျဲဟီဉ်ခိဉ်ကပံဒီးဟီဉ်ကဝီတံလီတံကျဲသ့တဖဉ်န့ဉ်လီ၊

အဆာဖိ (၄၉)

လာတာခံကွာ်စီကွာ်ဒီးတံထီဉ်ထံထီဉ်စီကွာ်လီကဝီပုတတအတံလိဉ်ဘဉ်နီနီ၊ တံယုထီဉ်ဒီးတံမိဉ်န့ဉ်သးလိဉ်တံမကျိကျဲလအအိဉ်ဒီးတံတီဖအိဉ်မး၊ လအအိဉ်သးလပုကိးဂဒီးအဂီ၊ ဒီးတံထီဉ်အီဖျိဖျိဖျါကသ့အဂီ၊ အလီအိဉ်လာသီသံတီအူပုထူလံဖိကရါ ပာဆုတံကမံးတံကဘဉ်အိဉ်ဒီးတံထီဉ်စီလာတာသ့ထီဉ်တံဆဲးကျဲဆဲးကျိးကျိးကျဲသနူလအပဉ်ယုဉ်တံကိးမဲကိးကပ နီလာတံဆိးကါဒီးန့ဉ်အီညီသ့တဖဉ်န့ဉ်လီ၊

အဆာဖိ (၅၀)

ဖဲပုနီတဂ၊ ပုတတတဖု၊ ကဝီတဘုဉ်၊ မ့တမ့ ဘျီဉ်ဒိဉ်ကရဖိသ့တဖဉ်မ့တအဲဉ်ဒီးဂံယုဉ်အသး၊ ဟံဖိဉ်မသကိးတံ၊ မ့တမ့ ပဉ်ယုဉ်လာလာသီသံတီအူပုထူလံဖိကရါပုဘဉ်တခီ၊ အလီအိဉ်လာတာကဘဉ်ကုဉ်လိဉ်တံပိဉ်သကိးတံဒီးသီသံတီအူပုထူလံဖိကရါ ပာဆုတံကမံးတံ လာတာကွာ်ထံဆိကမိဉ်ဒီးတံပိဉ်သကိးကွာ်တံသိဉ်တံသီတံဘျီဒီးတံမကျဲသနူ (ဖိလံစံ) ဘဉ်ထွဲသ့တဖဉ် ဒီးတကတီဉ်ယီ ယုသကိးတံဘျါရဲအကျိအကျဲလအဖိးမဲလိဉ်သးဒီးတံအိဉ်သးဒ်အံသ့တဖဉ်အဂီန့ဉ်လီ၊

အကူ (၂.၄) တာ်ဘျာမိ်ပုၤလၢတၢ်သိၣ်တၢ်သီတာ်ဘျာသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်

အဆၢမိ (၅၁)

တာ်ဘျာမိ်ပုၤအဆၢမိလၢအဘၣ်တၢ်ကွဲးပၤလီၤအိၤလၢလၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ အတၢ်ပညိၣ်မ့ၢ်ဒ်သိးတၢ်ကဒုးအိၣ်ထီၣ်ဒီးဒုးလိၣ်ထီၣ်ဖးထီၣ်က့ၤတၢ်သိၣ်တၢ်သီတာ်ဘျာလၢအဘၣ်ထွဲဒီးသီသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်ထံဖိကီၢ်ဖိကမျၢၢ်အါဂၤအတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ဝီသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်သိၣ်တၢ်သီတာ်ဘျာလၢလၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ဘၣ်တၢ်ကွဲးပၤလီၤအိၤဒ်သိးဒီးကဆိၣ်ထွဲက့ၤတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ဟ့ၢ်ရဲၣ်ကျဲၤကျဲၤသန့တခါလၢလီၢ်ကဝီၤပုၤတတဖၣ်သီသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အၢၣ်လီၤတူၢ်လိၣ်ဒီးလူပိၣ်မၤထွဲအိၤတပူၤယီၤကသ့အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

အဆၢမိ (၅၂)

သီသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်တာ်ဘျာမိ်ပုၤတဘျုးအံၤတမ့ၢ်တာ်ဘျာသဲးစးလၢအဖီၣ်သံးတၢ်တဘျုးဘၣ်. အခိၣ်တလိၣ် မ့ၢ်တာ်ဘျာမိ်ပုၤတဘျုးလၢပုၤနီၢ်တဂၤ (မ့တမ့ၢ်) ပုၤတတဖၣ်လၢအအိၣ်ဆိးဖဲသီသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်ပုၤသ့ၣ်တဖၣ်အၢၣ်လီၤတူၢ်လိၣ်လၢကလူပိၣ်မၤထွဲအိၤလၢတၢ်သ့ၣ်ကဆိၣ်သးကဆိၣ်ဒီးတၢ်သးဘျာအပူၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

အဆၢမိ (၅၃)

သီသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်အထံဖိကီၢ်ဖိတဖၣ် ကဘၣ်ပၤဖျိၣ်မၤသကိးတၢ်တပူၤယီၤလၢတၢ်မၤဂ့ၢ်ထီၣ်က့ၤတၢ်သိၣ်တၢ်သီတာ်ဘျာ, တၢ်ဘျာသဲးစး, ဒီးမိၢ်လုၢ်ပၤလၢ် (မ့တမ့ၢ်) ပုၤတတလုၢ်လၢ်တၢ်ဖဲးတၢ်မၤလၢအဂ့ၢ်လၢတၢ်ဟ့ၢ်ရဲၣ်ကျဲၤကျဲၤသီသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ် ယုၣ်ဒီးလုၢ်လၢ်ထူသန့တၢ်ဆဲးတၢ်လၢဒီးန့ၣ်ဆၢၣ်တၢ်အိၣ်ယၢၤသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဒ်တၢ်ဆၢတၢ်လၢလီၢ်ကဝီၤပုၤတတပၤလီၤအိၤတပူၤယီၤလၢတၢ်သဘျုးအိၣ်ဝဲအသိး, ဖူသဝီတဖျၢၣ်စုၣ်စုၣ် (မ့တမ့ၢ်) ဖူသဝီပၤဖျိၣ်အါဖျၢၣ်, ကီၢ်, မ့တမ့ၢ် တၢ်ဟတၢ်ဆုၢ်တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဆီလီၤက့ၢ်ဂီၤ (ကဝီၤ, ကီၢ်ဆၢၣ်) သ့ၣ်တဖၣ်အမူဒါအိၣ်လၢကဘၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဒီးဒုးလိၣ်ထီၣ်ဖးထီၣ်က့ၤတၢ်သိၣ်တၢ်သီတာ်ဘျာဘၣ်ထွဲဒီး,

- မိၢ်လုၢ်ပၤလၢ် (မ့တမ့ၢ်) ပုၤတတလုၢ်လၢ်တၢ်ဖဲးတၢ်မၤလၢအဂ့ၢ်,
- တၢ်ဟတၢ်ပြးဒီးတၢ်ဟ့ၢ်ရဲၣ်ကျဲၤကျဲၤသီသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်,
- တၢ်သ့ဒီးန့ၢ်ဆိးကါဘၣ်န့ၣ်ဆၢၣ်တၢ်အိၣ်ယၢၤဖဲတၢ်ပၤနီၣ်တၢ်န့ၢ်သုၣ်န့ၢ်ဟဟီၣ်ကဝီၤပုၤ (မ့တမ့ၢ်) ဒ်တၢ်န့ၢ်သုၣ်န့ၢ်ဟဟီၣ်ယၢၤလၢအဖိးမံလိၣ်သးဒီးပုၤဂ့ၢ်ဝီလုၢ်လၢ်သန့သ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ဝဲအသိးန့ၣ်လီၤ.

ဒ်သီသံဉ်တီအူပုထူလံဖိကရါပဆုတၢ်ကမံးတံာ်ဒီးခွဲအဲၣ်ယုၣ်တီအူကီၢ်ရၣ်ပဒိၣ်ပပုၢ်
ဒီးပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်ထုးစုနဲၣ်ကျဲဒီးတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢအိၣ်အသိး. လီၤကဝီၤပုၤတတၢ်
သ့ၣ်တဖၣ်ကဆၢတၢ်ဟံၣ်လီၤသကိးတၢ်မၤဆူၣ်ထီၣ်ဒီးတၢ်မၤလၢထီၣ်ပဲၤထီၣ်က့ၤတၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်
ဘျၢအကျိၤအကွၢ် ဒီးတၢ်စံၣ်ညီၣ်ဟံးန့ၢ်ဂ့ၢ်ဝီၤတၢ်လုၢ်သ့ၣ်ခါပတၢ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျၢသ့ၣ်တဖၣ်
အဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.

အဆၢဖိ (၅၄)

လၢတၢ်အိၣ်သး (မ့တမ့ၢ်) တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတနီၤနီၤအဖိခိၣ်, တၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျၢ (မ့တမ့ၢ်)
တၢ်မၤကျဲသန့ (ဖိလံစံၣ်) လၢတၢ်ကွဲးလီၤဟံၣ်လီၤအီၤလီၤတၢ်လီၤဆဲးမ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်တခီ, ထံဖိကီၢ်ဖိ
ကမုၢ်ဒီးလီၤကဝီၤပုၤတတၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ကဘၣ်ဆိးကါဝဲဒၣ်ခွဲအဲၣ်ယုၣ်တီအူကီၢ်ရၣ်ပဒိၣ်အတၢ်ဘျၢ
သဲးဒီးတၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျၢသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဆၢဖိ (၅၅)

လီၤကဝီၤပုၤတတၢ်တဖၣ်စုၣ်စုၣ်ကဘၣ်အိၣ်မူဒ်အဝဲသ့ၣ်လုၢ်လၢတၢ်ဖဲတၢ်မၤလၢအဂ့ၤဒီးကဘၣ်
ကွဲးဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျၢ, ဒီးမိၢ်လုၢ်ပၢ်လၢတၢ်ဖဲတၢ်မၤအလုၢ်အလၢသ့ၣ်တဖၣ်လၢတၢ်ပၤ
ဆုၤရဲၣ်ကျဲန့ၣ်ဆၢတၢ်အိၣ်ယၤ, ဟီၣ်ခိၣ်ကပံၢ်, သ့ၣ်ပုၢ်ဝဲၣ်ပုၢ်, ထံနိ, တၢ်မံၤလၢဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိ, ဒီး
မုၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်တၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်တၢ်တိၢ်ကျဲသ့ၣ်တဖၣ် ဒ်တၢ်ဖဲတၢ်မၤအကျိၤအကျဲလၢအအိၣ်ဒီး
တၢ်တီၤဖၢအိၣ်မး, နံၣ်မိၣ်ခြံၣ်စံၣ်, ဒီးတၢ်မၤလၢတၢ်ထံၣ်အီၤဖျိဖျိဖျါအိၣ်ဝဲအသိးအဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.

လီၤကဝီၤပုၤတတၢ်ဒီးသီသံဉ်တီအူပုထူလံဖိကရါအတၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျၢသ့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်
ဘၣ်ကံၢ်ဂုၤလိာ်ဒီးချၢၣ်လိာ်အသးဘၣ်ဖုးတခီ, ခါၣ်စးလၢပုၤတတၢ်ဘၣ်ထွဲသ့ၣ်တဖၣ်ကဘၣ်ဟံၣ်ဖျါ
ထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ဆူသီသံဉ်တီအူပုထူလံဖိကရါပဆုတၢ်ကမံးတံာ်အအိၣ် ဒ်သိးဒီးတၢ်ကသုအၢၣ်လီၤ
တူၢ်လိာ်သကိးတၢ်ဘျၢရဲၣ်အကျိၤအကျဲလၢအကၢကီၢ်ဖိမံလိာ်သးလၢတၢ်ဂ့ၢ်အံၤသ့ၣ်တဖၣ်အဖိခိၣ်
ကသုအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

အဆၢဖိ (၅၆)

လၢတၢ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ထံၣ်တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်လၢတၢ်ကဘီၣ်ဘၣ်က့ၤသီသံဉ်တီအူပုထူလံဖိက
ရါတၢ်ဘျၢမိၢ်ပုၢ်အဂီၢ်, ပုၤနီၢ်တဂၤ, ပုၤတတၢ်တဖၣ်, ဒီးဟံၣ်ဒူၣ်ပသီထီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်အိၣ်
လၢကဆၢထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢတၢ်အဲၣ်ဒီးဘီၣ်ဘၣ်အီၤသ့ၣ်တဖၣ်ဆူသီသံဉ်တီအူပုထူလံဖိကရါပ
ဆုတၢ်ကမံးတံာ်အအိၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်သန့က့, လၢတၢ်ကဘီၣ်ဘၣ်က့ၤတၢ်ဘျၢမိၢ်ပုၢ်အဂီၢ် အ
လီၤအိၣ်လၢပုၤတတၢ်ခါၣ်စးအစၢကတၢ် (၇၅) မျးကယၤ ကဘၣ်ဆိၣ်ထွဲတူၢ်လိာ်အီၤဖဲဘျီၣ်ဒိၣ်တၢ်
အိၣ်ဖျိၣ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.

အဆာဖိ (၅၇)

လာတၢ်မၤဆူၣ်ထီၣ်ကွၢ်လီၤကဝီၤပုၤတၢ်တၢ်ခိၣ်တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လာတၢ်ပၤဆူၣ်ရဲၣ်ကျဲၤ, တၢ်ဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤ, တၢ်ဟံးထီၣ်ဖိၣ်ထီၣ်တၢ်ဖဲးတၢ်မၤဒီးတၢ်ပၤတၢ်ပြးကွၢ်သီသံၣ်တီၢ်အူပုၤထူလံၤဖိကရၢ်အန့ဆၢၣ်တၢ်အိၣ်ယၢၤဒီး လၢတၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်အဂီၢ်, အလီၤအိၣ်လၢလီၤကဝီၤပုၤတၢ်တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ကဘၣ်ပၣ်ဃုာ်ပၣ်ဂီၢ်လၢတၢ်မၤလိမၤဒီးအတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤသ့တၢ်ဘၣ် လၢတၢ်မၤအါထီၣ်အဝဲသ့တၢ်သ့တၢ်ညါန့ၢ်ဟံၤလၢထံၣ်ဂီၢ်သး, မုၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်, ဒီးခိၣ်ယၢၤန့ဆၢၣ်ဂ့ၢ်ဝီလၢတၢ်သ့ၣ်အိၣ်သးအိၣ်နီၢ်နီၢ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

အဆာဖိ (၅၈)

လီၤကဝီၤပုၤတၢ်တၢ်သ့သီသံၣ်တီၢ်အူပုၤထူလံၤဖိကရၢ်ပူၤသ့တၢ်ဘၣ် ကဘၣ်ကျဲးစးဂဲၤလီၤလၢတၢ်ဟံၤကဲ, မၤမူမၤဂဲၤထီၣ်, ဒီးဟံၤလုာ်ဟံၤပူၤကွၢ်တၢ်သီတၢ်သီတၢ်ဘျၢ, တၢ်မၤကျဲးသန့ (ဖိလံၣ်စံၣ်) ဒီးတၢ်သ့တၢ်ညါန့ၢ်ဟံၤသ့တၢ်ဘၣ်လၢအဘၣ်တၢ်စိာ်မူစိာ်ဂဲၤဒီးဟ့ၣ်ခိၣ်ဟ့ၣ်နီၤတၢ်လံၤအီၤလၢမိာ်ပာ်ဖဲဖုသ့ၣ်ကုသးပုၤသ့တၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဆာဖိ (၅၉)

ထံဖိကီၢ်ဖိကမုၢ်ဒီးလီၤကဝီၤပုၤတၢ်တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢကဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢပဒိၣ်တၢ်ကရၢကရိဒီး ဝဲၤကျိၤဝဲၤဒုဘၣ်ထွဲသ့တၢ်ဘၣ်အအိၣ် ဒီးတကတီၢ်ယီတၢ်ကပၣ်ဃုာ်ပၣ်ဂီၢ်အဝဲသ့တၢ်ဖဲတၢ်မၤတၢ်ဆၢတဲာ်ဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်ပၤဆူၣ်ရဲၣ်ကျဲၤဒီးတၢ်ပၤတၢ်ပြးသီသံၣ်တီၢ်အူပုၤထူလံၤဖိကရၢ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်တီၢ်အူကီၢ်ရၢၣ်ပဒိၣ်ပပုၤ (မ့တမ့ၢ်) သီသံၣ်တီၢ်အူပုၤထူလံၤဖိကရၢ်ပၤဆူၣ်တၢ်ကမံးတံာ် ကဘၣ်လူပိာ်မၤထွဲတၢ်သီတၢ်သီတၢ်ဘျၢအံၤသ့တၢ်ဘၣ်ဃံးဃီၣ်ဒီးဒီးတကတီၢ်ယီ ကဘၣ်မၤလီၤတၢ်စ့ၢ်ကိးလၢလီၤကဝီၤပုၤတၢ်တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ကဘၣ်ဒီးန့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတဘျီယီ, လၢအတူလီၤတီၤလီၤဒီးကဲထီၣ်အသးသ့နီၢ်နီၢ်ဒ်ကျိၣ်ဒီးတၢ်ကွဲးလံာ်အကွၢ်အဂီၢ်လၢတၢ်န့ၢ်ဟံၤအီၤသ့ဒီးညီအသိးန့ၣ်လီၤ.

အဆာဒ် (၃) တၢ်မုၢ်တၢ်ခၢ်ဒီးတၢ်တီၢ်တြၢ်

အကူၢ် (၃.၁) တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်တၢ်မုၢ်တၢ်ခၢ်ဒီးတၢ်မၤယူမၤဖိးလိာ်က့ၤတၢ်

အဆာဒ် (၆၀)

ပယီၤပဒိၣ်ဒီးသုးမိၤစီၤအတၢ်မၤဟးဂီၤပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိခွဲးယၢ်, တၢ်သ့ၣ်တၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးဒီးတၢ်မၤတပျၢ်တပျီၤတၢ်, ဒီးတၢ်ဆိၣ်တၢ်မၤန့ၤပုၤထူလံၤဖိဒီးလိာ်ကဝီၤပုၤတတၢ်ဖဲသီသံၣ်တီၤအူကီၢ်ရၢၢ်အံၤ မ့ၢ်တၢ်လၢအမၤဆဲးလီၤစ့ၤလီၤဒီးမၤလီၤမၢ်ကွၢ်အဝဲသ့ၣ်နီၢ်ကစၢ်တၢ်စံၣ်ညီၣ်ပၤလီၤသးခွဲးယၢ်ဒီးတၢ်မုၢ်တၢ်ခၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ခိၣ်ဆၢက့ၤပယီၤပဒိၣ်သုးမိၤစီၤဒီးကလုာ်ဒိၣ်စိသန့အဂီၢ်, ထံဖိကီၢ်ဖိကမ္ဘၢၤဖဲတီၤအူကီၢ်ရၢၢ်တဖၣ်ဒုးန့ၣ်ဖျါထီၣ်က့ၤတၢ်သးတဖျၢၣ်ယီၤ ဒီးဟံၣ်ဖျိၣ်ထီၣ်အသးတပူၤယီၤလၢတၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်က့ၤတၢ်မုၢ်တၢ်ခၢ်, တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢ, ဒီးတၢ်ယူတၢ်ဖိးဖဲသီသံၣ်တီၤအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ.

အဆာဒ် (၆၁)

ထံဖိကီၢ်ဖိကမ္ဘၢၤလၢအအိၣ်ဆိးဖဲသီသံၣ်တီၤအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်အပူၤသ့ၣ်တဖၣ်ကဘၣ်ဟံၣ်နီၣ်က့ၤထံလိာ်ကီၢ်ပူၤပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ဒီးပုၤဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲ လၢကဟဲက့ၤအိၣ်ဆိးကဒါက့ၤလၢအဝဲသ့ၣ်ဒုးသဝီဒီးဟံၣ်ယီၤတၢ်လိာ်တၢ်ကျဲၤဖဲတီၤအူကီၢ်ရၢၢ်ပုၤသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ် ပုၤဒီးသုးသ့ၣ်လၢကပီၤဒီးတၢ်ဟံၣ်ကဲလိာ်သးန့ၣ်လီၤ.

အဆာဒ် (၆၂)

လၢတၢ်အူၣ်ကီၢ်မၤလီၤတၢ်က့ၤထံလိာ်ကီၢ်ပူၤပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ခီဖျိထံလိာ်ကီၢ်ပူၤတၢ်ဒုးတၢ်ယၢ် (မ့တမ့ၢ်) တၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်တၢ်တိာ်ကျဲၤလုာ်ဒီးပုၤလၢအဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်တၢ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်အီၤသ့ၣ်တဖၣ် ကသ့ဒီးန့ၢ်ပုၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်တိာ်စၢၤမၤစၢၤ (humanitarian aid) ဒ်အမ့ၢ်တၢ်အိၣ်ကဒုပီၤလီၤ, ဟံၣ်ယီၤတၢ်လိာ်တၢ်ကျဲၤ, တၢ်အိၣ်တၢ်အီၤဒီးတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချၢကဟုကယၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်, ခုၣ်အဲၣ်ယူၣ်တီၤအူကီၢ်ရၢၢ်ပဒိၣ် ကဟံၣ်ဖျိၣ်မၤသကိးတၢ်တပူၤယီၤဒီးသီသံၣ်တီၤအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်ပၤဆ့တၢ်ကမံးတံာ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ထံလိာ်ကီၢ်ပူၤပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ဒီးပုၤဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲအဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်တၢ်လိာ်တၢ်ကျဲၤလၢ ပုၤအဂၤမ့ၢ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ဘၣ်ဖုးအီၤဖဲတီၤအူကီၢ်ရၢၢ်ပုၤတခီ, အလီၢ်အိၣ်လၢတၢ်ကဘၣ်ဟ့ၣ်လီၤက့ၤအဝဲသ့ၣ်စုအိၣ်လိး ဒ်တၢ်ကၢပုၤကၢလံၤလၢဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်အဖိခိၣ်အိၣ်ဝဲအသိးန့ၣ်လီၤ.

အဆာဖိ (၆၃)

ခွဲအဲဒ်ယုဉ်တီအူကီၢ်ရၣ်ပဒိၣ်ကဘဉ်အုဉ်ကီၤတၢ်လၢထံဖိကီၢ်ဖိကမ္ဗါသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်ဘဉ်တၢ်ဘၢအဂီၢ် ဒီးတကတီၢ်ဃီ ဒီသဒက့ၤတၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ်ဒ်သိးဒီးတၢ်ဟဲန့ၣ်လီၤဂ့ၢ်ဆုၣ်ပျီဆုၣ်အဝဲသ့ၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်တၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲၤသီသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်ပုၤ အသုတအိၣ်တဂ့ၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤတၢ်ချာတဂၤလၢလၢအတမ့ၢ်သီသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်အထံဖိကီၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်တချုးဒီးလၢအကဟဲန့ၣ်လီၤဒီးဘဉ်န့ၣ် ကဘဉ်ဒီးန့ၢ်ဆိသီသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်ပၤဆုၣ်တၢ်ကမံးတံာ်ဒီးခွဲအဲဒ်ယုဉ်တီအူကီၢ်ရၣ်ပဒိၣ်အတၢ်ပျဲန့ၣ်လီၤ. ဒ်ပစံးတၢ်အသိး, ပုၤလၢတၢ်ချာဒ်အမ့ၢ်ပဒိၣ်သုးမ့ၢ်သံၣ်ဘိ, ကလုာ်ဒုဉ်စုကဝဲတၢ်ကရၢကရိ, နီၢ်တဂၤပုၤတၢ်ဘဉ်တၢ်ဘၢကရၢၢ်, ကျဲပနံၣ်မၤသကိးကရၢ, ကျဲပနံၣ်, မ့တမ့ၢ် တၢ်ကရၢကရိသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဆာဖိ (၆၄)

မ့ၢ်သုမ့ၢ်ဘဉ်တခီ, ခွဲအဲဒ်ယုဉ်တီအူကီၢ်ရၣ်ပဒိၣ်ဃုာ်ဒီးသီသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်ထံဖိကီၢ်ဖိကမ္ဗါသ့ၣ်တဖၣ် ကဘဉ်ဂဲၤလိာ်ထဲးဂံၢ်ထဲးဘါလၢတၢ်ထုးကွံာ် (တၢ်မၤစုၤလီၤကွံာ်) ပယီၤသုးကလၢဖဲအဝဲသ့ၣ်ဟီၣ်ကဝီၤပုၤ လၢကမ္ဗါဒီးပုၤအါဂၤအတၢ်ဘဉ်တၢ်ဘၢဒီးတၢ်ပူၤဖျဲးအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

အဆာဖိ (၆၅)

လၢအဝဲသ့ၣ်အနီၢ်ကစၢ် (မ့တမ့ၢ်) ပုၤတတဒီတဖုအတၢ်ဘဉ်ဘျုးဘဉ်ဖျိၣ်အဂီၢ်, ထံဖိကီၢ်ဖိကမ္ဗါသီသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်ပုၤသ့ၣ်တဖၣ် တဘဉ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ကတိၤခဲၣ်သုခဲၣ်ဂီၤ (မ့တမ့ၢ်) တၢ်သ့ၣ်ဟ့ၣ်သးဟ့ၣ်လိာ်သးလၢတဂၤဒီးတဂၤအဘၢၣ်စၢၤဘဉ်.

အဆာဖိ (၆၆)

တၢ်အုဉ်လိာ်ဆိးက့ၤလိာ်မ့ၢ်အိၣ်ထီၣ်ဘဉ်ဖုးလၢပုၤတတသ့ၣ်တဖၣ်, ပုၤတဖုတကရၢ, မ့တမ့ၢ်ပုၤနီၢ်တဂၤဖဲသီသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အဘၢၣ်စၢၤတခီ, တၢ်ကဘဉ်ယုဉ်လီၤကွံာ်အီၤခီဖျိတၢ်ဆိးကါဝဲဒ်လုာ်လၢထူသန့ (မ့တမ့ၢ်) တၢ်ယုဉ်လီၤဘျါလီၤတၢ်ဂ့ၢ်ကီၤတၢ်မၤကျဲခိၣ်သ့ၣ်လၢတၢ်မုာ်တၢ်ခုဉ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

အဆာဖိ (၆၇)

လၢတၢ်ပၤဆုၣ်ရဲၣ်ကျဲၤသီသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်ဃုာ်ဒီးဟီၣ်ကဝီၤခိၣ်ဃၢၤသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်, တၢ်အိၣ်ကဘျိးအိၣ်ကဘျဉ်, တၢ်လီၤတၢ်ဝုၤ, ဒီးတၢ်ဟံးန့ၢ်ခိၣ်ဖးလၢဆိသ့ၣ်တဖၣ်တၢ်တူၢ်လိာ်အီၤတသ့လုၤတက့ၤဘဉ်န့ၣ်လီၤ.

အဆာဖိ (၆၈)

ပျာလှာတတ်ပင်နှင့်ပင်ကမၤမၤအီၤခီဖျိအမၤကမၤမၤကွီၤမ့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ် တၢ်ကဘၣ်ဟံးထီၣ်ဖီၣ် ထီၣ်ဂ့ၢ်ဝီၣ်ပျာတၢ်တၢ်ဘျၢသဲးဒီးတၢ်သိၣ်တၢ်သီလၢတၢ်ပၤနီၣ်အီၤအိၣ်ဝဲအသိးန့ၣ်လီၤ. ပျာလှာအမၤကမၤမၤကွီၣ်မ့ၣ်မ့ၣ်ဘၣ်ဖုးမုၢ်လိၣ်ဘိ ခွါလိၣ်ဘိ, ပျာသ့ၣ်ကုသးပျၢ, ပျာဆိးကုဆါဘီ, ပျာကွဲၣ်, မိၢ်အ (မ့တမ့ၢ်) မိၢ်ဖိဆံးသ့ၣ်တဖၣ်တခီ တၢ်ဟံးန့ၢ်ဂ့ၢ်ဝီၣ်အကျိၤအကျဲသ့ၣ်တဖၣ်ကလီၤဆိလၢအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

အဆာဖိ (၆၉)

တၢ်စံၣ်ညီၣ်ဆၢတဲာ်တၢ်မူးတၢ်ရၢ်ဖဲကွီၢ်ဘျီၣ်သ့ၣ်တဖၣ် တၢ်ကဘၣ်မၤအီၤဒ်တၢ်ဘျၢအိၣ်ဝဲအသိး, ကဘၣ်အိၣ်ဒီးပျာဘၣ်မူဘၣ်ဒါလၢတၢ်စံၣ်ညီၣ်ပီတု (စံၣ်ညီၣ်ကွီၢ်) သ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်ဟဲထီၣ်ဒိကန့ၣ်, ဒီးကဘၣ်မ့ၢ်စ့ၢ်ကီးကွီၢ်ဘျီၣ်တခါလၢထံဖိကီၢ်ဖိကမျၢၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဟဲထီၣ်ဒိကန့ၣ်အီၤသ့န့ၣ်လီၤ. တၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျၢလၢတၢ်ကစံၣ်ညီၣ်ဟံးန့ၢ်ဂ့ၢ်ဝီၣ်တခီ ဒီးသန့ထီၣ်အသးလၢတၢ်မၤကမၤမၤသဲးအဖီခိၣ်, ဒ်ပစံးတၢ်အသိး တၢ်လၢအပၣ်ဃုာ် ဘၣ်ဆၣ်တၢ်ပၤနီၣ်အီၤတအိၣ် ဒ်အမ့ၢ်ပျာတၢ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျၢ, သီသံၣ်တီအူပျာထူလံၤဖိကရၢ်တၢ်ဘျၢမိၢ်ပျၢ, မ့တမ့ၢ် ခုၣ်အဲၣ်ယူၣ်တၢ်ဘျၢသဲးဒီးတၢ်မၤကျဲသန့ (ဖိလံစံၣ်) သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

လီၢ်ကဝီၤပျာတၢ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အမူအဒါအိၣ်လၢကဘၣ်ဃုာ်လီၤဘျါလီၤကွံာ် နွဲပျာတၢ်ဂ့ၢ်လိာ်ဘျီလိာ် (မ့တမ့ၢ်) ဂ့ၢ်ဝီၣ်ဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်လုာ်သ့ၣ်ခါပတၢ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျၢဖဲအဝဲသ့ၣ်ဟီၣ်ကဝီၤဒ်ဝဲစုာ်စုာ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်သးတလီၤပလိာ်မ့ၢ်အိၣ်ထီၣ်ဘၣ်ဖုး (မ့တမ့ၢ်) တၢ်မၤကမၤမၤသဲးမ့ၢ်ဃာ (မ့ၢ်နး) ဘၣ်ဖုးတခီ, ပျာလှာကဆၢတဲာ်တၢ်ဟလၢခံကတၢ်ကမ့ၢ်ဝဲဒ်သီသံၣ်တီအူပျာထူလံၤဖိကရၢ်အဘျီၣ်ဒိၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဆာဖိ (၇၀)

တၢ်စံၣ်ညီၣ်ဆၢတဲာ်တၢ်မူးတၢ်ရၢ်ဖဲကွီၢ်ဘျီၣ်အံၤတၢ်ကမၤဝံၤအီၤဖဲတၢ်ဒီးန့ၢ်တၢ်အၢၣ်လီၤဒီးတကတီၢ်ဃီတၢ်သးလီၤပလိာ်လၢစံၣ်ညီၣ်ကွီၢ်, လီၢ်ကဝီၤပျာတၢ်တၢ်ဒီးဒ်တၢ်ဘျၢသဲးသ့ၣ်တဖၣ်အဘၣ်စၢမ့ၢ်အိၣ်ထီၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံန့ၣ်လီၤ.

အဆာဒိုင် (၄) ခိဉ်ယၢန့ဆၢဉ်ကံၢ်စီတၢ်လၢတၢ်ပွဲၤဒီတခါဒီးတၢ်သူ ဟီၣ်ခိဉ်ကပံၣ်

အကူၢ် (၄.၁) တၢ်ဘျၢမိၢ်ပှၢ်ထီၣ်ရီၤလၢခိဉ်ယၢန့ဆၢဉ်အဂီၢ်

အဆာဖိ (၇၁)

တၢ်ဘျၢမိၢ်ပှၢ်အဆာဖိလၢလၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ မ့ၢ်တၢ်ဘျၢမိၢ်ပှၢ်အတၢ်န့ၣ်ကျဲတခါလၢ
အဆိၣ်ထွဲက့ၤတၢ်ပၤဆၢရဲၣ်ကျဲၤဒီးတၢ်ထုးထီၣ်ဆိးကါန့ဆၢဉ်တၢ်အိၣ်ယၢလၢအဆိၣ်ဒီးတၢ်တီၤဖၤ
အိၣ်မး, ဒ်ကျဲလၢအယုၣ်ကၢဒီးအကြးအဘၣ်အိၣ်ဝဲအသိးန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယီ, အလီၢ်အိၣ်
လၢထံဖိကီၢ်ဖိကမ္မၢ်ဒီးလီၢ်ကဝီၤပုၤတတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ကဘၣ်ဟ်ဖျိၣ်မၤသကိးတၢ်တပူၤလီၤ လၢတၢ်သူၣ်
ကဆိသးကဆိဒီးတၢ်သးဘျၢအပူၤ လၢတၢ်ကွဲးဒုးအိၣ်ထီၣ်လုၢ်လၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤကျိၤကျဲလၢအဂ့ၤဒီး
တၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျၢသ့ၣ်တဖၣ်လၢတၢ်ပၤဆၢရဲၣ်ကျဲၤဒီးတၢ်ဒီသအက့ၤဟီၣ်ခိဉ်ကပံၣ်, ဟီၣ်ကဝီၤ
တၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲၤဒီးန့ဆၢဉ်တၢ်အိၣ်ယၢသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

အဆာဖိ (၇၂)

ထံဖိကီၢ်ဖိကမ္မၢ်ဒီးပုၤတတၢ်သီသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်အိၣ်မူအိၣ်ဂဲၤ
အကျိၤအကျဲ, တၢ်အိၣ်မုၢ်ဆိးပၤဒီးတၢ်အိၣ်ကုးအိၣ်ပွဲၤသ့ၣ်တဖၣ် အိၣ်စဲဘူးဒီးဘူးစဲလိာ်အသးဘူး
ဘူးတၢ်တၢ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်ခိဉ်ယၢန့ဆၢဉ်န့ၣ်လီၤ. ထံဖိကီၢ်ဖိကမ္မၢ်ဒီးပုၤတတၢ်သီသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤ
ဖိကရၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ဒီးပုၤဟီၣ်ခိဉ်ဖိခွဲးယၢလၢကအိၣ်မူအိၣ်ဂဲၤဘၣ်လၢန့ဆၢဉ်ခိဉ်ယၢလၢအက
ဆိ, ပွဲၤဒီးတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ ဒီးဒ်ကျဲလၢအယုၣ်ကၢအသိးအယီ အလီၢ်အိၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်ကဘၣ်
ဟ်ဖျိၣ်မၤသကိးတၢ်တပူၤလီၤ လၢတၢ်ဒီသအကဟုကယၢ်ဒီးတၢ်ဟံးယၢ်ပၤယၢ်က့ၤန့ဆၢဉ်တၢ်အိၣ်
ယၢသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ လၢဖိလံၤကဟဲလၢခံတစါသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်တိာ်ကျဲဘၣ်ထွဲဒီးထံရၢ်ကီၢ်သဲး, ပုၤဂံၢ်ဝီ, မ့ၢ်ကျိၤဝဲကွၢ် (မ့တမ့ၢ်) သဲးစးလၢ
တၢ်ကဟဲန့ၣ်လီၤမၤအီၤဖဲသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢ်ပူၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ကဘၣ်အုၣ်ကီၤက့ၤလီၢ်က
ဝီထံဖိကီၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်အနီၢ်ကစၢ်တၢ်ဒီးသန့ထီၣ်က့ၤအသး ဒီးမၤလၢထီၣ်ပွဲၤထီၣ်က့ၤအဝဲသ့ၣ်က့ၢ်
ဂီၤပိးလီၢ်တၢ်အိၣ်မုၢ်ဆိးပၤတၢ်လိာ်ဘၣ် (အဒိ, ဟံၣ်ယီတၢ်အိၣ်ကဒု, တၢ်ကူတၢ်သိး, တၢ်အိၣ်တၢ်
အိ) သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤကဘၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအဟံးန့ၢ်ခိဉ်တယၢ်လၢတၢ်ဟ်လုၢ်
ဟ်ပွၤဒ်အမ့ၢ်တၢ်ထဲသိးတုၤသိး, တၢ်တီတၢ်တြၢ်, ဒီးတၢ်သးတဖျၢၣ်ယီလၢအပုၣ်ယုၣ်ဒီးတၢ်ဟ်ကဲဒီး
တၢ်ကွၢ်ထံဆိကမိၣ်တၢ်လၢတၢ်ဆိးကါန့ဆၢဉ်တၢ်အိၣ်ယၢသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

အဆာဖိ (၇၃)

ပျာထူလံဖိဒီးလီကဝီပျာတဝဲသီသံတီအူပျာထူလံဖိကရါသုတဖှ် ကဘဉ်ကွါထွဲ ကဟုကယာ်န့ဆာဉ်တုမူတဝဲဒီးခိဉ်ယာန့ဆာဉ်ဖဲအဝဲသုတအိဉ်ဆိးဟီဉ်ကဝီတဝဲလီတဝဲကျဲသုတဖှ် အပူလုလံလုကဟဲလုခံတစါသုတဖှ်အဂီၢ်န့ဉ်လီၤ.

လီၢ်ကဝီပျာတဝဲသုတဖှ်ကဘဉ်အုဉ်ကီၤကွဲတဝဲလုတဝဲဒီးသအကုန့ဆာဉ်တုမူတဝဲဒီး ခိဉ်ယာန့ဆာဉ်တုလဲတရံးအသး, တၢ်ကဟုကယာ်ကွဲတဝဲမူတဝဲမဲအါကလုာ်, တၢ်ဟံးယာ်ယာ် ကွဲတဝဲမူချဲစါတၢ်အိဉ်ယာ, ဒီးတၢ်ကကွဲဒီးတၢ်မၤဂ့ၤထီဉ်ကွဲခိဉ်ယာန့ဆာဉ်တုလီၤလုလံလီၤပျီအ လီၢ်အကျဲ ဖဲသီသံတီအူပျာထူလံဖိကရါအပူလုပျာအါဂၤအတၢ်အိဉ်မုာ်ဆိးဟးဒီးတၢ်ဘဉ်ဘျုး ဘဉ်ဖျိဉ်အဂီၢ်န့ဉ်လီၤ.

အဆာဖိ (၇၄)

လီၢ်ကဝီပျာတဝဲ (မုတမုာ်) ခုဉ်အဲဉ်ယုဉ်တီအူကီၢ်ရုဉ်ပဒိဉ်ပျာဘဉ်မူဘဉ်ဒါသုတဖှ်မုာ် နးအိဉ်ထီဉ်ဘဉ်ဖုးတၢ်ဘဉ်ဒိဘဉ်ထံးဒိဉ်ဒိဉ်မုာ်မုာ် (မုတမုာ်) နးအိဉ်ထီဉ်တၢ်တံာ်တၢ်ဆူပျာတဝဲလု အဂၤအတၢ်အိဉ်မုာ်ဆိးဟးအဂီၢ်တခါ, အလီၢ်အိဉ်လုတၢ်ကဘဉ်ကုဉ်လိာ်တၢ်ပိဉ်သကိးတၢ်ဒီးသီ သံတီအူပျာထူလံဖိကရါပၤဆုတၢ်ကမံးတံာ် ဒ်သိးအဝဲသုတကန့ဉ်လီၤရဲဉ်ကျဲကျဲဒီးမၤဘဉ်လိာ် ကွဲတဝဲဂ့ၢ်ကီၤကသုအဂီၢ်န့ဉ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤသုတဖှ်မုာ်ဆိးမၤအသးဒီးတၢ်ဘျဲအီၤမုာ်တန့ဉ်ဘဉ်တ ခါ, လီၢ်ကဝီပျာတဝဲသုတဖှ်ကဘဉ်ဆုထီဉ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤအံၤဆူစံဉ်ညီဉ်ပိတုပျာဘဉ်မူဘဉ်ဒါဒ်အ မုာ်သီသံတီအူပျာထူလံဖိကရါပၤဆုတၢ်ကမံးတံာ် (မုတမုာ်) ခုဉ်အဲဉ်ယုဉ်တီအူကီၢ်ရုဉ်စံဉ်ညီဉ် ကွီၢ်သုတဖှ်အအိဉ်လုကတၢ်ပိဉ်သကိးတၢ်ပူဃီ လုတၢ်ကယုသကိးတၢ်ယုဉ်လီၤကျဲလီၤတၢ်ဂ့ၢ် ကီၤအစၢသုတဖှ်အဂီၢ်န့ဉ်လီၤ.

အဆာဖိ (၇၅)

လီၢ်ကဝီပျာတဝဲ, သီသံတီအူပျာထူလံဖိကရါပၤဆုတၢ်ကမံးတံာ်, ဒီးခုဉ်အဲဉ်ယုဉ်တီ အူကီၢ်ရုဉ်ပဒိဉ်ဒီးဝဲကျဲဘဉ်ထွဲသုတဖှ် ကပာ်ဖျိဉ်မၤသကိးတၢ်တပူဃီလုတၢ်ဆၢတံာ်ပာ်ပနီဉ် သကိးတၢ်ဆိးကါဟီဉ်ခိဉ်ကပာ်ဟီဉ်ကဝီဒိဉ်အကလုာ် ဒီးတၢ်ပၤဆုရဲဉ်ကျဲအကွၢ်အဂီၢ်ကျဲလု အအိဉ်ဒီးတၢ်ယုဉ်ထဲသိးအိဉ်ဝဲအသိးန့ဉ်လီၤ.

တၢ်ပာ်ပနီဉ်ဟီဉ်ခိဉ်ကပာ်ဟီဉ်ကဝီဒိဉ်အကလုာ်လုတၢ်ပာ်ပနီဉ်သံအီၤတအိဉ်ဒ်အမုာ်,

- နီၢ်တဂပျာ (မုတမုာ်) ပျာတဝဲဒီးတဖုတၢ်သုတၢ်ဖျုးဟီဉ်ခိဉ်ကပာ်တၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲ,
- ပျာတဝဲတၢ်ဖဲးခုးဖဲးသံဉ်အလီၢ်,

- ပျူတတသွင်ပျို၊
- ပျူပျူတံလံဆင်ဖိကိပ်ဖိသွင်ပျိုပျိုကွီ၊
- တံပပ်ပနီတံခိတံကပ်အကလုလံအက လာဘတံကွဲဖျါထီတံအီဖဲမိလုပပ်လံအီးခွင်
အဲဒ်ယုတံသိတံသီတံဘျးဒီးတံမကျသနူ (ဖိလံစံ) သွင်တဖင်အပူနုလီ၊

တံပပ်ပနီတံခိတံကပ်တံကဝီဒိတံအကလုလံအီးသွင်တဖင်အံ၊ လီကတြာလိအသးဒီး
မုမိပပ်ဖဲအ “ကီ” သွင်တဖင်သွင်အဲဒ်နုလီ၊

အကူ (၄.၂) တံသွင်တံဖျး

အဆာဖိ (၇၆)

ပျူလံဖဲဒီးလီကဝီပျူတတအတံဘင်ထွဲလိအသးဒီးတံခိတံကပ်အံ၊ မုခိတံယာ
တခါလံအဲသွင်အတံမုတံ၊ တံနုသါ၊ တံဆဲးတံလံဒီးတံအိမုအိမုဂဲအကျါအကျဲသွင်
တဖင်အဂီနုလီ၊ တံခိတံကပ်အံတမုတံအရဲဒိထဲလံမုကျဲလဲကွင်တံအိယံဒီးတံဒီး
နုကျိစုတံဟဲနုလံသိသံတံအူပျူလံဖဲကရံအထံဖိကိပ်ဖိကမျာသွင်တဖင်အဂီတခါဇဲ
ဘင်၊ နီနီတခိ လံကညီပျူလံဖဲသွင်တဖင်အဂီတံခိတံကပ်အံအိဒီးတံစုတံနု၊ တံ
ဆဲးတံလံ၊ ဒီးတံဘုတံဘါအလုအပျးဒီးအိပညီဒိဒိယိယိနုလီ၊ လံတံနုအယံ၊
သိသံတံအူပျူလံဖဲကရံထံဖိကိပ်ဖိကမျာသွင်တဖင် အိဒီးတံနုပမိကမိပဲတုလံတံအိ
တံအိအဖိခိ (food sovereignty) ဒီးလံတံမလံထီပဲထီကုအဲသွင်နီကစံတံဒီးသနု
ထီအသးခိဖျိတံကယာကုတံထုထီတံအိတံအိ၊ တံစုကိတံအိတံအိ၊ ဒီးတံထု
ထီရဲလံတံအိတံအိအကျါအကျဲ ဒီးတံပချာရဲကျဲအကုအဂီသွင်တဖင်အဖိခိနုလီ၊

အဆာဖိ (၇၇)

ပျူဂီဝီ၊ ထံရံကီသဲး၊ မုကျဲလဲကွင်၊ မုတမု သဲးတံဆိတဲသွင်တဖင်လံအကဒုး
အိထီတံတံတံဒီးတံနီးတံဘျးလံလီကဝီပျူတတအတံအိမုဆိးဟ (မုတမု) ဖိ
ပံးအဲသွင်လံတံလံဟံးနုဒီးဆိးကိဘင်တံအိတံအိဒီးခိတံယာတံလိဘင်နီနီသွင်တ
ဖင်နု တံတုလိဒီးဟုဒီးအိတံပျဲတသုလုတကုဘင်၊

လုလံတံဖဲတံမလံအဂုဒီးတံသိတံသီတံဘျးဘင်ထွဲဒီးတံဆိးကိကံကသံ
ကသီတံဖိတံလံအံမုကံကသံမသံတံဖိလံဖိယံဒီးကံတံခိစိလံတံသွင်တံဖျးအဂီသွင်တ
ဖင် တံကဘင်ပနီအီလံတံလံဆဲးဒီးဒုးလိထီဖးထီအီတပူယံ လံလီကဝီပျူတတသွင်

တဖန်နှုတ်လီ။ လာတာအုတ်ကီကွေတာအိတ်အီလအိတ်ဒီးအကံအစီလာလဲပုလဲ ဒီးတကတီဝီယီ လာတာစိတ်ကမီထီကွေယုတ်ကန့ဆတ်တုတ်သုတ်တုတ်ဖျးအကျိအကျဲဒီးတံးတံးမအလုအလုသုတ် တဖန်အဂီ၊ အလီအိတ်လလီကဝီပုတတကဘတ်ပင်ဒိတ်ဆိးကါကွေမိလုပင်လုဒီးန့ဆတ်တုတ် သုတ်တုတ်ဖျးအကျိကျဲသုတ်တဖန်နှုတ်လီ။

အဆာဖိ (၇၈)

လာတာပံးယာယာယာ၊ တံးစိတ်မူစိတ်ဂဲ၊ တံးဒီသအဒီးတံးအုတ်ကီကွေဟီတ်ခိတ်ကပံးအတံး အိတ်ဆုတ်အိတ်ချ၊ ဟီတ်ခိတ်ညှပ်ထွတ်အကံအစီ၊ ဒီးတံးဆဲးတံးလန့သီဖဲသီသံတီအုပုထူလံး ဖိကရုပုအဂီ၊ ပုထူလံးဖိဒီးလီကဝီပုတတသုတ်တဖန်ကဘတ်ကျဲးစားဂဲလိတ်သကိးတပုယီလာ တံးမအုတ်ထီတ်ဒီးတံးကယာယာမဂုထီတ်ကွေလုလုထူသန့တုတ်သုတ်တုတ်ဖျးအကျိအကျဲဒ်အမ့ တံး သုတ်ကျိကျိတံးဒီးတံးဖဲတရံးအိတ်ခဲးသုတ်တဖန်နှုတ်လီ။

အဆာဖိ (၇၉)

ပုထူလံးဖိဒီးလီကဝီပုတတသုတ်တဖန်ကဘတ်ပင်ဖျိတ်မသကိးတံးတပုယီလာတံးကွဲး ခုးအိတ်ထီတ်ဒီးခုးလိတ်ထီတ်ဖးထီတ်ကွေတံးသိတ်တံးသိတ်ဘျာဘတ်ထွဲဒီးတံးသုတ်တုတ်ဖျးအကျိအကျဲ၊ တံးဖဲးခုးဖဲးသံအလီအကျဲ၊ ဆတ်ဖိကီဖိအိတ်ဆတ်အလီ၊ ဒီးတကတီဝီယီပင်လီဆိတ်ရဲတ်တံး ကျဲလလာတံးဒီသအကွေခိတ်ယာန့ဆတ်ဒီးတံးမူတံးမဲလအိတ်ဝဲတရံးသုတ်တဖန်နှုတ်လီ။

သီသံတီအုပုထူလံးဖိကရုပုအတံးကမံးတံးဒီးခွတ်အဲတ်ယုတ်တီအုကီရဲတ်ပဒိတ်ပုဘတ် မူဘတ်ဒါသုတ်တဖန် ကဘတ်ပင်ဖျိတ်မသကိးတံးဒီးရဲတ်ကျဲတံးပိတ်သကိးတံးတပုယီလာတံးထီတ် ယုထီတ်ယီဒီးပင်ဖျိတ်ကွေတံးသိတ်တံးသိတ်ဘျာဒီးတံးမကျဲသန့ (ဖိလံစံတ်) ဘတ်ထွဲဒီးတံးပုအုရဲတ် ကျဲဟီတ်ခိတ်ကပံးဒီးတံးပင်ပနီတ်ဟီတ်ခိတ်ကပံးအကလုတ်ဟီတ်ကဝီဒိတ်သုတ်တဖန်နှုတ်လီ။

အဆာဖိ (၈၀)

လာတာယုတ်လီဘျာလီကွံတ်တံးကသုတ်ကသံးတံးဆိတ်လဲအတံးဘတ်ဒိဘတ်ထံးဒီးခိတ်ယာ န့ဆတ်တံးဟးဂုတ်ဟးဂီဒီးတံးလီဆူလီပလုဖဲတီအုကီရဲတ် ဒီးတကတီဝီယီတံးအုတ်ကီကွေယုတ် ကတံးပုအုရဲတ်ကျဲဟီတ်ခိတ်ကပံးကအိတ်ထီတ်အဂီ၊ အလီအိတ်လလီကဝီပုတတသုတ်တဖန် ကဘတ်မစုလီတံးမဟးဂီသုတ်ပုထူလံး၊ တံးဆိးကါဒီးတံးအိတ်တုတ်အိတ်ကလီကွံတ်န့ဆတ်တံး အိတ်ယာတလအစား၊ ဒီးတံးဆိးကါကံကသံကသီဒီးတံးဖိတ်လံလအမဟးဂီခိတ်ယာန့ဆတ် ဒီးဟီတ်ခိတ်ညှပ်ထွတ်သုတ်တဖန်နှုတ်လီ။

အဆာဖိ (၈၁)

လာတၢ်မၤစၢလီၤဒီးတၢ်တြီဆၢကွံာ်ခိၣ်ယၤန့ဆၢၣ်အတၢ်လၢသုလၢဂီၤဒီးတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးဝဲသီသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်ပူၤအဂီၢ်, လီၤကဝီၤပုၤတတၢ်ဒီးခၣ်အဲၣ်ယုၣ်တီအူကီၢ်ရၢၢ်ပဒိၣ်ပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါသ့ၣ်တဖၣ် ကဘၣ်ပာ်ဖျိၣ်မၤသကိးတၢ်တပူၤယီၤဒီးစိၣ်ကဖီထီၣ်က့ၤန့ဆၢၣ်တၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးအကျိၤအကျဲ ဒီးတၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးတၢ်ဖဲးတၢ်မၤအလုၢ်လၢၤအမ့ၢ်တၢ်သ့ၣ်ကျဲၣ်ကျီၤဒီးတၢ်သ့ၣ်လဲၤတရံးတၢ်မ့ၢ်တၢ်ဘိ, တၢ်ပာ်ပနီၣ်တၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးအလီၢ်အကျဲဒီးတၢ်ပၤဆၢရဲၣ်ကျဲၤထံးနီၣ်တၢ်အိၣ်ယၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

လာတၢ်လီၤကွၢ်စူၣ်ကယၢ်ဒီးတၢ်သမံသမိးက့ၤတကီၢ်ခါန့ဆၢၣ်တၢ်မူတတၢ်အတၢ်အိၣ်သးအဂီၢ်, အလီၢ်အိၣ်လၢသီသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်ပၤဆၢတၢ်ကမံးတံာ်ကဘၣ်မၤဆိဝဲဒၣ်တၢ်သမံသမိက့ၤခိၣ်ယၤန့ဆၢၣ်အတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးဒီးမၤနီၣ်မၤယါက့ၤတၢ်လၢအကဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးလၢန့ဆၢၣ်တၢ်မူတတၢ်အတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ဒီးတၢ်လဲၤတရံးသးသ့ၣ်တဖၣ်အဖီခိၣ် တချုးဒီးလာတၢ်ဒုးလိၣ်ထီၣ်ဖးထီၣ်က့ၤတၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးအတၢ်တိာ်ကျဲၤဒီးဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

အကူၢ် (၄.၃) သ့ၣ်ပုၤ

အဆာဖိ (၈၂)

သ့ၣ်ပုၤဃုာ်ဒီးသ့ၣ်ပုၤတၢ်မူတတၢ်သ့ၣ်တဖၣ် မ့ၢ်ခိၣ်တယၢ်တၢ်လိၣ်နီၢ်နီၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢလီၢ်ကဝီၤပုၤတတၢ်ဝဲသီသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူဒီးတၢ်အိၣ်မူအိၣ်ဂဲၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢန့ၣ်အမဲာ်ညါ, သ့ၣ်ပုၤအလုၢ်အပူၤဘၣ်ထွဲဒီးထူထံးတၢ်လီၤစၢလီၤသ့ၣ်, လုၢ်လၢ်ထူသန့, ဒီးတၢ်ဆဲးတၢ်လၢသ့ၣ်တဖၣ်တၢ်ဆၢတဲာ်ဒီးထီၣ်ဒုးအလုၢ်အပူၤတသ့ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ဂ့ၢ်ဒ်အံၤသ့ၣ်တဖၣ်အယီ, သီသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်ထံးကီၢ်ဖိကမ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ် အလီၢ်အိၣ်လၢကဘၣ်အုၣ်ကီၤက့ၤယုၣ်ကတၢ်ပၤဆၢရဲၣ်ကျဲၤသ့ၣ်ပုၤဒီးတၢ်မၤဂ့ၢ်ထီၣ်က့ၤသ့ၣ်ပုၤတၢ်အိၣ်သးသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. လီၤကဝီၤပုၤတတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ကဘၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ပညိၣ်လၢတၢ်ဒိသဒီးတၢ်ကၤယၢ်မၤဂ့ၢ်ထီၣ်က့ၤသ့ၣ်ပုၤတၢ်မူတတၢ်အတၢ်လဲၤတရံးအသး ဒီးတကတီၢ်ယီၤမၤလၢထီၣ်ပျဲထီၣ်က့ၤအဝဲသ့ၣ်အတၢ်လိၣ်ဘၣ်နီၢ်နီၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဆာဖိ (၈၃)

လာတၢ်ဒိသဒီးမၤဂ့ၢ်ထီၣ်ပသီထီၣ်က့ၤသ့ၣ်ပုၤတၢ်အိၣ်သးအဂီၢ်, အလီၢ်အိၣ်လၢပုၤထူလံၤဖိဒီးလီၤကဝီၤပုၤတတၢ်ဝဲသီသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ကဘၣ်ပာ်ဖျိၣ်မၤသကိးတၢ်တပူၤ

ဃီလာတက်ကွေးဒူးအိပ်ထိပ် (မုတမုာ်) မၤဂၤထီၣ်ကၤလုာ်လၢ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤလၢအဂၤဒီးတၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျၢဘၣ်ထွဲဒီး တၢ်ဆိးကါဒီးတၢ်ထူးထီၣ်သ့ၣ်ပုၤတၢ်အိၣ်ယၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

သီသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၤပၤဆုၤတၢ်ကမံးတံၢ်ဒီး ခုၣ်အဲၣ်ယုၣ်တီအူကီၢ်ရၢၢ်ပဒိၣ်ပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါသ့ၣ်တဖၣ် ကဘၣ်ဟ်ဖျိၣ်မၤသကိးတၢ်ဒီးရဲၣ်ကျဲၤတၢ်ပီၣ်သကိးတၢ်တပူၤဃီလာတၢ်ထီၣ်ယုၤထီၣ်ယီၤဒီးဟ်ဖျိၣ်ကၤတၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျၢဘၣ်ထွဲဒီးသ့ၣ်ပုၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. လီၤဆီဒၣ်တၢ်, အဝဲသ့ၣ်ကဘၣ်အၢၣ်လီၤတူၢ်လိာ်သကိးလၢတၢ်လဲၤယုၤအိၣ်ဃာ်အိၣ်သ့ၣ်ပုၤပနံၣ်အတၢ်ဟးထီၣ်လၢအတမ့ၢ်သ့ၣ်ညၣ်ဒ်အမ့ၢ်တၢ်ဒီးတၢ်လၢၣ်, တၢ်ဖျိတၢ်သၣ်, ကသံၣ်ကသီ, ဂုၢ်, ဝၣ်, ကွဲစိကနဲစိ, သ့ၣ်ထူးဝၣ်ထူး, သ့ၣ်မုၢ်ဃိၣ်ဝၣ်, မုတမုာ် သ့ၣ်လၢတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဟံၣ်ဃီဒီးပုၤတတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဘျီထီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

အဆၢဖိ (၈၄)

တၢ်ဒုၣ်တၢ်ထူသ့ၣ်ပုၤတၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲသ့ၣ်တဖၣ် အိၣ်ဒီးခိၣ်ယၤန့ၣ်ဆၢၣ်ကံၢ်စိတၢ်လၢတၢ်ပျဲဒီးတၢ်ဆဲးတၢ်လၢအတၢ်ဟ်လုာ်ဟ်ပုၤသ့ၣ်တဖၣ်အယီၤ အလီၢ်အိၣ်လၢတၢ်ကဘၣ်ဟ်ကဲအီၤဒီးတဘၣ်မၤဟးဂီၢ်နီၤစါအီၤဘၣ်. ဒ်သိးတၢ်သုတလုာ်သ့ၣ်ခါပတၢ်ခီဖျိတၢ်လဲၤဟံးန့ၢ်တၢ်ဒီးဆိးကါတၢ်ဒုၣ်တၢ်ထူသ့ၣ်ပုၤဒ်အံၤသ့ၣ်တဖၣ်တဂ့ၢ်အဂီၢ်, အလီၢ်အိၣ်လၢလီၢ်ကဝီၤပုၤတတၢ်သီသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၤကိးကၤ, ဒ်ပံးတၢ်သိးထူလံၤတၢ်လီၤစၢလီၤသ့ၣ်စါပီၢ်, တၢ်စုၢ်တၢ်န့ၢ်, ဒီးတၢ်ဘျီတၢ်ဘါတံးကဘၣ်သ့ၣ်ညါပဟ်နီၣ်ဒီးဟ်သ့ၣ်ဟ်သးလၢမိၢ်လုာ်ပၤလၢတၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျၢလၢအအိၣ်ဟ်ဒ်အံၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပုၤထူလံၤဖိဒီးလီၢ်ကဝီၤပုၤတတၢ်သီသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၤသ့ၣ်တဖၣ်အလီၢ်အိၣ်လၢကဘၣ်ဟ်ကဲကၤသ့ၣ်ပုၤပျဲကျိၤ, တၢ်ဒုၣ်တၢ်ထူသ့ၣ်ပုၤ, ဒီးပုၤတတၢ်သ့ၣ်ပုၤဟီၣ်ကဝီၤအဆၢသလီသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဆၢဖိ (၈၅)

မုတမုာ်လၢပုၤထူလံၤဖိဒီးလီၢ်ကဝီၤပုၤတတၢ်သီသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၤသ့ၣ်တဖၣ်ဟ့ၣ်တၢ်ပျဲဘၣ်န့ၣ်, တၢ်ကူၣ်သ့ၣ်ကူၣ်ဝၣ်လၢအတဖိးသဲး, တၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်တၢ်တိာ်ကျဲၤ, တၢ်ထူးထီၣ်န့ၣ်ဆၢၣ်တၢ်အိၣ်ယၤတၢ်တိာ်ကျဲၤ, ဒီးတၢ်အိၣ်တူၢ်အိၣ်ကလီၤသ့ၣ်ပုၤလၢလီၢ်ကဝီၤပုၤတတၢ် (မုတမုာ်) ပုၤလၢတၢ်ချၢသ့ၣ်တဖၣ်တၢ်ကဘၣ်ပတုၢ်ကွဲၣ်အီၤန့ၣ်လီၤ.

အကူ (၄.၄) တံမံလံဆင်ဖိကီဖိ

အဆာဖိ (၈၆)

ပျူထူလံဖိဒီးလီကဝီပျူတတဖဲသိသံတီအူပျူထူလံဖိကရါသုတဖဉ် ကဘဉ်ပဉ်ဖဉ် မသကိးတံတပျူလီလတံကွဲးဒုးအိဉ်ထီဉ်ဒီးတံဘိဘဉ်မဂ္ဂထီဉ်ကတံသိဉ်တံသိတံဘျုး ဒီး တံဖံးတံမအလုအလံလအအိဉ်ပဉ်ဘဉ်ထွဲဒီးတံမံလံဆင်ဖိကီဖိ, နပစံးတံအသိးတံ လအပဉ်ယုဉ်ဘဉ်ဆဉ်တံပဉ်နီဉ်အီတအိဉ်ဒ်အမ္မာ တံဆဲးအိဉ်ခးအိဉ်ဆဉ်ဖိကီဖိ, တံဟး ဒီးအိဉ်ထီဉ်ဖိလံဉ်ဖိ, တံဟးယုအိဉ်ယာအိဉ်တံ, ပျူပျူတံမံလံဆင်ဖိကီဖိသုဉ်ပျု, ဒီးသုဉ် ပျုပျူကွီသုတဖဉ်အဂီၢ်.

အဆာဖိ (၈၇)

သိသံတီအူပျူထူလံဖိကရါထံဖိကီဖိကမျါသုတဖဉ်ကဘဉ်ကျဲးစးဂဲလိာသကိး လတံပဉ်ကဲ, တံဟးယာယာဒီးတံကွဲးထွဲကတံမံလံဆင်ဖိကီဖိ ဒီးတကတီၢ်ယီဒီသအ ကဟုကယာကတံမံလံဆင်ဖိကီဖိလအအိဉ်ဆိးဖဲန့ဆဉ်တံလီၢ်တံကျဲသုတဖဉ်.

အဆာဖိ (၈၈)

ထံဖိကီဖိကမျါလအအိဉ်ဆိးဖဲသိသံတီအူပျူထူလံဖိကရါပျူသုတဖဉ် ကဘဉ်လုပိာ် မထွဲမိာ်ပဉ်ဖုအတံသိဉ်တံသိတံဘျုး ယုဉ်ဒီးတံသိဉ်တံသိတံဘျုးလအခုဉ်အုဉ်ယုဉ်တီအူကီၢ်ရုဉ် ပဒိဉ်ဒုးအိဉ်ထီဉ်အီ ဘဉ်ထွဲဒီးတံဒီသအကဟုကယာကတံမံလံဆင်ဖိကီဖိသုတဖဉ်န့ဉ်လီၢ်. လီၢ်ကဝီပျူတတသုတဖဉ်တဘဉ်မပဉ်ယုဉ်ပဉ်ဂီၢ်အသးလတံကုဉ်လဲၤမကတံမံလံဆင် ဖိကီဖိလအတဖိးသဲး, လီၢ်ဆီဒဉ်တံတံမံလံဆင်ဖိကီဖိလတံတြီအီဒ်အမ္မာသယုဉ်ပျု, ဘိဉ်သိဉ်, ထီဉ်ခုထီဉ်ကိး, ဒီးတံမံလံဆင်ဖိကီဖိအကလုာ်လအသုတဖဉ်လုာ်တက့ဘဉ်.

အဆာဖိ (၈၉)

ပျူထူလံဖိဒီးလီကဝီပျူတတဖဲသိသံတီအူပျူထူလံဖိကရါသုတဖဉ် ကဘဉ်ပဉ်ဖဉ် မသကိးတံတပျူလီလတံမဂ္ဂထီဉ်ကတံသိဉ်တံသိတံဘျုးဘဉ်ထွဲဒီးတံဟဆုရဲဉ်ကျဲတံ မံလံဆင်ဖိကီဖိ, တံဒီသအသုဉ်ပျုဟီဉ်ကဝီ, ဒီးပျူပျူတံမံလံဆင်ဖိကီဖိသုဉ်ပျုပျူကွီ သုတဖဉ်န့ဉ်လီၢ်. ဒီးတကတီၢ်ယီအလီၢ်အိဉ်စုာ်ကိးလအဝဲသုဉ်ကဘဉ်ပဉ်ကဲခိဉ်ယာန့ဆဉ်ဒီး န့ဆဉ်ကံာ်စိတံလတံပျဲဒီတခါဖဲတံဒီသအသုဉ်ပျုဟီဉ်ကဝီဒီးတံအရ (ဆဉ်ဖိကီဖိတံလုာ်ထီဉ် လုာ်လိကျဲ) ဒ်သိးဒီးတံဆဲးအိဉ်ခးအိဉ်တံမံလံဆင်ဖိကီဖိ, တံကုဉ်လီၤဖဲးလီၤသုဉ်ပျုတံ

လိာ်တၢ်ကျဲ, ဒီးတၢ်လဲၤယုအိၣ်ယၢ်အိၣ်တၢ်မဲတၢ်မါဒီးတၢ်မုၢ်တၢ်ဘိသ့ၣ်တဖၣ်အသုတမၤအသးတဂ့ၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

သီသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်ပၤဆုတၢ်ကမံးတံၢ်ဒီးခ့ၣ်အဲၣ်ယုၣ်တီအူကီၢ်ရၢၢ်ပဒိၣ်ပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါလၢဝဲကျိၤဘၣ်ထွဲသ့ၣ်တဖၣ် ကဘၣ်ပၤဆုရဲၣ်ကျဲၤသကိးတၢ်ဒီသဒုသ့ၣ်ပုၤဟီၣ်ကဝီၤ ဒီးပျဲပုၤတၢ်မံၤလၢ်ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိသ့ၣ်ပုၤပျဲၤကွီၤလၢအတအိၣ်ဒီးတၢ်မၤဟးဂီၢ်ထီဒါကမုၢ်အတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်နီၢ်ခိတၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအဂီၢ်တဂ့ၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်မုၢ်တလူၤပိာ်မၤထွဲတၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျၢဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်ဟုကယၢ်တၢ်မံၤလၢ်ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိဒီးတၢ်ဒီသဒုဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိ, ဒ်ပစံးတၢ်အသိးတၢ်ဆဲးအိၣ်ခးအိၣ်ဒီးတၢ်လဲၤယုအိၣ်ယၢ်အိၣ်လၢအဖိးသဲးမ့ၢ်အိၣ်ထီၣ်ဘၣ်ဖုးတခီ, လိာ်ကဝီၤပုၤတတၢ်, ခ့ၣ်အဲၣ်ယုၣ်တီအူကီၢ်ရၢၢ်ပဒိၣ်ပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါ, ဒီးသီသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်ပၤဆုတၢ်ကမံးတံၢ်ကဘၣ်ပၤဖျိၣ်မၤသကိးတၢ်တပူၤယီၤလၢတၢ်ဆၢတဲာ်သကိးတၢ်ဟံးန့ၢ်ဂ့ၢ်ဝီအကျိၤအကျဲၤလၢအကြးအဘၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢအဖိးမံၤလိာ်အသးဒီးထံကီၢ်ဘိမုၢ်ပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိခွဲးယၢ်တၢ်ဘျၢသဲးအိၣ်ဝဲအသိးန့ၣ်လီၤ.

အဆၢဖိ (၉၀)

တၢ်မံၤလၢ်ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိမုၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဘၣ်ဖုးတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ်လၢလိာ်ကဝီၤပုၤတတၢ်တၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူ (မ့တမ့ၢ်) တၢ်အိၣ်မုၢ်ဆိးပၤအဂီၢ်တခီ, လိာ်ကဝီၤပုၤတတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ကဘၣ်ကူၣ်လိာ်တၢ်ပိာ်သကိးတၢ်ဒီးသီသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်ပၤဆုတၢ်ကမံးတံၢ် ယုာ်ဒီးခ့ၣ်အဲၣ်ယုၣ်တီအူကီၢ်ရၢၢ်ပဒိၣ်ပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါသ့ၣ်တဖၣ်လၢကဆၢတဲာ် ယုၤသကိးတၢ်ဘျၢရဲၣ်ကျဲၤတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်အကျိၤအကျဲၤလၢအဂ့ၤဒီးအကြးအဘၣ်ကတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

အကူၢ် (၄.၅) ထံနီ

အဆၢဖိ (၉၁)

ထံကျိထံကွၢ်ဒ်အမုၢ်လဲၤလိာ်, ကဲလိာ်, ဒီးဘဲသီလိာ်ကျိသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ မ့ၢ်ထံကျိလၢအိၣ်ဒီးတၢ်စုၢ်တၢ်န့ၢ်ဒီးတၢ်ဆဲးတၢ်လၢအလုၢ်အပွၤဒီးအခိပညီဒိၣ်ယိာ်နီၢ်မးလၢလိာ်ကဝီၤပုၤထူလံၤဖိသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်တကးဘၣ် မ့ၢ်စုၢ်ကိးတၢ်လိာ်ဘၣ်အဂံၢ်ထံးတခါလၢကမုၢ်လၢအအိၣ်ဆိးဖဲသီသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်ပုၤမုၢ်ဂ့ၤ, ဒီးလၢကရၢၢ်ချၢသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်အိၣ်မူအိၣ်ဂဲၤဒီးတၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ဂ့ၢ်ဒ်အံၤသ့ၣ်တဖၣ်အယီ, အလိာ်အိၣ်လၢလိာ်ကဝီၤပုၤတတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ကဘၣ်ပၤဖျိၣ်မၤသကိးတၢ်တပူၤယီၤလၢတၢ်ဒီသဒုက့ၤထံကျိထံကွၢ်လၢအရူဒိၣ်ဒ်အံၤသ့ၣ်တဖၣ် ဒ်သိးက

ယူၤဘၣ်ဘျုးဘျုးဆီဆီအဂီၢ်တကးဘၣ်အမဲၣ်ညါ ကဘၣ်ထီၣ်ဒါသကိးတၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်တၢ်တိၣ် ကျဲတမံၤလၢလၢအကၢၤဒုးအိၣ်ထီၣ်ထံနိတၢ်ဘၣ်အဘၣ်သီ, မၤဟးဂီၢ်ထံနိတၢ်အိၣ်ယၤအတၢ်အိၣ် ဆူၣ်အိၣ်ချ့ဒီးအကံၢ်အစီ, မ့တမ့ၢ် ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်မၤတံၢ်တၢ်ဝဲဒၣ်န့ဆၢၣ်ခိၣ်ယၤတၢ်မူတတၢ် လဲၤတရံးသးသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဆၢဖိ (၉၂)

ထံကျိထံကွၢ်မ့ၢ်တၢ်လိၣ်ဘၣ်နီၢ်နီၢ်တခါလၢသ့ၣ်ပှၢ်ဝၣ်ပှၢ်ဒီးတၢ်မံၤလၢဆၢၣ်ဖိကီၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်အိၣ်မူအိၣ်ဂဲၤအဂီၢ်အမဲၣ်ညါ မ့ၢ်နီၣ်ဝံၣ်ခံတခါလၢအစိၣ်မူစိၣ်ဂဲၤကျဲလီၢ်ကဝီၤပုၤတတၢ်အိၣ်မူအိၣ်ဂဲၤအကျိၤအကျဲၤသီသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်ပုၤ ယုၣ်ဒီးဟီၣ်ကဝီၤချ့သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ဂ့ၢ်ဒ်အံၤအယီ, အလီၢ်အိၣ်လၢပုၤထူလံၤဖိဒီးလီၢ်ကဝီၤပုၤတတၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ကဘၣ်ဟ်ဖျိၣ်မၤသကိးတၢ်တပူၤယီလၢတၢ်ကွဲးဒုးအိၣ်ထီၣ်ဒီးမၤဂုၤထီၣ်ကတၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျုးဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်ဆိးကါထံနိဒီးတၢ်မူတတၢ်လၢထံလၢသ့ၣ်တဖၣ်ဖဲသီသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်ပုၤန့ၣ်လီၤ.

အဆၢဖိ (၉၃)

လၢတၢ်မၤလၢပျဲၤထီၣ်က့ၤထံဖိကီၢ်ဖိကမျိၢ်အတၢ်လိၣ်ဘၣ်နီၢ်နီၢ်လၢအတအိၣ်တၢ်မၤဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးဒီးမၤတံၢ်တၢ်ထံကျိထံကွၢ်တၢ်မူတတၢ်လဲၤတရံးအသးတဂ့ၤအဂီၢ်, သီသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်ပုၤဆျၢတၢ်ကမံးတံၢ်ဒီးခ့ၣ်အဲၣ်ယုၣ်တီအူကီၢ်ရၢၢ်ပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါသ့ၣ်တဖၣ် ကဘၣ်ဟ်ဖျိၣ်မၤသကိးတၢ်တပူၤယီလၢတၢ်မၤဆျၢရဲၣ်ကျဲၤကတၢ်မူတတၢ်လၢထံလၢဒီးထံန့ၣ်ကွၢ်ခံသ့ၣ်တဖၣ်ဒ်ကျဲလၢအယုၣ်ကၢအသိးန့ၣ်လီၤ.

အဆၢဖိ (၉၄)

ဒ်သိးထံကျိထံကွၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ကသ့ၤပၤယၢ်က့ၤန့ဆၢၣ်တၢ်မူတတၢ်လဲၤတရံးသးဒီးအတၢ်ဖံးတၢ်မၤသ့ၣ်တဖၣ်ကသ့ၤဝဲအဂီၢ်, အလီၢ်အိၣ်လၢသီသံၣ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်ထံဖိကီၢ်ဖိကမျိၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ကဘၣ်လူၤပိၣ်မၤထွဲလုၢ်လၢ်ထူသန့တၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျုး, ဒ်ပစံးတၢ်အသိးတၢ်တဘၣ်ယုအိၣ်ယၢ်အိၣ်ဒုၣ်ဖိညၣ်ဖိတလၢအစး ဒီးတၢ်တဘၣ်မၤအိၣ်ညၣ်ဖဲတၢ်လီၢ်လၢတၢ်တြီအီၤဒ်အမ့ၢ်ကွံတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အလီၢ်တဂ့ၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ယုအိၣ်ယၢ်အိၣ်ဒုၣ်ဖိညၣ်ဖိဒီးတၢ်မၤအိၣ်ညၣ်တလၢကွံၣ်အစးသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ မ့ၢ်တၢ်လၢအမၤဘၣ်ဒိဒီးမၤဆံးလီၤဇၢလီၤကွံၣ်ထံနိတၢ်အိၣ်ယၤအကံၢ်အစီသ့ၣ်တဖၣ်အယီ, အလီၢ်အိၣ်လၢလီၢ်ကဝီၤပုၤတတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ကဘၣ်ဟးဆွဲး ဒီးပတုၣ်ကွံၣ်တၢ်ဆိးကါတၢ်မၤအိၣ်ညၣ်အလုၢ်လၢ်တၢ်မၤအကျိၤအကျဲၤလၢအဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးလၢခိၣ်ယၤန့ဆၢၣ်ဒ်အမ့ၢ်တၢ်သူၣ်ကစုၣ်ပျၢ် (မ့တမ့ၢ်) မ့ၢ်ပိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဆာဖိ (၉၅)

သီသံတီအူပူထူလံဖိကရါထံဖိကီဖိကမျာ်သုၣ်တဖၣ်ကဘၣ်ဟံကဲ, ဒီသအီးကဟု ကယာ်ဟယာ်ကွတုတုတုတုလံလံသုၣ်တဖၣ်အမဲၣ်ညါ တဘၣ်မဘၣ်ဒီဘၣ်ထံးဒီးမတံာ်တံာ် ထံကျိထံကွာ်အလဲတရံးအသးဒီးယွၤထီၣ်ယွၤလီၤန့ၣ်ဆၢၣ်အကျဲအသးသုၣ်တဖၣ်ဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ်ဘၣ်. ထံနီဘၣ်ထွဲတံာ်တံာ်ကျဲၤအမုၢ် တံာ်တုထီၣ်ထံတမၢ်လၢအဆံးတကလုာ် (*micro-hydro systems*) လၢတံာ်ကထုးထီၣ်လီမုၢ်အူအဂီၢ် (မ့တမုၢ်) လၢတံာ်ကဒီးန့ၢ်ဒီးပၤဆုၤရဲၣ်ကျဲၤကွၤထံဘီကျိသုၣ်တဖၣ်အဂီၢ် အလီၤအိၣ်လၢတံာ်ကဘၣ်မၤဝဲဒၣ်တံာ်ဆဲးတံာ်လၢဒီးခိၣ်ယၤန့ၣ်ဆၢၣ်တံာ်သမံသမိးအတံာ်ဘၣ်ဒီ ဘၣ်ထံး, ဒီးတကတီၢ်ပီကဘၣ်ဒီးန့ၢ်စ့ၢ်ကီးပူထူလံဖိဒီးလီၤကဝီပူတတုတုသုၣ်တဖၣ်အတံာ်ဘၣ် သးဒီးတံာ်ဟ့ၣ်တံာ်ပျဲ (*FPIC*) တချုးလၢတံာ်ကဒုးလိၣ်ထီၣ်ဖးထီၣ်တံာ်တံာ်ကျဲၤန့ၣ်သုၣ်တဖၣ်ဒီး ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

အကူာ် (၄.၆) ကံၢ်ခိၣ်ထံးတံာ်သုၣ်ထီၣ်ဘီထီၣ်ဒီးမုၢ်ကျိၤဝဲၤကွၤတံာ်ဂုၤထီၣ် ပသီထီၣ်

အဆာဖိ (၉၆)

မုၢ်ကျိၤဝဲၤကွၤတံာ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်တံာ်တံာ်ကျဲၤခဲလၢာ် ကဘၣ်ဟံကဲဒီးဆိကမိၣ်ထီၣ်ထံဆိ တံာ်လၢယုၤကန့ၣ်ဆၢၣ်တံာ်မူတတုတုတံးတံးမၤအလုၢ်အလၢ်, လီၤကဝီပူတတုတုအတံာ်ဆဲးတံာ်လၢ, လုၢ်လၢ်ထူသန့, ဒီးတံာ်အိၣ်မူအိၣ်ဂဲၤအကျိၤအကျဲ ဒီးတကတီၢ်ပီ မၤလၢထီၣ်ပျဲထီၣ်ကွၤထံဖိကီဖိ ကမျာ်သုၣ်တဖၣ်အတံာ်လိၣ်ဘၣ်အကွၢ်အဂီၢ်တံာ်အိၣ်ပျိၣ်အမုၢ် ဟံၣ်ပီတံာ်အိၣ်ကဒု, တံာ်အိၣ်ဆူၣ် အိၣ်ချ့, တံာ်အိၣ်တံာ်အိၣ်ဒီးကွၢ်ဂီၤထံၣ်တသုတံာ်လိၣ်ဘၣ်သုၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တံာ်တံာ်ကျဲၤလၢတံာ်ကဒုးလိၣ်ထီၣ်ဖးထီၣ်အီၤသုၣ်တဖၣ် တံာ်ကဘၣ်ထီၣ်ထံထီၣ်စီၤကွၤ တံာ်ဆိးကါဝဲဒၣ်န့ၣ်ဆၢၣ်တံာ်အိၣ်ယၤလၢအဂ့ၢ်အကျိၤလီၤတံာ်လီၤဆဲး ဒီးကဘၣ်ဒီးသန့ထီၣ်အသး လၢတံာ်ဟံလုၢ်ဟံပျဲၤအမုၢ်တံာ်ဟံကဲ, တံာ်ယုၤပီၣ်ထဲသိး, တံာ်တီတံာ်တြၢဒီးတံာ်ရီၢ်ဖျိၣ်ယုၤဖိးသုၣ်တဖၣ်အိၣ်ဝဲအသးန့ၣ်လီၤ.

အဆာဖိ (၉၇)

တံာ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်တံာ်တံာ်ကျဲၤဒီးမုၢ်ကျိၤဝဲၤကွၤတံာ်တံာ်မၤလၢတံာ်ကဒုးလိၣ်ထီၣ်ဖးထီၣ် အီၤသုၣ်တဖၣ် ကဘၣ်မုၢ်တံာ်လၢအမၤလၢထီၣ်ပျဲထီၣ်ကွၤထံဖိကီဖိကမျာ်လၢအအိၣ်ဆိးဖဲသီသံတီ အူပူထူလံဖိကရါအတံာ်လိၣ်ဘၣ်သုၣ်တဖၣ် အမဲၣ်ညါ တဘၣ်မုၢ်တံာ်တံာ်ကျဲၤဒီးတံာ်တံာ် မၤသုၣ်တဖၣ်လၢ အမတံာ်တံာ်လီၤကဝီပူတတုတုတံးတံာ်ယာ်, တံာ်လုၢ်အိၣ်သးသမူ, ဒီးခိၣ်ယၤန့ၣ်

ဆာသုတဖန်တော်။ ဂံခိဉ်ထံးတၢ်သုဉ်ထီဉ်ဘျီထီဉ်ဒီးတၢ်တိာ်ကျဲလၢအဒုးအိဉ်ထီဉ်တၢ်ဘဉ်ဒိဘဉ်ထံးဒ်အမ့ၢ်ကျဲမ့ၢ်ကျဲဘိးဒိဉ်၊ ဝံစိာ်တီဆုတၢ်တိာ်ကျဲ၊ တၢ်အိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချ့၊ ဂံခိဉ်ထံးတၢ်သုဉ်ထီဉ်ဘျီထီဉ်သုဉ်တဖဉ်၊ ဒီးတၢ်သွဉ်ခိဉ်သုဉ်တဖဉ် အလီၢ်အိဉ်လၢတၢ်ကဘဉ်မၤအိဉ်ကျဲလၢအယုဉ်ကၤလၢအတအိဉ်ဒီးတၢ်မၤဘဉ်ဒိဘဉ်ထံးခိဉ်ယၤန့ဆာသုတဖန်အမဲဉ်ညါ ကဘဉ်ဆဲးစိာ်မူစိာ်ဂဲၤက့ၤသီသံဉ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်ထံဖိကီၢ်ဖိကမ့ၢ်သုဉ်တဖဉ်အတၢ်အိဉ်မူအိဉ်ဂဲၤအကျိၤအကျဲ၊ နီၢ်ကစၢ်တၢ်ဒီးသန့လီၤက့ၤသး၊ ဒီးတၢ်အိဉ်မုဉ်ဆိးဟံးသုဉ်တဖဉ်န့ဉ်လီၤ။

အဆာဖိ (၉၈)

လီၢ်ကဝီပုၤတတ၊ သီသံဉ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်ပာဆုတၢ်ကမံးတံာ်၊ ဒီးခုဉ်အဲဉ်ယုဉ်တီအူကီၢ်ရုဉ်ပဒိဉ်ပုၤဘဉ်မူဘဉ်ဒါသုဉ်တဖဉ် ကဘဉ်ဟံးဖျိဉ်မၤသကိးတၢ်တပုၤယီၤလၢတၢ်ရဲဉ်ကျဲဟံးလီၤ၊ ကွဲးဒုးအိဉ်ထီဉ်ဒီးမၤဆူဉ်ထီဉ် မၤလၢပုၤထီဉ်က့ၤတၢ်သိဉ်တၢ်သီတၢ်ဘျီဘဉ်ထွဲဒီးမုၢ်ကျိၤဝဲၤကွဉ်တၢ်ဖဲးတၢ်မၤအတၢ်အာဉ်လီၤ၊ ပနံဉ်တၢ်ကၤတၢ်ဖဲးတၢ်မၤ၊ ဒီးဂံခိဉ်ထံးတၢ်သုဉ်ထီဉ်ဘျီထီဉ်ဒီးတၢ်ဂုၤထီဉ်ပသီထီဉ်တၢ်တိာ်ကျဲသုဉ်တဖဉ်ဝဲ သီသံဉ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်ပုၤသုဉ်တဖဉ်န့ဉ်လီၤ။

အဆာဖိ (၉၉)

တချုးဒီးလၢတၢ်ကဟဲန့ဉ်လီၤမၤဝဲဒဉ်တၢ်ဂုၤထီဉ်ပသီထီဉ်တၢ်တိာ်ကျဲတမံးလၢလၢဒီးဘဉ်န့ဉ်၊ အလီၢ်အိဉ်လၢကုဉ်ပနံဉ်ကရၢမ့ၢ်ဂုၤ၊ နီၢ်တကပုၤမ့ၢ်ဂုၤ၊ ကရၢၢ်တဖုလၢလၢမ့ၢ်ဂုၤ၊ မ့တမ့ၢ် ကုဉ်ပနံဉ်လၢကဟဲန့ဉ်လီၤမၤတၢ်တိာ်ကျဲသုဉ်တဖဉ်ကဘဉ်ဒုးသုဉ်ညါဆိဝဲဒဉ်ခုဉ်အဲဉ်ယုဉ်တီအူကီၢ်ရုဉ်ပဒိဉ်ပုၤဘဉ်မူဘဉ်ဒါဒီးလီၢ်ကဝီပုၤထူလံၤဖိဒီးပုၤတတ၊ ဝဲသီသံဉ်တီအူပုၤထူလံၤဖိကရၢၢ်သုဉ်တဖဉ်န့ဉ်လီၤ။ လၢန့ဉ်အမဲဉ်ညါ၊ ဒ်သိးတၢ်တိာ်ကျဲအံၤလဲၤအသးဆူညါကသုအဂီၢ် အလီၢ်အိဉ်လၢတၢ်ကဟဲတၢ်ဆၢကတီၢ်လၢလၢလီၢ်လီၢ် လၢလီၢ်ကဝီကမ့ၢ်လၢအကဘဉ်ဒိဘဉ်ထံးခိဉ်ဖျိတၢ်တိာ်ကျဲဒ်အံၤသုဉ်တဖဉ် ကမၤတၢ်ကုဉ်လိာ်တၢ်ပိဉ်ဒီးကလီၤယိထံသမံသမိးတၢ် ဒီးကတီၢ်ယီ တၢ်ကဘဉ်ဒီးန့ၢ်အဝဲသုဉ်တဖဉ်အတၢ်ပျဲန့ဉ်လီၤ။

ဂံခိဉ်ထံးတၢ်သုဉ်ထီဉ်ဘျီထီဉ်တၢ်တိာ်ကျဲ (မ့တမ့ၢ်) မုၢ်ကျိၤဝဲၤကွဉ်တၢ်ဖဲးတၢ်မၤလၢအမ့ၢ်တဒီးန့ၢ်လီၢ်ကဝီပုၤတတအတၢ်ဆိဉ်ထွဲ (မ့တမ့ၢ်) တၢ်ဘဉ်သးသုဉ်တဖဉ်ဘဉ်တခီ၊ အလီၢ်အိဉ်လၢတၢ်ကဘဉ်ဟံးပတုာ်ကွဉ်အံၤအမဲဉ်ညါတၢ်ကဆိဉ်ထွဲအံၤဒ်ပုၤဂံၢ်ဝီလုာ်လၢသန့တၢ်သုဉ်ထီဉ်ဆိလီၤအက့ၢ်အဂီၢ်တခါအသိးတသုဘဉ်န့ဉ်လီၤ။

အဆာဖိ (၁၀၀)

ကျိပ်စုအထိန်းနီလတ်ဒီးနီအီလတ်ဂုထိပ်ပသီထိပ်တံတိကျဲ ဒီးတံထုထိပ်မကနု ဆာတံအိပ်ယာဒ်အမုာ် ဟိပ်လတ်ထုးတံတီးလတ်အတဘဉ်ထွဲဒီးပုနီတက (မုတမုာ်) ပုအါက အစုလီခိပ်ခိပ်ဖဲသီသံတံအုပုထုလံဖိကရါသုတဖဉ်န့ဉ်, အလီအိပ်လတ်ကဘဉ်ဘီးဘဉ် ရုလီဒုးသုညါအီဆုလီကဝီပုတတ, သီသံတံအုပုထုလံဖိကရါပဆုတံကမံးတံ, ဒီး ခုဉ်အံဉ်ယုဉ်တံအုကီရုဉ်ပဒိပ်ပုဘဉ်မုဘဉ်ဒါသုတဖဉ်အအိပ်န့ဉ်လီ. ထံဖိကီဖိကမုာ်သုတ ဖဉ်အတံခွဲးတံယာ်အိပ်လတ်ယုထိပ်ခိသွဲတံဟဲနုတနီလတ်ကျဲဝဲကွဲတံဖဲတံမသုတဖဉ် အဖိခိပ် ဒီးမုတမုာ်ဘဉ်တခီအဝဲသုတံခွဲးတံယာ်အိပ်လတ်တြိဝဲဒ်မုာ်ကျဲဝဲကွဲတံဖဲတံမ ဒီးတံဟူးတံဂဲဒ်အံသုတဖဉ်န့ဉ်လီ.

ပုထုလံဖိဒီးလီကဝီပုတတသုတဖဉ်အိပ်ဒီးတံခွဲးတံယာ်လတ်ပုပု လတ်နုသုနု ပု, ပုဆုရဲကျဲဒီးအိပ်ဆိးဖဲအိပ်မအိပ်လတ်ဟိပ်ခိပ်ကပံတံလီတံကျဲဒီးနုဆာတံအိပ်ယာဝး တရံး ဖဲသီသံတံအုပုထုလံဖိကရါပုန့ဉ်လီ. လတ်ဂုဒ်အံအလီ, ကျိပ်စုအထိန်းနီလတ်က ပနံကရုဒီးနီအီလတ်အဝဲသုတံတံကျဲဒီးတံဖဲတံမအဖိခိပ်သုတဖဉ်အံ တဘဉ်အါနုဒီး ကျိပ်စုအထိန်းနီလတ်ကဝီပုတတလတ်အဘဉ်ဒိဘဉ်ထံးလီလီ လတ်တံကျဲအတံဟူးတံဂဲဒ် အံသုတဖဉ်ဒီးနီအီဘဉ်န့ဉ်လီ.

အဆာဖိ (၁၀၁)

သီသံတံအုပုထုလံဖိကရါပုဆုတံကမံးတံကတီခိပ်ရိပ်မဲလတ်လီကွဲစုကယာ် ကုတံဟူးတံဂဲသုတဖဉ် ဒီးရဲကျဲနီလီကျိပ်စုတံဆိပ်ထွဲမစုဒီးတံနုဘျုးနုဖိလတ်အက သုတဖဉ်ဆုပုတတလတ်အဘဉ်ဒိဘဉ်ထံးသုတဖဉ်အအိပ် ဒ်တံတီးမအိပ်မဒီးတံထဲသိးတု သိးအကျဲအိပ်ဝဲအသိးန့ဉ်လီ.

လီကဝီပုတတသုတဖဉ် ကဘဉ်ပာ်ဖိပ်မသကိးတံတပုယီလတ်ဒုးအိပ်ထိပ်တံ ယုဉ်လီဘျါလီတံဂုလိာ်ဘျီလိာ်ဒီးတံသဘဉ်သဘဉ်တံမအကျဲအကွဲ ဒီးကတီယီကဘဉ် တာဉ်ပိပ်ကျဲယုကျဲဖိးကုဂုဝီဘဉ်ထွဲဒီးတံဟုဉ်နီလီလိာ်သးတံနုဘျုးနုဖိအတံအာဉ်လီ လတ်ပုတတသုတဖဉ်အဘဉ်စု ဒ်သိးတံထုထိပ်ဟိပ်လတ်ဖဲတံမဒီးတံဂုထိပ်ပသီထိပ်တံ တံကျဲသုတဖဉ် အသုတဒုးအိပ်ထိပ်တံမတတံတြိ, တံဘဉ်ဒိဘဉ်ထံး, မုတမုာ် တံကွဲ တလီတံသုတဖဉ်တဂုအဂီန့ဉ်လီ.

အဆာဖိ (၁၀၂)

လာတၢ်တြီဆာက့ၤခိၣ်ယၤန့ၣ်ဆၢၣ်အတၢ်ဟးဂ့ၢ်ဟးဂီၤဒီး တၢ်တြီဆာမၤဖၢၣ်လီၤတၢ်ကသုၣ်ကသံး တၢ်ဆိတလဲအတၢ်ဘၣ်ဒီးဘၣ်ထံးဖဲသီသံၣ်တီၤအူပူၤထူလံၤဖိကရၢၢ်ပူၤအဂီၢ်, ခုၣ်အဲၣ်ယုၣ်တီၤအူကီၢ် ရၣ်ပဒိၣ်ပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါဒီးလီၢ်ကဝီၤပုၤတတၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ကဟံၣ်ဖျိၣ်မၤသကိးတၢ်တပူၤဃီ လၢတၢ်မၤစ့ၤ လီၤကွံာ်တၢ်ဆိးကါထုးထီၣ်ဟံၣ်မဲၣ်ထံကလၢၣ်ကသံ (greenhouse gases) လၢအဘၣ်အဘၣ် သီဒီးအိၣ်ဒီးတၢ်စုၣ်တၢ်ပျၢၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ခိဖျိတၢ်စိၣ်ကဖိထီၣ်ဒီးဟံၣ်ဒိၣ်မၤဆိက့ၤတၢ်ဒီးန့ၣ်သဟီၣ်ဂံၢ်ဘါ တၢ်အိၣ်ယၤအကျိၤအကျဲလၢအကဆီၤ ဒီးလၢအတဖုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဘၣ်အဘၣ်သီသ့ၣ်တဖၣ်တဂ့ၤအ ဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ပူၤထူလံၤဖိဒီးလီၢ်ကဝီၤပုၤတတၢ်ဖဲသီသံၣ်တီၤအူပူၤထူလံၤဖိကရၢၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်ခွဲးတၢ် ယၢ်အိၣ်လၢ တၢ်ကဘၣ်ဒုးပၣ်ယုၣ်ပၣ်ဂီၢ်အဝဲသ့ၣ်ဖဲတၢ်မၤတၢ်ဆၢတဲာ်ကျိၤကျဲအဆၢကတီၢ် ဒီးတ ကတီၢ်ဃီ ခုၣ်အဲၣ်ယုၣ်တီၤအူကီၢ်ရၣ်ပဒိၣ်ပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါသ့ၣ်တဖၣ် အမူအဒါအိၣ်လၢကဘၣ်ဒုး သ့ၣ်ညါအဝဲသ့ၣ်လၢ မ့ၢ်တၢ်ဆိတလဲသဟီၣ်ဂံၢ်ဘါကျိၤကျဲသနူလၢအမၤသီထီၣ်ကဒါက့ၤအသးသ့ (renewable energy transitions) မ့တမ့ၢ် တၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်တၢ်တိာ်ကျဲသ့ၣ်တဖၣ်အံၤဒုး အိၣ်ထီၣ်တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်လၢပုၤကူပုၤကညီအတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ မ့တမ့ၢ် မၤဟးဂ့ၢ်ဟးဂီၤခိၣ်ယၤ န့ၣ်ဆၢၣ်သ့စ့ၢ်ကိးဒါန့ၣ်လီၤ.

အဆာဖိ (၅) ဟိန်ခိန်ကပံင်ဒီးတၢ်ဆဲးတၢ်လၢအတၢ်န့ၢ်သါ

အကူၢ် (၅.၁) တၢ်ဘျၢမိၢ်ပှၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢတၢ်န့ၢ်သ့ၣ်ပၤဟိန်ခိန်ကပံင် ခွဲးယၢ်

အဆာဖိ (၁၀၃)

တၢ်ဘျၢမိၢ်ပှၢ်အဆာဖိလၢလၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤတၢ်ကွဲးပၤလီၤအိၣ်သိးကဆိၣ်ထွဲက့ၤ တၢ်ဒုး
အိၣ်ထီၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျၢ, တၢ်မၤကျဲသန့ (ဖိလံစံၣ်), ဒီးတၢ်ဘျၢသဲစးဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်န့ၢ်သ့ၣ်
ပၤဟိန်ခိန်ကပံင်ခွဲးယၢ်ဖဲသီသံၣ်တီအူပှၢ်ထူလံၤဖိကရၢၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢန့ၣ်အမဲၣ်ညါ, တၢ်ဘျၢမိၢ်ပှၢ်အ
ဆာဖိလၢလၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤအတၢ်ပညိၣ်တခါမ့ၢ်ဒ်သိး တၢ်ကမၤလၢထီၣ်ပျဲထီၣ်က့ၤလီၤကဝီပှၢ်တ
တၢ်အတၢ်မိၣ်န့ၢ်သးလီၤဒီးတၢ်မ့ၢ်လၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အယီၤ ဘၣ်တၢ်ကွဲးဒုးအိၣ်ထီၣ်အီၤလၢအတၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်
မၤစၢ်လီၤဒီးအိၣ်ကလီၤကွံာ်ပှၢ်တတၢ်ပတၢ်ပြးသန့လၢအအိၣ်ပၤတၢ်လံအသး (မ့တမ့ၢ်) ထီၣ်ဒါမၤ
ဟးဂီၤပှၢ်နီၢ်တကတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဆာဖိ (၁၀၄)

ဟိန်ခိန်ကပံင်မ့ၢ်ခိန်တယၢ်တခါလၢပှၢ်ထူလံၤဖိဒီးလီၤကဝီပှၢ်တတဖဲသီသံၣ်တီအူပှၢ်ထူ
လံၤဖိကရၢၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်အိၣ်မူအိၣ်ဂဲၤ, အတၢ်မ့ၢ်တၢ်, လုၢ်လၢ်ထူသန့ဒီးတၢ်ဆဲးတၢ်လၢသ့ၣ်
တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယီၤ, ပှၢ်ထူလံၤဖိဒီးလီၤကဝီပှၢ်တတဖဲသီသံၣ်တီအူပှၢ်ထူလံၤဖိက
ရၢၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်အိၣ်လၢ တၢ်ကဘၣ်ဒုးသ့ၣ်ညါ, ကူၣ်လိာ်တၢ်ပိၣ်သကိး, ဒီးပၣ်
ယုာ်ပၣ်ဂီၢ်အဝဲသ့ၣ် ဖဲတၢ်မၤတၢ်ဆၢတၢ်အကျိၤအကျဲဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်ကွဲးဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီ
တၢ်ဘျၢ (မ့တမ့ၢ်) တၢ်မၤကျဲသန့ (ဖိလံစံၣ်) အဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢန့ၣ်အမဲၣ်ညါ, အဝဲသ့ၣ်
တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်အိၣ်စ့ၢ်ကိးလၢတတူၢ်လိာ် (ထီၣ်ဒါ) တၢ်ဒုးလိာ်ထီၣ်ဖးထီၣ်တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတမံၤလၢ်လၢ်
လၢအကဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံး (မ့တမ့ၢ်) ဆိတလဲကွံာ်အဝဲသ့ၣ်တၢ်အိၣ်မူအိၣ်ဂဲၤအကျိၤ
အကျဲသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဆာဖိ (၁၀၅)

ပှၢ်ထူလံၤဖိဒီးလီၤကဝီပှၢ်တတဖဲသီသံၣ်တီအူပှၢ်ထူလံၤဖိကရၢၢ်သ့ၣ်တဖၣ် အတၢ်ခွဲးတၢ်
ယၢ်အိၣ်လၢဟိန်ခိန်ကပံင်ဟိန်ကဝီတၢ်လီၤတၢ်ကျဲဒီးန့ၣ်ဆၢတၢ်အိၣ်ယၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်န့ၢ်သ့ၣ်
ပၤဒီးအိၣ်ဆိးမၤအိၣ်မၤအီၤတၢ်လံအိၣ်လုၢ်လၢ်ထူသန့တၢ်လီၤစၢ်လီၤသ့ၣ်အိၣ်ပၤတၢ်လံအသိးသ့ၣ်
တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယီၤ, အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်တၢ်တဘၣ်သုးကွံာ်အလီၤအကျဲ, နီၤဟးထီၣ်, မ့တမ့ၢ်
ထုးဖးကွံာ်အဝဲသ့ၣ်လၢအမိၢ်ပၤဖဲပှၢ်ဟိန်ခိန်ကပံင်တၢ်လီၤတၢ်ကျဲသ့ၣ်တဖၣ်အပူၤဘၣ်.

ခွင့်အပ်ယူ၍တီအူကီရ်ရှပ်ပဒိပ်ပျာဘၣ်မူဘၣ်ဒါဒီးသီသံၣ်တီအူပျာထူလံဖိကရၢ်ပာဆၢတၢ်ကမံးတံၣ်ကဘၣ်အၢၣ်လီၤတူၢ်လိာ်သကိးတၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျးဒီးတၢ်ဘျးသဲးဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်န့ၢ်သူန့ၢ်ပာဘၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံၣ်ခွဲးယၢ်, နီပစံးတၢ်အသိးတၢ်လၢအပၣ်ယုၣ်ဒ်အမ့ၢ်တၢ်ထီၣ်မၤနီၣ်မၤယါက့ၤဟီၣ်ခိၣ်ကပံၣ်အဆၢသလီၤ, တၢ်ကွီပနီၣ်ယၢ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံၣ်အကဝီၤ, တၢ်ပျာဟီၣ်ခိၣ်ကပံၣ်, တၢ်ဆီတလဲဟီၣ်ခိၣ်ကပံၣ်, တၢ်ဆါဟီၣ်ခိၣ်ကပံၣ် မ့တမ့ၢ် တၢ်ဆိးကါဟီၣ်ခိၣ်ကပံၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဆၢဖိ (၁၀၆)

လီၢ်ကဝီပျာတတၢ, သီသံၣ်တီအူပျာထူလံဖိကရၢ်ပာဆၢတၢ်ကမံးတံၣ်, ဒီးခွင့်အပ်ယူ၍တီအူကီရ်ရှပ်ပဒိပ်ပျာဘၣ်မူဘၣ်ဒါသ့ၣ်တဖၣ် ကဘၣ်ပာ်ဖျိၣ်မၤသကိးတၢ်တပျာယီဖဲတၢ်လီၤထီၣ်မၤနီၣ်မၤယါက့ၤဟီၣ်ခိၣ်ကပံၣ်ဒီးဟီၣ်ကဝီအဆၢသလီသ့ၣ်တဖၣ်လၢအအိၣ်ဒီးတၢ်မၤကျိၤကျဲလၢထံဖိကီၢ်ဖိကမျၢၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၢ်ပာ်အီၤညီ, လၢအဒုးအိၣ်ထီၣ်ကျဲလၢပျာကိးဂၤဒီးအဂီၢ် ဒီးဒ်တၢ်ယုယီၣ်ထဲသိးကျိၤကျဲအိၣ်ဝဲအသိးန့ၣ်လီၤ.

အဆၢဖိ (၁၀၇)

ပျာထူလံဖိတၢ်န့ၢ်သူန့ၢ်ပာ်မိၢ်လုၢ်ပာ်လၢဟီၣ်ခိၣ်ကပံၣ်ခွဲးယၢ်သန့ဒ်အမ့ၢ် “ကီၢ်” သ့ၣ်တဖၣ် တၢ်တဘၣ်ထီၣ်ဒါလုၢ်သ့ၣ်ခါပတၢ်အီၤဘၣ်အမဲၣ်ညါ အလီၢ်အိၣ်လၢတၢ်ကဘၣ်ပာ်ကဲအီၤလၢသီသံၣ်တီအူပျာထူလံဖိကရၢ်ထံဖိကီၢ်ဖိကမျၢၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ခဲလၢာ်န့ၣ်လီၤ.

လၢသီသံၣ်တီအူပျာထူလံဖိကရၢ်တၢ်ပတၢ်ပြးအက့ၢ်အဂီၢ်အဖီလၢာ်, ဟီၣ်ခိၣ်ကပံၣ်လၢအအိၣ်လၢပျာထူလံဖိအကီၢ်တၢ်ပာဆၢရဲၣ်ကျဲသန့ပူၤသ့ၣ်တဖၣ် မ့ၢ်တၢ်လၢအဘၣ်ထွဲဒီးလီၢ်ကဝီပျာတတၢဒီးသဝီလၢအစိာ်မူစိာ်ဂၤဒီးဟံးယၢ်ပာ်ကီၢ်တၢ်ပတၢ်ပြးသန့သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ထံဖိကီၢ်ဖိကမျၢၢ်လၢအအိၣ်ဒီးကီၢ်တၢ်န့ၢ်ပာ်ခွဲးယၢ်သ့ၣ်တဖၣ် အမူဒါအိၣ်လၢကဘၣ်ပာဆၢရဲၣ်ကျဲက့ၤအဝဲသ့ၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံၣ်တၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲ ဒီးကွဲးဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျးဒ်ကညီပျာထူလံဖိသ့ၣ်တဖၣ်အလုၢ်အလၢဒီးထူသန့တၢ်ဆဲးတၢ်လၢသ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ဝဲဒ်အသိးန့ၣ်လီၤ.

အဆၢဖိ (၁၀၈)

တၢ်ဒုၣ်တၢ်ထူဒီးမိၢ်ပာ်ဖုဟီၣ်ခိၣ်ကပံၣ်တၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲဒ်အမ့ၢ်တၢ်သ့ၣ်ခိၣ်, လိဒိၣ်, ဒီးတၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲအဂုၤအဂၤလၢတၢ်ဒုၣ်အီၤထူအီၤသ့ၣ်တဖၣ် တၢ်တဘၣ်ထီၣ်ဒါမၤဟးဂီၤအီၤဘၣ်. လၢတၢ်န့ၣ်အယီ, လၢတၢ်ဟံးယၢ်ပာ်ကီၢ်တၢ်ဆဲးတၢ်လၢဒီးန့ၣ်ဆၢတၢ်မူတတၢ်ကံၢ်စီတၢ်လၢတၢ်ပျဲဒီတခါအဂီၢ် အလီၢ်အိၣ်နီၢ်နီၢ်လၢတၢ်ကဘၣ်ပာ်ဖျိၣ်မၤသကိးတၢ်တပျာယီလၢတၢ်ယုသ့ၣ်ညါပာ်ပနီၣ်က့ၤတၢ်

ခုတ်တုထုအလီအကျ ဇီးကွဲးဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်န့ၣ်ကျဲဘၣ်ထွဲသ့ၣ်တဖၣ်လၢအအိၣ်ဒီးတၢ်ပၢ်ကဲက့ၤ ကညီပုၤထုလံၤဖိဒီးလီၤကဝီၤပုၤတတၢ်အတၢ်ဆဲးတၢ်လၢသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဆၢဖိ (၁၀၉)

တၢ်ဖဲးဒုးဖဲးသံၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံၣ်တၢ်လီၤတၢ်ကျဲသ့ၣ်တဖၣ် မ့ၢ်တၢ်လၢအဘၣ်ထွဲဒီးပုၤတတၢ်ဒီ တဖုလၢကီၢ်တဘျီ, နူသဝီတဖျါ မ့တမ့ၢ် လီၤကဝီၤတၢ်ပၢ်တၢ်ပျးဟီၣ်ကဝီၤတခါအပူၤန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယီ, အလီၤအိၣ်လၢနူသဝီ (မ့တမ့ၢ်) ပုၤတတၢ်ကိးန့ၣ်ဒီးကဘၣ်ဟံၣ်ဖျါမၤသကိးတၢ်ဒီး ဆၢတဲာ်သကိးတပူၤယီ လၢတၢ်ကွဲးဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျါ ဘၣ်ထွဲဒီးဟီၣ်ကဝီၤတၢ်လီၤ တၢ်ကျဲလၢတၢ်ဖဲးအိၣ်ဒုးသ့ၣ်ဒီးတၢ်ပၢ်ပနီၣ်က့ၤတၢ်ဖဲးတရံးအိၣ်ဒုးအဆၢကတီၢ်လၢပုၤနီၢ်တဂၤ, ဟံၣ် ဖိယီဖိတန့ၣ်, မ့တမ့ၢ် လၢပုၤတတၢ်တန့ၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

အဆၢဖိ (၁၁၀)

ပုၤလၢတၢ်ချၢဒ်အမ့ၢ်နီၢ်တဂၤပုၤ, ကူၣ်ပနံၣ်ကရၢအါဖုမၤသကိးတၢ် (ခိးဖရူရၢၣ်), တၢ်ကရၢ ကရိ, ဒီးပဒိၣ်ပပျါပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါလၢအတဖိးသဲး လၢအတကဲခၢၣ်စးလၢသီသံၣ်တီအူပုၤထုလံၤ ဖိကရၢသ့ၣ်တဖၣ် တၢ်တဟ့ၣ်အီၤတၢ်ပျဲလၢကန့ၣ်လီၤဟံးန့ၣ်ဒီးဆိးကါ, ကၤယၢ် မ့တမ့ၢ် န့ၣ်ပဘၣ် ဟီၣ်ခိၣ်ကပံၣ်တၢ်လီၤတၢ်ကျဲနီၣ်တက့ နီၣ်တတီၤဘၣ်.

အဆၢဖိ (၁၁၁)

ဟီၣ်ခိၣ်ကပံၣ်တၢ်လီၤတၢ်ကျဲလၢအအိၣ်ဖဲခ့ၣ်အဲၣ်ယုၣ်တီအူကီၢ်ရၢၣ်ပဒိၣ်အတၢ်ပၢ်တၢ်ပျးအ ဖိလၢ်သ့ၣ်တဖၣ် တၢ်မ့ၢ်ဆိတလဲ မ့တမ့ၢ် ဆါအီၤဆူပုၤတၢ်ချၢသ့ၣ်တဖၣ်အအိၣ်တခါ, သီသံၣ်တီ အူပုၤထုလံၤဖိကရၢထံဖိကီၢ်ဖိကမျၢၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်အိၣ်လၢ တၢ်ကဘၣ်ဒုးသ့ၣ်ညါ အီၤလၢပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါသ့ၣ်တဖၣ်တဘျီယီ တချုးဒီးလၢတၢ်ဆိတလဲ (မ့တမ့ၢ်) တၢ်ဆါတၢ်ပွၤဟီၣ် ခိၣ်ကပံၣ်မၤအသးဒီးဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

ထံဖိကီၢ်ဖိကမျၢၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်အိၣ်လၢကပၣ်ယုၣ်ပၣ်ဂီၢ်ဖဲတၢ်မၤတၢ်ဆၢတဲာ် ဒီးတၢ်တၢ်ပီၣ်ကူၣ်ထီၣ်ဖးလီၤတၢ် ဖဲကမျၢၢ်အတၢ်ကူၣ်လိာ်တၢ်ပီၣ်အဆၢကတီၢ် ဒ်သီးအဝဲသ့ၣ်က ပၢ်လီၤတၢ်ဆၢတဲာ်တပူၤယီကသ့အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

အဆာဖိ (၁၁၂)

တၢ်ကရၢကရိ, ကူၣ်ပနံၣ်ကရၢအါဖုမၤသကိးတၢ် (ခိးဖရူရှၢၣ်), ကူၣ်ပနံၣ်, နီၣ်တၢ်ပၤပှၤ
ဒီးပဒိၣ်ပပှၤပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါလၢအတဖိးသဲစးလၢအတဘၣ်ထွဲဘျးစဲလိာ်အသးဒီးသီသံၣ်တီအူပှၤ
ထူလံၤဖိကရၢၢ်ထံဖိကီၢ်ဖိကမျၢၢ်သ့ၣ်တဖၣ် အတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်တအိၣ်လၢကဟံးန့ၢ် (မ့တမ့ၢ်) ကလုာ်
ဘၢဒိၣ်စိဒိၣ်ကမီၤလၢဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်ဒီးတၢ်လီၤတၢ်ကျဲသ့ၣ်တဖၣ်ဖဲသီသံၣ်တီအူပှၤထူလံၤဖိကရၢၢ်
အပူၤဘၣ်.

အကူၣ် (၅.၂) တၢ်ဟံးဃာ်ပၤဃာ်ဒီးတၢ်မၤမူမၤဂဲၤထီၣ်က့ၤတၢ်ဆဲးတၢ်လၢအ တၢ်န့ၢ်ညါ

အဆာဖိ (၁၁၃)

ကီၢ်ပယီၤသုးမိၤစိရိၤအတၢ်ဆိၣ်တၢ်မၤနၢၤဒီးတၢ်ဖိၣ်ယံးလၢတၢ်ကျဲၣ်ကျိသ့ၣ်သန့ (ဖိလံစံၣ်)
သ့ၣ်တဖၣ်အယိ ကညီပှၤထူလံၤဖိဖဲသီသံၣ်တီအူပှၤထူလံၤဖိကရၢၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဒီး
တၢ်တၢ်တၢ်ဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်အတၢ်ပာ်လုာ်ပာ်ပှၤအကံာ်အလဲ, တၢ်သ့ၣ်ညါနီၣ်ဟံး, ဒီးထူသ
န့တၢ်ဆဲးတၢ်လၢသ့ၣ်တဖၣ်အမဲာ်ညါ အတၢ်မ့ၢ်တၢ်ဒီးတၢ်အရၢၢ်အသးကံာ်စိတၢ်လၢတၢ်ပျဲၤဒ်ပှၤလီၤဆီ
တကလုာ်အသိး ဘၣ်တၢ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ဒီးမၤလီၤမၤကွံာ်အီၤန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ဂ့ၢ်ဒ်အံၤသ့ၣ်တဖၣ်အယိ,
ပှၤထူလံၤဖိဒီးလီၤကဝီၤပှၤတတဖဲသီသံၣ်တီအူပှၤထူလံၤဖိကရၢၢ်သ့ၣ်တဖၣ် အတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်တအိၣ်လၢ
တၢ်မၤဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်, ကွီးသု, ဒီးဒုးမုၢ်ဒုးဂဲၤထီၣ်က့ၤအဝဲသ့ၣ်တၢ်ဆဲးတၢ်လၢ, လုာ်လုာ်ထူသန့, တၢ်
အလုာ်အလၢ, ဒီးတၢ်အဂုၤအဂၤလၢအပာ်ဃုာ်ဒ်အမ့ၢ် မိၢ်လုာ်ပာ်လုာ်တၢ်စူၢ်တၢ်န့ၢ်, ကျိၣ်, လံာ်ဇိလဲာ်
ဇိ, ဒီးလုာ်ဖိထါဖိသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

သီသံၣ်တီအူပှၤထူလံၤဖိကရၢၢ်ထံဖိကီၢ်ဖိကမျၢၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ကဘၣ်ပာ်ဖိၣ်မၤသကိးတၢ်တ
ပှၤယီၤလၢတၢ်ဟံးဃာ်ပၤဃာ်ဒီးတၢ်ပျဲၤထံမၤလီၤတၢ်ဒီးပာ်ကံာ်ပာ်ကျၢၤက့ၤမိၢ်ပာ်ဖဲတၢ်သ့ၣ်ညါထူလံၤ
ဒီးတၢ်ဖဲးတၢ်မၤအလုာ်အလၢလၢအဆဲးလီၤစ့ၤလီၤဒီးလီၤမူၤလီၤမၤသ့ၣ်တဖၣ်ဒ်သိးဒီးတၢ်ကသုဟံး
ဃာ်ပၤက့ၤအီၤလၢဖိလံၤလၢကဟဲလၢခံတစါသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

အဆာဖိ (၁၁၄)

ပျာထူလံဖိဒီးလီကဝီပျာတဝဲသီသံတီအူပျာထူလံဖိကရါသုတဖ်အတံခွဲတံယာ် အိၣ်လကပၣ်ယုၣ်ပၣ်ဂီၤ, မၤဘၣ်ထွဲသး, ဒီးမၤယုၣ်သကိးတံဒီးပျာတဝဲအဂၤဒီးတကတီၢ် ယီၤမၤလိၣ်နီၤအါထီၣ်တံလဲၤခိဖျိလၢတံဆဲးတံလၢလၢပျာအဂၤသုတဖ်အအိၣ်န့ၣ်လီၤ. တံ ကွၢ်တလီၤတံ (မ့တမ့ၢ်) တံသုၣ်က့ၣ်သးကါတံတခီတၢ်အကွၢ်အဂီၤ တဘၣ်အိၣ်ဖဲတံဆိးကါ သုတံခွဲတံယာ်ဒ်အံၤသုတဖ်အဆၢကတီၢ်ဘၣ်.

အဆာဖိ (၁၁၅)

ထံဖိကီၢ်ကစၢ် ဒ်အမ့ၢ်ကီၢ်ခိၣ်ကီၢ်ခိၣ်သုတဖ်အတံသုၣ်ညါထူလံ, တံလီၢ်တံလၢ, ဒီး အမူအဒါသုတဖ် သီသံတီအူပျာထူလံဖိကရါထံဖိကီၢ်ဖိ, ပျာမဲအုၣ်ပျာသွဲး, ပျာကူစါယါ ဘျါတံ (သုၣ်ဂံၢ်ဝဲၣ်စဲသရၣ်), စံၣ်ညီၣ်ကီၢ်ဒီးပျာထူလံဖိအခိၣ်အနီၣ်သုတဖ် ကဘၣ်ဟံကဲဒီး ဟံးယာ်ဟံးယာ်သကိးအီၤန့ၣ်လီၤ.

ဖဲကီၢ်တဘျီအပူၤ, တံလုၢ်တံအခိၣ်မ့ၢ်တအိၣ်လၢ (မ့တမ့ၢ်) မ့ၢ်သံမ့ၢ်ပျာဘၣ်ဖုးတချုးဒံး လၢအဝဲသုၣ်ဟ့ၣ်ခိၣ်ဟ့ၣ်နီၤအတံသုၣ်ညါထူလံဒီးတံသုတံဘၣ်ဆူဖိလံသုတဖ်အအိၣ်ဒံးဘၣ် တခီ, လီၢ်ကဝီပျာတဝဲသုတဖ်ကဆၢတဲာ်သကိးတပူၤယီၤလၢ မ့ၢ်တံဒုးမူဒုးဂဲၤထီၣ်ကွၢ်ဒီးတံ သုၣ်ထီၣ်ဆီလီၤကဒါကွၢ်ကီၢ်တံဟံးတံပြးသန့ (မ့တမ့ၢ်) မိၢ်လုၢ်ဟံးလုၢ်တံဟံးဆၢရဲၣ်ကျဲၤအကွၢ်အဂီၤ, တံကရၢကရိ, ဒီးတံသိၣ်တံသီတံဘျီသုတဖ် အလီၢ်အိၣ် တအိၣ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဆာဖိ (၁၁၆)

လၢတံဒီသအဒီးတံဟံးပနီၣ်လီၤကွၢ်သးဒ်ပျာလီၤဆီတကလုာ်အသိး, အလီၢ်အိၣ်လၢသီ သံတီအူပျာထူလံဖိကရါထံဖိကီၢ်ဖိကမ့ၢ်သုတဖ် ကဘၣ်ဟံကဲဒီးဟံးယာ်ဟံးယာ်ကွၢ်ကညီ ထူလံအတံမ့ၢ်တံသုတဖ်န့ၣ်လီၤ. လၢတံန့ၣ်အယီၤ, ကညီမိၢ်ပံၤဖဲတံဆဲးတံလၢ, ကျိၣ်, လံာ် ဇီၤလဲၣ်ဇီၤ, တံကူစါယါကျိၣ်ကျဲၤ, လုၢ်လံာ်ထူသန့တံစုသုခိၣ်ဘၣ်, တံဒုတံဒီ, ဇွဲလၢတံ သုတံဘၣ်, ဒီးမိၢ်လုၢ်ဟံးလုၢ်တံစုၢ်တံန့ၣ်သုတဖ် တံကဘၣ်ဟံးလုၢ်ဟံးပျာဒီးဟံးယာ်ဟံးယာ်ကွၢ် အီၤန့ၣ်လီၤ. ကူၣ်သုပီညါအတံရဲၣ်တံကျဲၤလၢသုၣ်ဘီၣ်သးစၢ်အဂီၢ်, ဒ်ပစံးတံအသိးကညီကလုာ် အတံမ့ၢ်တံ, တံဆဲးတံလၢအတံန့ၣ်သါဒီးတံဖဲတံမၤအလုၢ်အလံာ်တဖ် ကဘၣ်မ့ၢ်တံသုၣ် တဖ်လၢတံကဘၣ်ဟံးဒ်မၤဆီအီၤန့ၣ်လီၤ.

တီအူကီၢ်ရဲၣ်ထံဖိကီၢ်ဖိကမ့ၢ်သုတဖ် ကဘၣ်ကျဲးစးဂဲၤလီၢ်သကိးတပူၤယီၤလၢတံမၤနီၣ် မၤယါဒီးဟံးကီၢ်ကွၢ်အဝဲသုၣ်အတံစံၣ်စိတဲစိ လၢအဘၣ်တံကွဲးနီၣ်ကွဲးယါဒီးတံတဲယုၤအီၤသုၣ် တဖ်, ဒ်ပစံးတံအသိးတံလၢအပၣ်ယုၣ်ဒ်အမ့ၢ်တံယဲၤမုၢ်န့ၢ်, တံယဲၤပူၤ, ပမ့ၢ်ပပျာအတံစံၣ်ယဲၤ တဲယဲၤလၢပျာ, တံထုကဖ်သၣ်ကမဲး, ဒီးတံသုၣ်ညါထူလံလၢအဘၣ်တံစိၣ်မူစိၣ်ဂဲၤဒီးဟ့ၣ်သါ

ယုအီလမိပ်ဖံဖုလပျာသုတဖန်န့လီ၊ တၢ်သုတဖန်အံၤမ့ၢ်တၢ်အရ့ဒိၣ်နီၢ်နီၢ်လၢပုတတၢ်အ
တၢ်ဆဲးတၢ်လၢတၢ်န့ၢ်သီဒီးလုၢ်လၢထူသန့တၢ်စ့ၢ်တၢ်နၢ်သန့အဂီၢ်န့ၢ်လီ၊

အဆၢဖိ (၁၁၇)

ကူၣ်သုပိညါမ့ၢ်ခိၣ်တယၢ်တၢ်လိၣ်နီၢ်နီၢ်တခါလၢလီၤကဝီၤပုတတၢ်သီသံၣ်တီအူပုထူလံၤ
ဖိကရၢၢ်သုတဖန်အဂီၢ်လၢတၢ်မၤလၢထီၣ်ပွဲၤထီၣ်က့ၤအဝဲသုၣ်နီၢ်ကစၢ်တၢ်စံၣ်ညီၤပၤလီၤသးခွဲးယၢ်
ဒီးတကတီၢ်ယီၤ လၢတၢ်မၤဆူၣ်ထီၣ်က့ၤအဝဲသုၣ်ပုဂံၢ်ဝီၤ, မ့ၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်, ထံၣ်ကီၢ်သဲးဒီးတၢ်ဆဲးတၢ်
လၢတၢ်န့ၢ်ပၤလီၤက့ၤသးအဂီၢ်န့ၢ်လီၤ, လၢတၢ်ဂံၢ်ဒ်အံၤအယီၤ, သီသံၣ်တီအူပုထူလံၤဖိကရၢၢ်ထံဖိကီၢ်
ဖိကမ့ၢ်သုတဖန်အတၢ်သုတၢ်ဘၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်အိၣ်လၢကဒီးန့ၢ်, ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဒီးကၤယၢ်က့ၤ
အဝဲသုၣ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သုသန့ ဒီးကရၢတၢ်သုၣ်ထီၣ်ဆီလီၤအကွၢ်အဂီၤသုၣ်တဖန်, ဒီးတၢ်သိၣ်
လိဒီးတၢ်ဖဲးလိမၤဒီးအကျိၤအကျဲၤအနီၢ်ကစၢ်အကျိၣ်အိၣ်ဝဲအသိးန့ၢ်လီၤ,

သီသံၣ်တီအူပုထူလံၤဖိကရၢၢ်ပၤဆုတၢ်ကမံးတံၢ်ဒီးခုၣ်အဲၣ်ယုၣ်တီအူကီၢ်ရၢၢ်ပဒိၣ်ပုၤဘၣ်
မူဘၣ်ဒါသုတဖန် ကဘၣ်ပၢ်ဖိၣ်မၤသကိးတၢ်တပုၤယီၤလၢတၢ်သုၣ်ထီၣ်ကူၣ်သုပိညါကရၢလၢအ
အုၣ်ကီၤဒီးပံးယၢ်ပၤယၢ်က့ၤကညီပုထူလံၤဖိသုတဖန်အလုၢ်လၢထူသန့ဒီးတၢ်ဆဲးတၢ်လၢသုၣ်
တဖန်န့ၢ်လီၤ,

အဆၢဖိ (၁၁၈)

ကီၢ်ပယီၤတၢ်သဘၣ်သဘၣ်လၢအမၤတၢ်လံၤအသးဖးယၢ်ဖးထီၣ်အံၤ ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဘၣ်ဒိ
ဘၣ်ထံးဒိၣ်ဒိၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်လၢထံဖိကီၢ်ဖိကမ့ၢ်ဖဲတီအူကီၢ်ရၢၢ်သုၣ်တဖန် က့ၢ်ဂီၤအိၣ်ဖျါဆဲးလၢတၢ်န့ၢ်သီ
(အဒိ, တၢ်ဒုၣ်တၢ်ထူဒီးမိပ်ဖံဖုဟီၣ်ခိၣ်ကပံၢ်တၢ်လီၤတၢ်ကျဲ) အဖိခိၣ်အမဲၣ်ညါ အိၣ်ကလိၤဒီး
မၤလီၤမၢ်ကွၢ်စ့ၢ်ကိးကွၢ်ဂီၤထံၣ်တသ့ဆဲးလၢတၢ်န့ၢ်သီ ဒ်အမ့ၢ်အဝဲသုၣ်ကျိၣ်သုၣ်တဖန်န့ၢ်လီၤ,
ပုထူလံၤဖိဒီးလီၤကဝီၤပုတတၢ်သုတဖန်အတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်အိၣ်လၢကဘၣ်ကွီးသု, ဆိးကါ, မၤမူ
မၤဂဲၤ, ဒီးသိၣ်လိမၤယုက့ၤအဝဲသုၣ်အကျိၣ်, လီၤဆီဒုၣ်တၢ်ကညီဒုၣ်ထၢတၢ်ကတိၤဒီးတၢ်ကွဲးကျိၣ်
လီၤဆီလိာ်သးသုတဖန်လၢတၢ်သဘျူ ဒီးလၢတၢ်မၤအီၤသုဖျိဖျါဖျါအပူၤန့ၢ်လီၤ,

အဆၢဖိ (၁၁၉)

ပုထူလံၤဖိဒီးလီၤကဝီၤပုတတၢ်သီသံၣ်တီအူပုထူလံၤဖိကရၢၢ်သုတဖန် ပၢ်ကဖၢလၢအ
သးဒိၣ်မးလၢအကွီးသုဒီးစိၣ်မူစိၣ်ဂဲၤဘၣ်က့ၤဒီးအဝဲသုၣ်လုၢ်လၢထူသန့ဒီးတၢ်ဆဲးတၢ်လၢသုၣ်တ
ဖန်န့ၢ်လီၤ, လၢတၢ်န့ၢ်အယီၤ, အဝဲသုၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်အိၣ်လၢကပံးယၢ်ပၤယၢ်ဒီးမၤဆူၣ်ထီၣ်
က့ၤအတၢ်စ့ၢ်တၢ်နၢ် တၢ်ရလိာ်လီၤဆီဘၣ်ထွဲဒီးအဟီၣ်ကဝီၤတၢ်လီၤတၢ်ကျဲ, န့ဆၢတၢ်အိၣ်ယၢၤ,
သုၣ်ပုၢ်ဝၣ်ပုၢ်, ထံနီၢ်, ဒီးဟီၣ်ခိၣ်ကပံၢ်သုတဖန်လၢတၢ်သဘျူ အပူၤန့ၢ်လီၤ,

လံာ်ဘျးစဲ-ဝီၢ်သြဲးဒီးတၢ်ကတိၤအခိပညီတဖၣ်

စုလီၤယုၣ်ဒီးကမျၢၢ်အါဂၢၤဂ့ၢ်ဝီ-အခိပညီစံးတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲန့ၣ်ဆၢၣ်ခိၣ်ယၤ, ပှၤဂ့ၢ်ဝီဒီးမ့ၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်, ထံၣ်ကီၢ်သးဒီးသဲးကျိၤကျဲၤသန့ဒီးတၢ်မၤအကျိၤအကွၢ်တၢ်လိၣ်ဘၣ်နီၢ်နီၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢအဆိၣ်ထွဲက့ၤထံဖိကီၢ်ဖိကမျၢၢ် ဖဲသီသံၣ်တီအူပုၤထူလံာ်ဖိကရၢၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်အိၣ်မ့ၢ်ဆိးဟံးထီၣ်ရီၤအဂီၢ်.

ပနံၣ်မ့ၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်တၢ်တိၢ်ကျဲၤ-အခိပညီစံးတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ မ့ၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤလၢအဘၣ်တၢ်သးကျဲၤဒီးရဲၣ်ကျဲၤဖံးမၤအီၤလၢပုၤနီၢ်တဂၤ, ပှၤတတသ့ၣ်တဖၣ်, ကူၣ်ပနံၣ်, မ့တမ့ၢ် ကူၣ်ပနံၣ်ကရၢမၤသကိးတၢ် (ခိးဖရၢၣ်) သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤအံၤသ့ၣ်တဖၣ် လိၣ်ဘၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်, မ့တမ့ၢ် ဒုးအိၣ်ထီၣ်ခိၣ်ယၤန့ၣ်ဆၢၣ်အတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးလၢပုၤအါဂၢၤဆိးကါဝဲ န့ၣ်ဆၢၣ်တၢ်အိၣ်ယၤအမ့ၢ်ကလံာ်, ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်ဒီးထံနီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အဖီခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ပနံၣ်မ့ၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်တၢ်တိၢ်ကျဲၤအမ့ၢ်တၢ်ခူၣ်ဟီၣ်လၢ, တၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျး (မ့တမ့ၢ်) တၢ်သ့ၣ်လီၤသ့ၣ် ဒ်အံၤသ့ၣ်တဖၣ် အလီၢ်အိၣ်လၢကဘၣ်ဒီးန့ၣ်ဆိကမျၢၢ်အါဂၢၤအတၢ်ဘၣ်သးဒီးတၢ်ပျဲန့ၣ်လီၤ.

ပှၤတတၢ်-အခိပညီစံးတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ ဖူသဝီတဖျၢၣ်, မ့တမ့ၢ် ဟီၣ်ကဝီၤတခါလၢအဘၣ်တၢ်ဟဆၢအီၤဒ်မိၢ်လုၢ်ပၢ်လၢကီၢ်တၢ်ဟတၢ်ပြးသန့အိၣ်ဝဲအသိး, ဒ်ပစံးတၢ်အသိး ကီၢ်တဘျီန့ၣ်လီၤ.

ကီၢ်ရုၣ်ပဒိၣ်-မ့ၢ်ဝဲခ့ၣ်အဲၣ်ယုၣ်တီအူကီၢ်ရုၣ်ပဒိၣ်ပပှၢ်, ဒ်ပစံးတၢ်အသိးတၢ်ဟတၢ်ပြးလၢအအိၣ်လၢတီအူကီၢ်ရုၣ်ပဒိၣ်အတၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲးဒီးတၢ်စိတၢ်ကမိၤအဖီလၢဒ်အမ့ၢ် ကီၢ်ဆၢၣ်ဒီးကဝီၤပဒိၣ်ပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါဒီးခၢၣ်စးသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ခၢၣ်စးပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါလၢတၢ်ယုထၢပၢ်ပနီၣ်အီၤ-အခိပညီစံးတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ ပှၤတဂၤလၢလၢလၢအဘၣ်တၢ်ယုထၢပၢ်ပနီၣ်အီၤဖိးသဲးတၢ်မၤကျဲၤအိၣ်ဂ့ၤ တအိၣ်ဂ့ၤလၢသီသံၣ်တီအူပုၤထူလံာ်ဖိကရၢၢ်ဟဆၢတၢ်ကမံးတံာ် ယုၣ်ဒီးလီၢ်ကဝီၤပှၤအတတအတၢ်ဘၣ်သးအိၣ်ဝဲအသိးလၢကဘၣ်ဟဆၢရဲၣ်ကျဲၤ (မ့တမ့ၢ်) ဒုးလိၣ်ထီၣ်ဖးထီၣ်က့ၤတၢ်ဖံးတၢ်မၤဒီးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတခါခါဖဲသီသံၣ်တီအူပုၤထူလံာ်ဖိကရၢၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. ခၢၣ်စးပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါလၢတၢ်ယုထၢပၢ်ပနီၣ်အီၤသ့ၣ်တဖၣ်ကပၣ်ယုၣ်, ဘၣ်ဆၢၣ်တၢ်ပၢ်ပနီၣ်သံယာ်အီၤတအိၣ်ဒ်အမ့ၢ်တီအူကီၢ်ရုၣ်ဒီးကီၢ်ဆၢၣ်ဝဲၤကျိၤပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါ, ခ့ၣ်အဲၣ်ယုၣ်တီအူကီၢ်ရုၣ်စံၣ်ညီၣ်ကွီၢ်, ဖူခိၣ်သဝီခိၣ်, လီၢ်ကဝီၤပှၤတတခၢၣ်စးဒီးခိၣ်န့ၣ်, ပှၤပတီၢ်မ့ၢ်ဖိကရၢ မ့တမ့ၢ် ဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်ကရၢကရိခၢၣ်စးသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ပၤတၢ်ပြဲး-အိပ်ညိၣ်စံးတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဆိလီၤအကွၢ်အဂီၢ်ဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်မၤတၢ်ဆၢတဲာ် အကျိၤအကျဲ, ဒ်ပစံးတၢ်အသိးတၢ်စိတၢ်ကမၤဒီးမူဒါဒီးတၢ်ဖံးတၢ်မၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ တၢ်သ့ၣ်အိၤအ ကျိၤအကျဲလၢထံဖိကီၢ်ဖိကမျၢၢ်, ခိၣ်န့ၣ်ဒီးပှၤဘၣ်ထွဲဘၣ်ဃးသ့ၣ်တဖၣ်အဘၣ်စၢၤဒ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ.

ကမျၢၢ်အတၢ်အၢၣ်လီၤတူၢ်လိာ်ဒီးတၢ်တၢ်ပိၣ်ကူၣ်ထီၣ်ဖးလီၤသကိးတၢ်-တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢအဖုး အိၣ်ထီၣ်ပှၤဂ့ၢ်ဝီဒီးမ့ၢ်ကျိၤဝဲကွၢ်, ထံၣ်ကီၢ်သး မ့တမ့ၢ် ခိကီၢ်ဆၢခိၣ်ယၢၤန့ၣ်ဆၢၣ်တၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံး ဒီးမၤတံာ်တၢ်ပှၤနီၢ်တက, ပှၤတဖု, မ့တမ့ၢ် ပှၤတတၢ်လၢအအိၣ်ဝဲသီသံၣ်တီၤအူပှၤထူလံၤဖိကရၢၢ်ပှၤ အတၢ်အိၣ်မ့ၢ်ဆိးပၤအဖိခိၣ်တခီ, အလီၢ်အိၣ်လၢတၢ်ကဘၣ်ဒီးန့ၢ်လီၢ်ကဝီၤပှၤတတၢ် (မ့တမ့ၢ်) န့ၣ်သဝီသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်ဘၣ်သး (ပှၤထူလံၤဖိတၢ်မၤတၢ်ဆၢတဲာ်ခွဲးယၢ်အကျဲလၢအမ့ၢ် တၢ်ဘၣ်သး လၢသဘျၢ, ချးဆၢချးကတီၢ်ဒီးသ့ၣ်ညါဆိတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ) ဒ်သိးတၢ်ဆဲးမၤတၢ်တိာ်ကျဲၤအတၢ်ဟူး တၢ်ဂဲၤဆူညါကသ့အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

လုၢ်လၢ်ထူသန့ဒီးတၢ်စုၢ်တၢ်နၢ် (မ့တမ့ၢ်) တၢ်ဘျုးတၢ်ဘါအခိၣ်အနၢ်တဖၣ်-အိပ်ညိၣ်စံးတၢ်န့ၣ် မ့ၢ်ဝဲ ပှၤတကလၢလၢအဘၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါပာ်ပနီၣ်အိၤ (မ့တမ့ၢ်) သ့ၣ်ညါပာ်ကဲအိၤလၢလီၢ်ကဝီၤ ပှၤတတၢ်ခီဖျိ,

- အဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်ထံဖိကီၢ်ကစၢ်လၢအဘၣ်ပၤဆၢရဲၣ်ကျဲၤကွၢ်ကီၢ်ဒီးပှၤထူလံၤဖိဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်သန့အယိ,
- အဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်ပှၤမဲအုၣ်ပျၤသွဲးလၢအဘၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါပာ်ကဲအိၤခီဖျိအမ့ၢ်ပှၤတကလၢအိၣ်ဒီးက ညီထူလံၤတၢ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ပာ်ဒီးကျဲးစးဂဲၤလိာ်တၢ်လၢပှၤတတၢ်ပှၤယံာ်တၢ်မၤလံအယိ,
- အဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်လုၢ်လၢ်ထူသန့ပှၤသ့ပှၤဘၣ်လၢန့ၣ်ဆၢၣ်တၢ်အိၣ်ယၢၤဂ့ၢ်ဝီတကပၤ, ဒ်ပစံးတၢ်အသိး တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ဒီးတၢ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ပာ်လၢတၢ်မံၤလၢဆၢၣ်ဖိကီၢ်ဖိဒီးန့ၣ်ဆၢၣ်တၢ်မူအါကလုာ်အဖိ ခိၣ်အယိ,
- အဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဘျုးတၢ်ဘါခိၣ်န့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢအအိၣ်ဒီးတၢ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ပာ်ပှၤတတၢ်တၢ်အိၣ်သး လီၤတံာ်လီၤဆဲးအယိန့ၣ်လီၤ.

